

Cezaî Konularında

ADLÎ İŞBİRLİĞİ REHBERİ



COUNCIL OF EUROPE



CONSEIL DE L'EUROPE

**Cezaî Konularda
ADLÎ İŞBİRLİĞİ
REHBERİ**

*Kasım - 2014
Ankara*

CEZÂÎ KONULARDA ADLÎ İŞBİRLİĞİ REHBERİ

YAYINA HAZIRLAYAN

Adalet Bakanlığı, Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü

EDİTÖR

Ahmet BAŞARAN

Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü, Hâkim, Genel Müdür Yardımcısı

İlyas PEHLİVAN

Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü, Hâkim, Daire Başkanı

Ceren GÜVEN GÜRES

Avrupa Konseyi Program Ofisi, Kıdemli Proje Yöneticisi

A. Melih KUTLU

Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü, Tetkik Hâkimi

Elif ÖZALP

Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü, Tetkik Hâkimi

Hüseyin Serkan YILDIZ,

Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü, Tetkik Hâkimi

Mehmed YERLİKAYA,

Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü, Tetkik Hâkimi

Mustafa Burak ÇİL,

Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü, Tetkik Hâkimi

Nursal ERDEM,

Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü, Tetkik Hâkimi

Tamer SOYSAL

Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü, Tetkik Hâkimi

BASKI

ŞEN MATBAA

Özveren Sk. No: 25/B Demirtepe/ANKARA

Tel: 0312 230 54 50 • www.senmatbaa.com

Kasım - 2014

Cezâî Konularda Adli İşbirliği Rehberi

ELEKTRONİK SÜRÜM

Kitabın elektronik sürümüne; www.cas.adalet.gov.tr ve www.uhdigm.adalet.gov.tr/yayinlarimiz.html internet adresinden ulaşılabilir.

DİKKAT

Bu rehber kitap, Türk Ceza Adalet Sisteminin Etkinliğinin Geliştirilmesi başlıklı, Avrupa Birliği/Avrupa Konseyi/ Türkiye Cumhuriyeti devleti tarafından finanse edilen ve Avrupa Konseyi tarafından yürütölen Avrupa Birliği/Avrupa Konseyi Ortak Programı kapsamında yayımlanmıştır. T.C. Adalet Bakanlığı, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu, Türkiye Adalet Akademisi ve Türkiye Barolar Birliği bu projenin yararlanıcısıdır. Merkezi Finans ve İhale Birimi bu projenin ihale makamıdır.

Rehber kitabın içeriği hiçbir şekilde Avrupa Birliği'nin görüşlerini yansıtmamaktadır.

TAKDİM



Türk Ceza Adalet Sisteminin Etkinliğinin Geliştirilmesi Projesi'nin (CAS) amacını, Türk ceza adalet sisteminin Avrupa standartları bakımından etkinliğinin geliştirilmesi ile insan hakları standartlarına ilişkin uygulamalarının iyileştirilmesi oluşturmaktadır. Bu kapsamda, Avrupa Birliği, Avrupa Konseyi ve Ülkemiz tarafından ortak olarak finanse edilen ve Avrupa Konseyi tarafından yürütülen Proje, Türkiye'nin uluslararası adli işbirliği kapasitesinin güçlendirilmesine katkı sağlamayı hedeflemektedir.

Uluslararası adli işbirliği, uluslararası hukukî sözleşme metinlerine, insan hakları hukukuna ve devletler hukukuna hâkimiyet gerektiren geniş kapsamlı özel bir çalışma alanıdır. Bu alan; suçluların iadesi, cezaî ve hukukî konularda adli yardımlaşma, hükümlülerin nakli, çocuk kaçırma ve uluslararası nafaka alacaklarının tahsili gibi başlıca alt dalları bünyesinde barındırmaktadır. Tüm bu adli işbirliği konuları, merkezî Makam olan Bakanlığımız ile hâkim ve savcılarımızın uyumlu ortak çalışmaları neticesinde hayata geçirilerek, Ülkemizin adli işbirliği vitrininin oluşturulmasına hizmet etmektedir.

Bu Proje kapsamında, adli işbirliği kanun tasarısının içeriğini ve uluslararası alandaki düzenlemeleri, uygulayıcı hâkim ve savcılara ayrıntılı olarak anlatacak bir rehber hazırlanması öngörülmüştür.

Genel Müdürlüğümüz bünyesinde; suçluların iadesi, ceza istinabe, hükümlü nakli, soruşturma devri ve infaz devri konularında oluşturulan 5 ayrı çalışma grubu tarafından özverili ve yoğun bir mukayeseli hukuk çalışması gerçekleştirilerek, projede hedeflendiği şekilde hazırlanan adlî işbirliği kanun taslağı ilgili makamlara sunulmuştur.

Genel Müdürlüğümüzün cezaî alanda uluslararası işbirliği konularındaki mevcut tecrübe ve uygulama birikimi ile taslak kanunun getirdiği düzenlemeler, Ülkemizdeki hâkim-savcılarının ve olabilecek tüm paydaşların kullanımına sunulmak üzere sade ve anlaşılabilir şekilde "Cezaî Alanda Uluslararası Adlî İşbirliği Rehberi"nde yer almıştır.

Bu Rehber; cezaî alanda uluslararası adlî işbirliğinin temel esaslarını, uygulama örneklerini, sık yapılan hatalar ile karşılaşılan sorunları, taslak şablon metinlerini içerir tarzda ve sistematik bir şekilde hazırlanarak, uygulayıcıların kullanımına sunulmuştur. Konusunda Ülkemizde bir ilk olan bu Rehberin, bundan sonraki uygulamalarınıza ışık tutacağına ve bu alandaki çalışmaların sizlerden gelecek katkılar doğrultusunda daha da gelişeceğine kuvvetle inanmaktayım.

"Taşı delen suyun kuvveti değil, dalgaların sürekliliğidir" sözünde ifade edildiği üzere, Genel Müdürlüğümüzce atılan bu adımın, uluslararası işbirliği konusunda yapılacak çalışmaların öncüsü olacağını ve bu alanda atılacak yeni adımlarla destekleneceğini de vurgulamak isterim.

Cezaî Alanda Uluslararası Adlî İşbirliği Rehberinin hazırlanması, kontrolü ile yayımlanmasında emeği geçen mesai arkadaşlarıma ve çalışmaları da görev alan tüm ilgililere teşekkür ediyor, Rehberin yargı camiasına katkı sağlamasını temenni ediyorum.

Dr. Nurdan OKUR
Hâkim
Genel Müdür

Kısaltmalar

ABD : Amerika Birleşik Devletleri

agm. : Adı Geçen Makale

BM : Birleşmiş Milletler

ÇİKAYAS : Ceza İşlerinde Karşılıklı Adli Yardım Sözleşmesi (CETS No. 30)

CMK : Ceza Muhakemesi Kanunu

HNDS : Hükümlülerin Nakline Dair Sözleşmesi (CETS No. 112)

INTERPOL: Uluslararası Kriminal Polis Teşkilatı (International Criminal Police Organization)

KKTC : Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti

md. : Madde

OECD : Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (Organization for Economic Co-operation and Development)

Ör. : Örneğin

s.K. : sayılı Kanun

S.S.S. : Sıkça Sorulan Sorular

SİDAS : Suçluların İadesine Dair Avrupa Sözleşmesi (CETS No. 024)

T.C. : Türkiye Cumhuriyeti

Taslak : Türk Adli İşbirliği Kanunu Tasarısı Taslağı

TCK : Türk Ceza Kanunu

UHDİGM : Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü

UNESCO : Birleşmiş Milletler, Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization)

UYAP : Ulusal Yargı Ağı Projesi

vd. : ve devamı

İçindekiler

Uluslararası Adli İşbirliğine İlişkin
Genel Bilgiler

1-19

21-65

Adli Yardımlaşma

Suçluların İadesi

67-103

105-149

Muhakemenin ve
İnfazın Devri

Hükümlü Nakli

151-169

Cezâî Konularda
Adli İşbirliği

Cezaî Konularda
Adlî İşbirliği
Rehberi

Uluslararası Adlî İşbirliği **Genel Bilgiler**

I. ELİMİZDEKİ BU REHBER NEDİR?

Devletlerin siyasî unsurunu oluşturan ve kamu gücü diye de isimlendirilen egemenlik kavramı, hukukî açıdan, bir tüzel kişilik olarak devletin sınırsız ve koşulsuz bir bağımsızlığa sahip olması, diğer devletlerle ilişkilerinde hukuken eşit statüde bulunmasını ifade eder. 21'inci yüzyılda ekonomik, sosyal, teknolojik ve hukukî alanda yaşanan gelişmeler nedeniyle devletlerin karşılıklı bağımlılık ilişkisi tesis ederek ulus-üstü (supra-national) topluluklara katılması ve diğer devletlerle karşılıklı işbirliğini geliştirmeleri kaçınılmazdır. Bugün artık devletlerarası ilişkilerde her konuda sınır ötesi işbirliği ve yardımlaşmaya ihtiyaç duyulmaktadır. Cezaî alanda uluslararası adlî yardımlaşma da bu işbirliğinin en yoğun şekilde hissedildiği alanlardan birisi, belki de en önemlisidir.

Uluslararası nitelik arz eden soruşturma, kovuşturma, infaz ve tebligat işlemlerinde ilgili devletten talepte bulunurken uluslararası hukuk kurallarına göre kabul edilmiş sözleşmelere, ikili antlaşmalara, karşılıklılık ilkesine (mütekabiliyet) ve teamüllere uygun hareket edilmelidir. Aksi takdirde adlî işbirliği taleplerinin yerine getirilmesi mümkün olmamaktadır.

Son yıllarda artan iş yükü ile birlikte yargılama sürelerinin uzamasındaki temel sebeplerden bir tanesini, uluslararası adlî yardımlaşma taleplerinin usulüne uygun yapılmaması oluşturmaktadır. Adlî teşkilat için hazırlanan bu Rehber ile;

- *Cezaî alanda uluslararası adlî yardımlaşmanın temel esaslarının ve örnek şablonların derli toplu bir şekilde uygulayıcıların kullanımına sunulması,*

- *Uluslararası adlî yardımlaşma taleplerinin reddedilmeksizin yerine getirilebilmesini temin etmek üzere dikkat edilmesi gereken hususların belirtilmesi,*

- *Uygulamada adlî yardımlaşma taleplerinde gecikmeye sebep olan hatalı uygulamaların asgari düzeye indirilmesi,*

- *Ülkemizde akademik düzeyde yeterli çalışma bulunmadığı tespit edilen uluslararası adlî işbirliği alanında teorik ve pratik bilgilerin paylaşılması,*

- *Bu suretle uluslararası adlî işbirliği gerektiren cezaî işlemlerin hızlandırılması ve yargulamaların süratle sonuçlandırılmasına katkı sağlanması,*

- *Yabancı ülkelere iletilecek uluslararası adlî yardımlaşma evrakının kalitesinin yükseltilerek ülkemiz hakkında olumsuz kanaatin oluşmasının önüne geçilmesi,*

- Avrupa Birliği, Avrupa Konseyi ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilen ve Avrupa Konseyi tarafından yürütölen 'Türk Ceza Adalet Sisteminin Etkinliğinin Geliştirilmesi' projesi kapsamında hazırlanan Uluslararası Adlî Yardımlaşma Kanun Tasarı Taslağı'nın yasallaşması sürecinde cezaî alanda uluslararası adlî işbirliğinin önemine işaret etmek ve uygulamaya yön vermek; hedeflenmiştir

II. ULUSLARARASI ADLİ YARDIMLAŞMANIN TARİHSEL KÖKENİ VE TEMEL ESASLARI

Uluslararası hukukun ilk kaynakları genel olarak Roma hukukunda vatandaş olmayanlara uygulanan 'ius gentium' (kabileler hukuku), kurallarına dayandırılır.

Ulusal devletlerin kurulması ile ceza hukuku alanında 'mülkîlik' ilkesi benimsenmiştir. *Mülkîlik ilkesine göre, işlenen bir suçta, işlendiği yer devletin hukuku uygulanacaktır. Mülkîlik ilkesi, devletlerin egemenlik hakkının bir uzantısıdır.*

Devletler, kendi sınırları içinde suç işleyen kişiye, bu kişi ister vatandaş olsun, ister yabancı olsun, kendi hukukunu uygulayacaklardır. Türk hukukunda da, mülga 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 3/1 ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 8/1 maddeleri gereğince 'mülkîlik ilkesi' benimsenmiştir. Uluslararası adlî işbirliğinin ilk veçhesi mülkîlik ilkesinin doğa bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır: *Uluslararası Adlî Yardımlaşma/İstinabe (International Judicial Assistance)*.

Ülkemizde suç işleyen veya herhangi bir şekilde yargılama ile bağlantısı olan yabancı, daha sonra Ülkemizden ayrılması ile 'mülkîlik ilkesi' uyarınca yargılama yetkisine sahip yargılama makamlarının izleyecekleri yol 'uluslararası istinabe' kurallarının uygulanmasını gerektirmektedir. Yabancı kişinin ifadesinin alınması, verilen kararların bu kişiye tebliğ edilmesi veya bu kişiye ilişkin bilgi, belge elde edilmesi ya da malvarlığına el konulması işlemleri ile yabancı bir ülkeden delil elde edilmesi işlemleri diğer ülkelerin yardım ve işbirlikleriyle yerine getirilebilecektir. Aynı şekilde yabancı ülkelerin de, Ülkemizden benzer taleplerde bulunması söz konusu olabilecektir.

1 Roma hukukunda, vatandaşlara (civitas) uygulanan hukuk 'ius civile (şehrin hukuku)', vatandaş olmayanlara (perigrinus) uygulanan hukuk ise 'ius gentium (kabileler hukuku)' olarak biliniyordu. Ayrıca ius gentium kurallarını uygulamak üzere ayrı bir praetorluk olarak 'praetor peregrinus' kurulmuştu. Bu konuda bkz. Paul Koschaker; Kudret Ayiter, *Modern Özel Hukuka Giriş Olarak Roma Özel Hukukunun Ana Hatları*, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, Yayın No. 414, Ankara 1977.

Uluslararası adlî yardımlaşma, bir devletin yetkili bir adlî makamının diğer bir devletin adlî makamı adına yerine getirdiği işlemler bütünüdür. İstinabe işlemleri, ilgili devletlerle aramızda yürürlükte bulunan ikili anlaşma ya da çok taraflı sözleşmeler, bunların bulunmaması halinde de, uluslararası teamül hukuku kuralları ve karşılıklılık ilkesi (mütekabiliyet) çerçevesinde yürütülmektedir

Geniş anlamda adlî yardımlaşma kapsamına uluslararası istinabenin yanı sıra suçluların iadesi, hükümlü nakli, muhakemenin ve infazın devri girmektedir.

Uluslararası adlî yardımlaşmanın en önemli kısımlarından birisini suçluların iadesi (extradition/geri verme) kurumu oluşturur. Suçluların iadesine ilişkin ilk antlaşmaların, M.Ö. 1280 yıllarına dek geriye gittiği kabul edilir. Bu tarihte Hitit Kralı III. Hattuşili, Mısır'ı işgal etmek istemiş ancak başarılı olamamıştır. Savaşın sonunda, Mısır Kralı II0. Ramses ile Hitit Kralı III. Hattuşili arasında suçluların teslim edilmesine yönelik de hükümler içeren bir antlaşma yapılmıştır. Kil tabletler üzerine hiyeroglif yazı ile yazılan bu antlaşmanın, suçluların iadesine yönelik ilk hükümler olduğu kabul edilir. Daha sonra Roma Devletinde de iade uygulamasına rastlamak mümkündür.

İlk dönemlerde suçluların iadesi, sadece devlete karşı suç işleyenler bakımından kabul edilen devletlerin egemenlik haklarını zedeleyen eylemler için kabul edilmiş bir müessese niteliğindedir. 18. yüzyılın ikinci yarısından itibaren sadece siyasî suçluların değil, diğer suçluların (adi suçluların) da iadesi esası yerleşmeye başlamıştır. 19. yüzyıldan itibaren devletler münferit iade anlaşmaları imzalamaya başlamışlardır. Sonraki aşamada ulusal kanunlarla suçluların iadesi, bir iç hukuk normu olarak benimsenmiştir. Son aşamada ise uluslararası adlî yardımlaşmanın bir gereği olarak uluslararası iade antlaşmaları yapılmaya başlamıştır. ²

Suçluların iadesi kurumu, hükümlü naklinden farklı olarak sadece kesinleşmiş mahkûmiyetler bakımından değil, soruşturma işlemleri kapsamında da ortaya çıkabilen bir durumdur. Suçluların iadesi, işlemler olduğu bir suçtan dolayı aranan şüpheli hakkında soruşturma aşamasının tamamlanması veya hakkında dava açılan bir sanık hakkında kovuşturma işlemlerinin

² Bkz. Ahmet Ulutaş, *Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Işığında, Suçluların Geri Verilmesi, Türkiye Barolar Birliği Yayınları, Yayın No. 218, Ekim 2012, Ankara., s. 49-51.*

yapılabilmesi veyahut bir suçtan dolayı mahkûm olan şahsın cezasının infaz edilebilmesi amacıyla, talepte bulunan devlete yapılan teslimi içerir. Suçluların iadesi, hükümlü naklinden farklı olarak suçlunun rızası aranmaksızın gerçekleştirilir ve çoğunlukla da suçlunun rızası hilafına gerçekleştirilir. 3

Suçluların iadesi kurumu, devletlerin mülkîlik ilkesi çerçevesinde kendi ülkesinde suça karışan kişileri yargılayabilmelerine imkan tanır. Suçluların iadesi öncelikle iki devlet arasındaki ikili bir anlaşmaya göre belirlenir. İkili bir anlaşma yoksa, uluslararası çok taraflı sözleşmelere taraf olup olmadığına bakılır. Çok taraflı sözleşmeye taraf değil ve ikili anlaşma da yok ise, suçluların iadesi devletler arasındaki iyi niyet ve nezaket kuralları çerçevesinde gerçekleştirilir.

Kara Avrupası hukuk sistemlerinde genel olarak benimsenen prensip, vatandaşın iade edilmeyeceği kuralıdır. Türk hukukunda da, Anayasamızın 38/son ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 18/2 maddesiyle vatandaşın suç sebebiyle yabancı bir ülkeye verilemeyeceği düzenlemesi kabul edilmiştir.

III. ULUSLARARASI ADLÎ YARDIMLAŞMADA MERKEZÎ MAKAM

2992 sayılı Adalet Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun'un⁴ 13/A maddesine göre *"Yurt dışında işlenen ve Türk yargı yetkisine giren suçlar konusunda adlî makamlara bilgi ve belge sağlanmasına yardımcı olmak, hukukî ve cezaî konularda uluslararası adlî yardımlaşma; tebligat, istinabe, suçluların iadesi, hükümlülerin nakli ve kovuşturmaların aktarılması işlemlerini yapmak ile Adalet Bakanlığı'nın uluslararası kuruluşlar ile ilgili faaliyetlerini yürütmek"* yetki ve görevi Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğüne (UHDİGM) aittir.

Bu itibarla, uluslararası adlî yardımlaşma ve suçluların iadesi işlemlerinin yerine getirilmesinde Merkezî makam olarak "Adalet Bakanlığı" görev yapmaktadır. Çok taraflı veya ikili sözleşmeler gereğince, yabancı ülkelere gelen veya o ülkelere gönderilen adlî yardımlaşma talepleriyle ilgili olarak adlî makamlarımızca yapılacak her türlü yazışmada ve bilgi verme işleminde Adalet Bakanlığı, Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü aracı kılınmalıdır.

³ Ahmet Cemal Ruhi, *Türk Hukukunda Suçluların İadesi*, Atatürk Üniversitesi, Erzurum Hukuk Fakültesi Dergisi, C. VII, S. 1-2, Haziran 2003. (s. 497-522), s. 498.

⁴ 2992 sayılı Kanun, Kabul Tarihi: 29.03.1984, Resmi Gazete: 07.04.1984, 18365.

IV. ULUSLARARASI ADLÎ YARDIMLAŞMA YOLUYLA YERİNE GETİRİLEBİLECEK İŞLEMLER

Ceza işlerinde uluslararası adlî yardımlaşma yoluyla yerine getirilebilecek işlemler genel olarak şu şekilde belirtilebilir:

1. Şüpheli veya sanıkların ifadelerinin alınması veya sorgularının yapılması,
2. Mağdur, müşteki, katılan, tanık veya bilirkişilerin dinlenmesi,
3. Bilgi ve delil temini, banka kayıtları, muhasebe belgeleri, şirket dosyaları ve ticarî belgeler de dâhil olmak üzere, ilgili belge ve kayıtların asıllarının veya tasdikli suretlerinin sağlanması,
4. Delil toplamak amacıyla; kazanç, malvarlığı, araç-gereç ya da diğer hususların tespiti veya izlenmesi,
5. Delil amaçlı arama ve el koyma, eşya ve yer incelemesi,
6. Yabancı mahkemelerce verilen el koyma veya benzeri tedbirlerin infazı,
7. Yabancı mahkemelerce verilen nihai hükümlerde yer alan, hapis cezası, para cezası, müsadere, hak yoksunluğu veya diğer cezaî yaptırımların infazı,
8. Ceza kararlarının tebliği,
9. Suçluların iadesi işlemleri (isteyen devlet adlî makamlarınca yürütülen bir soruşturma, kovuşturma veya isteyen devlet mahkemelerince verilip kesinleşmiş bir mahkeme hükmü nedeniyle istenilen devlet ülkesinde bulunan şüpheli, sanık veya hükümlünün isteyen devlete teslim edilmesi),
10. Muhakemenin devri,
11. Hükümlü nakli işlemleri (Hükümlünün mahkûmiyet kararının verildiği devlette çekmekte olduğu hürriyeti bağlayıcı cezasının tamamının veya bakiye kısmının, diğer bir devlette (yerine getiren devlet) infazı için her iki devletin anlaşması ve hükümlünün rızası çerçevesinde o devlete gönderilmesi).

V. ULUSLARARASI ADLÎ YARDIMLAŞMANIN TEMEL KAYNAKLARI NELERDİR?

Uluslararası adlî yardımlaşma, bir yandan her ülkenin kendi iç hukuklarında kabul ettikleri ulusal kanunlarla, öte yandan diğer ülkelerle yapılan

ikili sözleşmeler veya çok taraflı sözleşmelerle yürütülmektedir. Uluslararası teamül ve sözleşmeler, ceza istinabe işlemlerinin adlî yardımlaşma istenen tarafın kendi mevzuatında öngörülen şekillere uygun olarak yerine getirilmesini öngörmektedir. Bunun dışında ikili sözleşmeler ve çok taraflı sözleşmeler esas alınacaktır. Sözleşmeye dayanmayan, adlî yardımlaşma açısından ise ülkeler arasındaki karşılıklılık ilkesi belirleyici olmaktadır.

Buna göre öncelikle adlî yardımlaşma talep edilen ülke ile Ülkemiz arasında ikili sözleşme olup olmadığına bakılmalıdır. İkili sözleşme bulunmaktaysa, bu Sözleşme esas alınmak suretiyle adlî yardımlaşma talebinde bulunulmalıdır. Şayet ikili sözleşme yok ise veya ikili sözleşmede adlî yardımlaşmaya ilişkin bir hüküm bulunmuyorsa, bu takdirde iki ülkenin birlikte kabul ettikleri ortak sözleşme bulunup bulunmadığına bakılmalıdır. İki ülkenin de birlikte katıldığı sözleşme bulunması halinde, bu sözleşme hükümleri esas alınmalıdır. İkili sözleşme ve çok taraflı uluslararası sözleşme'nin bulunmadığı durumlarda, karşılıklılık ilkesi esas alınmalıdır.

VI. ULUSLARARASI ADLÎ YARDIMLAŞMAYA İLİŞKİN TEMEL MEVZUAT NELERDEN OLUŞUR?

A. Uluslararası Sözleşmeler

Uluslararası adlî işbirliğine dayanak teşkil eden başlıca uluslararası sözleşmeler şu şekilde belirtilebilir.

1. Ceza İşlerinde Karşılıklı Adlî Yardım Avrupa Sözleşmesi (European Convention on Mutual Assistance in Criminal Matters)⁵ :

Uluslararası adlî yardımlaşmaya ilişkin temel Sözleşme, 20 Nisan 1959 tarihinde kabul edilen Avrupa Konseyi'nin Ceza İşlerinde Karşılıklı Adlî Yardım Sözleşmesi (CİKAYAS)'dir. Türkiye, Sözleşme'yi 23 Ekim 1959 tarihinde imzalamış, 24 Haziran 1969 tarihinde onaylamış ve Sözleşme 22 Eylül 1969 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiştir.

2. Suçluların İadesine Dair Avrupa Sözleşmesi (European Convention on Extradition)⁶ :

⁵ European Convention on Mutual Assistance in Criminal Matters, CETS No. 030, <http://conventions.coe.int>; Türkçe metni için bkz. Adalet Bakanlığı, Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü, <http://www.uhdigm.adalet.gov.tr>

⁶ European Convention on Extradition, CETSNo. 024, <http://www.conventions.coe.int/> Türkçe metni için bkz.

Suçluların iadesine (geri verilmesi) ilişkin temel Sözleşme, 13 Aralık 1957 tarihinde kabul edilen Suçluların İadesine Dair Avrupa Sözleşmesi (SİDAS)'dir. Türkiye, Sözleşme'yi 13 Aralık 1957 tarihinde imzalamış, 7 Ocak 1960 tarihinde onaylamış ve 18 Nisan 1960 tarihinde yürürlüğe giren ilk ülkelerden olmuştur.

3. Hükümlülerin Nakline Dair Sözleşme (Convention on the Transfer of Sentenced Persons) 7 :

Hükümlülerin Nakline Dair Sözleşmesi, 1 Temmuz 1985 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Türkiye, Sözleşme'yi 19 Haziran 1985 tarihinde imzalamış, 3 Eylül 1987 tarihinde onaylamış ve 1 Ocak 1988 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiştir.

4. Ceza Yargılarının Milletlerarası Değeri Konusunda Avrupa Sözleşmesi (European Convention on the International Validity of Criminal Judgments) 8 :

Cezaların infazının devri hususunda temel Sözleşme olarak 26 Temmuz 1974 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Türkiye, Sözleşme'yi 26 Haziran 1974 tarihinde imzalamış, 27 Ekim 1978 tarihinde onaylamış ve 28 Ocak 1979 tarihinde yürürlüğe sokmuştur. Türkiye, Sözleşme'yi 01/03/1977 tarihli 2081 sayılı Kanunla 9 onaylamayı uygun bulmuştur.

5. Ceza Kovuşturmalarının Aktarılmasına Dair Avrupa Sözleşmesi (European Convention on the Transfer of Proceedings in Criminal Matters) 10 :

Ceza kovuşturmalarının devrine ilişkin Avrupa Sözleşmesi, 30 Mart 1978 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Türkiye, Sözleşme'yi 26 Haziran 1974 tarihinde imzalamış, 27 Ekim 1978 tarihinde onaylamış ve Sözleşme 28 Ocak 1979 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Türkiye, Sözleşme'yi 13/03/1977 tarihli 2080

Adalet Bakanlığı, Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü, <http://www.uhdigm.adalet.gov.tr>

7 *European Convention on the Transfer of Sentenced Persons, CETS No. 112, http://www.conventions.coe.int/ Türkçe metni için bkz. Adalet Bakanlığı, Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü, http://www.uhdigm.adalet.gov.tr*

8 *European Convention on the International Validity of Criminal Judgments, CETS No. 070, http://www.conventions.coe.int/ Türkçe metni için bkz. Adalet Bakanlığı, Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü, http://www.uhdigm.adalet.gov.tr*

9 *Resmi Gazete: 14/12/1977, 16139.*

10 *European Convention on the Transfer of Proceedings in Criminal Matters, CETS No. 073, http://www.conventions.coe.int/ Türkçe metni için bkz. Adalet Bakanlığı, Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü, http://www.uhdigm.adalet.gov.tr*

sayılı Kanunla¹¹ onaylamayı uygun bulmuştur.

6. Suç Gelirlerinin Aklanması, Araştırılması, El Konulması ve Müsaderesine Dair Sözleşme (Convention on Laundering, Search, Seizure and Confiscation of the Proceeds from Crime)¹²:

Sözleşme, 8 Kasım 1990 tarihinde imzalanmış ve 1 Eylül 1993 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Türkiye, Sözleşme'yi 27 Eylül 2001 tarihinde imzalamış, 6 Ekim 2004 tarihinde onaylamış ve Sözleşme 1 Şubat 2005 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiştir.

7. Avrupa Konseyi, Sanal Suçlar Sözleşmesi¹³ :

Sözleşme, 8 Kasım 2001 tarihinde kabul edilmiş ve 1 Temmuz 2004 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Türkiye, Sözleşme'yi 10 Kasım 2010 tarihinde imzalamış, 29 Eylül 2014 tarih ve 6533 sayılı Kanun ile onaylamış ve 1 Ocak 2015 tarihinden itibaren yürürlüğe girmesini uygun bulmuştur.

8. Sınırşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler (BM) Sözleşmesi¹⁴:

12-15 Aralık 2000 tarihlerinde imzalanmış ve 29 Eylül 2003 tarihinden itibaren uygulanmaya başlamıştır. Türkiye, Sözleşme'yi 13 Aralık 2000 tarihinde imzalamış ve 30 Ocak 2003 tarihinde 4800 sayılı Kanun ile onaylamayı uygun bulmuştur.

9. BM Uyuşturucu ve Psikotrop Maddelerin Kaçakçılığına Dair Sözleşme¹⁵ :

20 Aralık 1988 tarihinde imzalanan Sözleşme, 11 Kasım 1990 tarihinden itibaren uygulanmaya başlamıştır. Türkiye, Sözleşme'yi 20 Aralık 1988 tarihinde imzalamış ve 2 Nisan 1996 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

10. BM Psikotrop Maddeler Sözleşmesi¹⁶ :

21 Şubat 1971 tarihinde imzalanan Sözleşme, 16 Ağustos 1976 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiştir.

¹¹ Kabul Tarihi: 01/03/1977, Resmi Gazete: 13/03/1977, 15877.

¹² European Convention on Laundering, Search, Seizure and Confiscation of the Proceeds from Crime, CETS No. 141, <http://www.conventions.coe.int/> Türkçe metni için bkz. Adalet Bakanlığı, Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü, <http://www.uhdigm.adalet.gov.tr>

¹³ European Convention on Cybercrime, CETS No. 185, <http://www.conventions.coe.int>

¹⁴ United Nations Convention against Transnational Organized Crime, <https://treaties.un.org/>

¹⁵ United Nations Convention against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances, <https://treaties.un.org/>

¹⁶ Convention on Psychotropic Substances, <https://treaties.un.org/>

den itibaren uygulanmaya başlamıştır. Türkiye, Sözleşme'yi 21 Şubat 1974 tarihinde imzalamış ve 1 Nisan 1981 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

11. BM Terörizmin Finansmanının Önlenmesine Dair Uluslararası Sözleşme ¹⁷ :

9 Aralık 1999 tarihinde imzalanan Sözleşme, 10 Nisan 2002 tarihinden itibaren uygulanmaya başlamıştır. Türkiye, Sözleşme'yi 27 Eylül 2004 tarihinde imzalamış ve 28 Haziran 2002 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

12. BM Yolsuzlukla Mücadele Sözleşmesi ¹⁸:

31 Ekim 2003 tarihinde imzalanan Sözleşme, 14 Aralık 2005 tarihinden itibaren uygulanmaya başlamıştır. Türkiye, Sözleşme'yi 10 Aralık 2003 tarihinde imzalamış ve Sözleşme 9 Kasım 2006 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

13. Sınıraşan Örgütlü Suçlara Karşı BM Sözleşmesi'ne Ek İnsan Ticaretinin Özellikle Kadın ve Çocuk Ticaretinin Önlenmesine, Durdurulmasına ve Cezalandırılmasına İlişkin Protokol ¹⁹ :

15 Kasım 2000 tarihinde imzalanan Sözleşme, 25 Aralık 2003 tarihinden itibaren uygulanmaya başlamıştır. Türkiye, Sözleşme'yi 13 Aralık 2000 tarihinde imzalamış ve Sözleşme 25 Mart 2003 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

B. ULUSAL MEVZUAT

Uluslararası adlî yardımlaşma uygulamasında her ülkenin kendi iç hukuk mevzuatları temel kaynak olarak uygulanmaktadır. Ülkemizde henüz temel bir adlî yardımlaşma kanunu bulunmamaktadır. Türk Ceza Kanunu'nda 8 ila 17'inci maddelerinde uluslararası özellik arz eden suçlara ilişkin temel hükümler düzenlenmiştir. Ancak bu hükümlerde genel olarak uluslararası adlî yardımlaşmanın esasları yer almaz. Bu konuda temel metinler, Adalet Bakanlığı, UHDİGM tarafından çıkarılan Genelgelerdir.

1. Temel Kanunlar:

a. 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun İlgili Hükümleri

1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe giren 5237 sayılı TCK'nın Kanun'un

¹⁷ International Convention for the Suppression of the Financing of Terrorism, <https://treaties.un.org/>

¹⁸ United Nations Convention against Corruption, <https://treaties.un.org/>

¹⁹ Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children, supplementing the United Nations Convention Against Transnational Organized Crime, <https://treaties.un.org/>

uygulama alanına gösteren 8 ila 19'uncu maddeleri arasında uluslararası nitelik arz eden konulara ilişkin düzenlemeler yapılmıştır.

Temel Kural: Mülkîlik İlkesi (TCK Md. 8 ve 9)

TCK'nın 8'inci maddesi ile Türkiye'de işlenen suçlar bakımından Türk kanunlarının uygulanacağı temel kuralı kabul edilmiştir. Türkiye'de işlediği bir suçtan dolayı yabancı ülkede hüküm verilmiş olsa bile, Türkiye'de yeniden yargılama yapılır (TCK md. 9).

• TCK 13'üncü Maddesi (Evrensel Yetki İçeren Suçlar)

Temel kural, 'mülkîlik ilkesi' olmakla birlikte, uluslararası nitelik arz eden suçlarda mülkîlik ilkesinin dışına çıkıldığı durumlar da olmaktadır.

Son yıllarda uluslararası hukukta genel olarak kabul edilen evrensel yetki içeren suçlar, nerede kim tarafından işlenirse işlensin, her devletin yargılama yetkisi olduğu kabul edilmektedir. Bu suçlar, TCK'nın 13/1 maddesinde düzenlenmiştir:

a) İkinci Kitap, Birinci Kısım altında yer alan suçlar (soykırım, insanlığa karşı suçlar, göçmen kaçakçılığı, insan ticareti) ,

b) İkinci Kitap, Dördüncü Kısım altındaki Üçüncü, Dördüncü, Beşinci, Altıncı, Yedinci ve Sekizinci Bölümlerde yer alan suçlar. (Devletin egemenlik alametlerine ve organlarının saygınlığına karşı suçlar, devlet güvenliğine karşı suçlar, Anayasal düzene, milli savunmaya karşı suçlar, devlet sırları, yabancı devletlerle olan ilişkilere karşı suçlar),

c) İşkence (md. 94, 95),

ç) Çevrenin kasten kirletilmesi (md. 184),

d) Uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti (md. 188), uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanılmasını kolaylaştırma (md. 190),

e) Parada sahtecilik (md. 197), para ve kıymetli damgaları imale yarayan araçların üretimi ve ticareti (md. 200), mühürde sahtecilik (md. 202),

f) Fuhuş (md. 227),

g) Deniz, demiryolu veya havayolu ulaşım araçlarının kaçırılması veya alıkonulması (md. 223, fıkra 2, 3) ya da bu araçlara karşı işlenen zarar verme (md. 152) suçları,

Yabancı bir ülkede, ister vatandaş ister yabancı tarafından işlensin, Türk kanunları uygulanacaktır.

Soykırım, insanlığa karşı suçlar, göçmen kaçakçılığı, insan ticareti, devletin egemenlik alametlerine ve organlarının saygınlığına karşı suçlar,

devlet güvenliğine karşı suçlar, Anayasal düzene, milli savunmaya karşı suçlar, devlet sırları, yabancı devletlere olan ilişkilere karşı suçlar (TCK 13/1 maddesinin, (a) ve (b) bendlerindeki suçlar) nedeniyle yabancı devlette mahkûmiyet veya beraat kararı verilmiş olsa bile, Adalet Bakanının talebi üzerine Türkiye’de yargılama yapılabilecektir (TCK md. 13/3).

• **TCK’nın 10 ve 11’inci Maddeleri (Vatandaş Tarafından Yurt Dışında İşlenen Suçlarda Yetki)**

TCK’nın 10-11’inci maddesinde düzenlenen faile göre şahsilik ilkesi, vatandaş tarafından yurt dışında işlenen suçların, yurt içinde kovuşturulması şartlarını düzenlemektedir. Faile göre şahsilik ilkesine göre fail ister kendi ülkesinde, ister yabancı bir ülkede bulunsun, vatandaşı olduğu devletin ceza kanunlarına tabidir. TCK’nın 10 ve 11’inci maddeleri ‘faile göre şahsilik ilkesine’ dayanırken, TCK’nın 12/2 maddesi ‘mağdura göre şahsilik ilkesine’ dayanmaktadır.

TCK md.10, resmi görev ile yurt dışında bulunan, diploması veya konsolosluk dokunulmazlığı nedeniyle buldukları ülkede yargılanamayan Türk görevlilerin işledikleri bu suçlardan dolayı Türkiye’de yargılanacaklarını düzenlemektedir. Ancak bu kişilerin diploması dokunulmazlığından yararlanmaları şart değildir. Burada önemli olan husus, yabancı ülkede Türkiye adına memuriyet veya görev üstlenmiş olan kimsenin bundan dolayı işlediği suç olmasıdır.²⁰

Yurt dışında bir Türk vatandaşının işlemiş olduğu bir suçtan dolayı Türkiye’de yargılama yapılabilmesi için şu koşullar aranır (TCK md. 14)²¹ :

a) Suçun yurt dışında yani Devletimizin egemenlik sahası dışında işlenmiş olması gerekir. Ancak suçun işlendiği yerin yabancı bir devletin egemenlik sahasında olması zorunlu değildir. Bu bakımdan suç örneğin açık denizlerde işlenmiş olabilir. Burada TCK md.11 uygulanması için aranan şart, bu suçun Türkiye ülkesi dışında işlenmiş olmasıdır.

b) Failin Türk vatandaşı olması gerekir. Vatandaşlık durumu, suç oluşturan fiilin işlendiği zamana göre belirlenecektir.

c) Türk vatandaşı tarafından yurt dışında işlenen suçun TCK md.13’de belirtilenler (evrensel yetki) dışında bir suç olması gerekir.

d) Cezanın türü ve miktarı bakımından bazı şartlar gerçekleşmelidir:
Kanun burada ikili bir ayırım getirmiştir.

²⁰ Özbek,Veli Özer-Bacaksız, Pınar-Doğan, Koray: Açıklamalı Şematik Çalışma Kitabı, Ceza Hukuku Genel Hükümler, Ankara, 2006, s. 44.

²¹ Cengiz Topel Çiftçioğlu, Vatandaş Tarafından Yurt Dışında İşlenen Suçların Yurt İçinde Soruşturulması ve Kovuşturulması, TBB Dergisi, 2013 (106), (s. 115-138), s. 126-128.

√ Buna göre bir yıldan az hapis cezasını gerektiren bir suç işlenmişse suçtan zarar gören kişi ya da suçun işlendiği hükümetin şikayeti üzerine Türkiye’de yargılama yapılır. Bir yıldan az hapis cezası gerektiren bir suç nedeniyle yargılama yapılmasının şikayete tabi olduğu durumlarda şikayet, failin Türkiye’ye girdiği tarihten itibaren 6 ay içinde yapılmalıdır.

√ Bir yıldan fazla hapis cezasını gerektiren bir suç işlenmişse re’sen Türkiye’de yargılama yapılır. Suçun ne tür cezayı gerektirdiği hususu münhasıran Türk kanunlarına göre belirlenecektir. Bu nedenle suç, işlendiği yer devletin kanunlarına göre para cezasını gerektirse bile, şayet Türk kanunlarına göre hapis cezasını gerektirmekte ise Türkiye’de yargılama yapılabilir.

e) Fail Türkiye’de bulunmalı ve diğer kovuşturma şartları da (zamanaşımı ve affa uğramamış olma, şikayet şartı) gerçekleşmiş olmalıdır.

f) Bu suç dolayısıyla yabancı ülkede hüküm verilmemiş olmalıdır. 765 sayılı TCK döneminde tartışmalı olan bu sorun TCK md.11’de açık bir şekilde ‘non bis in idem (aynı fiil nedeniyle birden fazla yargılama yapılamaması)’ ilkesi benimsenmek suretiyle çözülmüştür.

• TCK 12’inci Maddesi (Yabancı Tarafından İşlenen Suçlarda Yetki)

Devletler kimi zaman, mülkîlik ilkesine göre yargılama yetkisine sahip bulunmasalar da, bazı suçları yargılamak istemektedir. Örneğin yurt dışında işlenen vatana ihanet ve casusluk gibi suçlarda her devlet yargılamayı kendisi yapmak isteyecektir. Veya her devlet kendi vatandaşının uçak kaçırma, sabotaj, rehin alma gibi suçlarda korumak isteyecektir. Bu tür suçlarda suçun nerede ve kim tarafından işlendiğinin önemi bulunmamaktadır.

Devlet, ülkesinde işlenen suçları mülkîlik ilkesine dayanarak, başka bir ülkede işlenen suçları ise fail veya mağdur vatandaş ise yargılamaktadır. Koruma ilkesine başvurulduğunda, suçun devletin ülkesinde işlenmiş olması, fail ya da mağdurun da vatandaş olması gerekmez. Bu durumda devlet, başka bir ülkede işlenen bir suçu bizzat kendi varlığına ve güvenliğine karşı işlenmiş kabul ederek yargı yetkisini kullanmaktadır. Suçun mağduru, gerçek veya tüzel kişi olabileceği gibi suçun mağduru bizzat devlet tüzel kişiliği veya devletin toplumu da olabilir. Bu tür suçlar, TCK’nın 12’nci maddesinde düzenlenmiştir. ²²

TCK 12/1 Maddesinin Uygulanma Şartları:

a) 13'üncü maddede yazılı suçlar bulunmamalıdır. Bu suçlar bulunuyor ise başkaca şart aranmaksızın devletin yargılama yetkisi zaten bulunmaktadır.

b) Suçun cezasının Türk kanunlarına göre aşağı sınırı en az bir yıl hapis cezasını gerektirmelidir.

c) Suçun yabancı ülkede, Türkiye'nin zararına işlenmesi gerekir.

d) Fail Türkiye'de bulunmalıdır.

e) Adalet Bakanı'nın istemi aranır.

Bu şartlar bulunmaktaysa, yabancının Türkiye'de Türk kanunlarına göre yargılanması mümkündür. Eğer bu kişiyle ilgili yabancı ülkede hüküm verilmiş ise (mahkûmiyet/beraat veya düşme ile sonuçlanmış olabilir) Türkiye'de yine yargılama yapılabilir. Bunun için Adalet Bakanı'nın istemi gerekir (TCK md. 12/4).

TCK 12/2 Maddesinin Uygulanma Şartları

a) 13'üncü maddede yazılı suçlar bulunmamalıdır.

b) Suçun Türk kanunlarına göre aşağı sınırı en az bir yıl hapis cezasını gerektirmelidir.

c) Suçun yabancı ülkede, Türk vatandaşının veya Türk kanunlarına göre kurulmuş özel hukuk kişinin zararına işlenmesi gerekir.

d) Fail Türkiye'de bulunmalıdır.

e) Fail hakkında yabancı ülkede hüküm verilmemiş olmalıdır. (Bu şart, 12/1 maddesinde yer alan Türkiye'nin zararına işlenen suçlarda aranmamaktadır.)

f) Suçtan zarar görenin şikayeti olmalıdır.

TCK 12/2 maddesi 'mağdura göre şahsilik ilkesini' ifade eder. Mağdura göre şahsilik ilkesinde, devlet egemenlik alanı dışında işlenen suçun mağduru olan vatandaşına karşı işlenen suçu yargulamaktadır. Bu ilke ilk olarak 1927 yılında Milletlerarası Daimi Adalet Divanı tarafından karara bağlanan Bozkurt/Lotus davası ile gündeme gelmiştir. ²³

²³ - 2 Ağustos 1926 tarihinde Lotus adlı Fransız yük gemisi ile Bozkurt isimli Türk bandıralı yük gemisi Akdeniz'in uluslararası sularında, Midilli adasının 5-6 mil açıklarında çarpışmıştır. Bozkurt'un mürettebatından sekizi kaybolmuş, Lotus gemisi ise kurtarılan tayfalar ve Bozkurt'un kaptanı ile İstanbul'a gelmiştir. Kazadan sonra İstanbul'a gelen Lotus gemisinin Fransız kaptanı Demons, meydana gelen kaza ve ölümler nedeniyle İstanbul mahkemeleri tarafından yargılanmış ve 15 Eylül 1926 tarihinde taksirle ölüme sebebiyet vermek suçundan

TCK 12/3 Maddesinin Uygulanma Şartları

- a) Hem fail hem mağdur yabancı olmalıdır.
- b) Fail, Türkiye’de bulunmalıdır.
- c) Suçun, Türk kanunlarına göre aşağı sınırı en az üç yıldan az olmayan hapis cezasını gerektirmelidir.
- d) Türkiye’nin suçluyu geri verme isteminin suçun işlendiği ülke veya failin uyruğunda bulunduğu devletin hükûmeti tarafından kabul edilmemiş olması gerekir.

TCK 12/5 Maddesinin Uygulanma Şartları

Birinci fıkranın kapsamına giren hallerde rüşvet ve nüfuz ticareti suçlarından dolayı yargılama yapılması Adalet Bakanı’nın istemine bağlı değildir. Buna göre yabancı tarafından, yabancı ülkede Türkiye’nin zararına işlenen rüşvet ve nüfuz ticareti suçlarında fail Türkiye’de bulunuyor ise Adalet Bakanı’nın istemi olmaksızın, Türkiye’de yargılama yapılabilecektir.

b- 7201 sayılı Tebligat Kanunu’nun²⁴ İlgili Hükümleri

Kanun’un 25’inci maddesi ‘Yabancı memleketlerde tebligat usulü’nü, 25/a maddesi ‘Yabancı ülkede bulunan Türk vatandaşlarına tebligat usulü’nü’, 26’ncı maddesi ‘Türkiye’deki elçilik ve konsolosluklar tarafından yapılan tebligat usulü’nü’, 27’nci maddesi ‘Yabancı memleketlerde Türk kamu görevlileri ve askeri şahısları tebligat usulü’nü’ ve 28’inci maddesi ise ‘İlanen tebligat’ düzenlemektedir. Söz konusu hükümler cezaî konularda uluslararası tebligatta uygulanan temel maddeler niteliğindedir.

c. 3002 sayılı Kanun

3002 sayılı ‘Türk Vatandaşları Hakkında Yabancı Ülke Mahkemelerinden ve Yabancılar Hakkında Türk Mahkemelerinden Verilen Ceza Mahkûmiyetlerinin İnfazına Dair Kanun’, 8 Mayıs 1984 tarihinde kabul edilmiş ve 15 Mayıs 1984 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Kanun ile Türk vatandaşları hakkında yabancı devlet mahkemelerinden verilen ceza mahkûmiyetlerinin Türkiye’de; yabancılar hakkında Türk

80 gün hapis ve adli para cezasına mahkûm olmuştur. Olay, uluslararası sularda meydana geldiği için Fransa Devleti, nota vererek Türk mahkemesinin yargı yetkisini kabul etmemiştir. Türkiye, notayı reddetmiş ve olayı Lahey’de bulunan Milletlerarası Daimi Adalet Divanı’na taşımıştır. Divan, 7 Eylül 1927 tarihinde verdiği Karar’da, Türkiye’nin, vatandaşlarının ölümüyle sonuçlanan bu olayda yargılama yetkisini kullanmasını engelleyen uluslararası bir kural bulunmadığına karar vermiştir. Bkz. Aydın agm., s. 137.

24 - Kabul Tarihi: 11/02/1959, Resmi Gazete: 19/02/1959, 10139.

mahkemelerinden verilen ceza mahkûmiyetlerinin de hükümlünün uyuğu bulunduğu devlette yerine getirilmesine dair usul ve esaslar düzenlenmiştir.

Bu Kanun, hükümlülerin nakline dair işlemlerin iç hukuktaki temel dayanağını oluşturur.

2. Genelgeler

a. 16.11.2011 tarihli, 69/2 sayılı Uluslararası Ceza İstinabe İşlemlerinde Adlî Makamlarımızca Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar Başlıklı Genelge:

Daha önce 01/03/2008 tarihli ve 69/1 sayılı Cezaî İşlere İlişkin Uluslararası İşbirliğinde Adlî Makamlarımızca Dikkat Edilmesi Gereken Hususlara Dair Genelge hükümlerine göre yürütölmekte olan uluslararası ceza istinabe işlemleri, 16.11.2011 tarihinden itibaren 69/2 sayılı Genelge hükümlerine göre yürütölmektedir.

b. 16.11.2011 tarihli 69/3 sayılı Cezaî Konularda Uluslararası Tebligat Başlıklı Genelge:

Daha önce 01/03/2008 tarihli ve 69/1 sayılı "Cezaî İşlere İlişkin Uluslararası İşbirliğinde Adlî Makamlarımızca Dikkat Edilmesi Gereken Hususlara Dair Genelge" hükümlerine göre yürütölmekte olan tebligat işlemleri, 16.11.2011 tarihinden itibaren 69/3 sayılı Genelge hükümlerine göre yürütölmektedir.

Cezaî tebligatın konusunu adlî kararların ve usule ait işlemlerin tebliği oluşturmaktadır.

c. 16.11.2011 tarihli 69/4 sayılı Suçluların İadesi ve Hükümlü Nakli Konularında Adlî Makamlarımızca Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar Başlıklı Genelge:

Daha önce 01/03/2008 tarihli ve 69/1 sayılı "Cezaî İşlere İlişkin Uluslararası İşbirliğinde Adlî Makamlarımızca Dikkat Edilmesi Gereken Hususlara Dair Genelge" hükümlerine göre yürütölmekte olan iade işlemleri, 16.11.2011 tarihinden itibaren 69/4 sayılı Genelge hükümlerine göre yürütölmektedir.

3. Uluslararası Adli İşbirliği Kanun Tasarısı Taslağı:

Avrupa Birliğı, Avrupa Konseyi ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilen ve Avrupa Konseyi tarafından yürütölen 'Türk Ceza Adalet Sisteminin Etkinliğinin Geliştirilmesi' projesi kapsamında, Adalet Bakanlığı, UHDİGM tarafından uluslararası adli yardımlaşmaya ilişkin temel kanun eksikliğini gidermek üzere 'Türk Adli İşbirliği Kanunu Tasarısı Taslağı' hazırlanmıştır. Taslak, 6 kitap ve 215 maddeden oluşmaktadır: (Birinci Kitap: Genel ve Müşterek Hükümler, İkinci Kitap: Adli Yardımlaşma, Üçüncü Kitap: İade, Dördüncü Kitap: Muhakemenin Devri, Beşinci Kitap: İnfaz Devri, Altıncı Kitap: Hükümlü Nakli).

Adli yardımlaşmanın amacı, Kanun Taslağı'nın 28'inci maddesinde, "en geniş ölçüde adli yardımlaşmada bulunulması" olarak belirtilmiştir.

Uluslararası adli yardımlaşma, cezaî konularda bir devletin yetkili bir adli makamının diğer bir devletin veya uluslararası adli makam adına yerine getirdiği işlemlerin tümünü kapsar. Bu Kanun uyarınca cezaî konularda adli yardımlaşma, bir cezaî soruşturmanın veya kovuşturmanın yürütölmesi ve sonuçlandırılmasına ilişkin olarak Türk veya yabancı adli makamları tarafından yapılan aşağıda yer alan hususlara dair yardımlaşma taleplerini içerir (Taslak md. 28/2):

- a) Şüpheli veya sanığın sorgulanması ile müşteki, tanık veya bilirkişilerin dinlenilmesi,
- b) Tebligat yapılması,
- c) Delil niteliğindeki eşya veya belgelerin aranması, el konulması ve teslimi,
- ç) Suçtan elde edilen gelirlerin ve suç araçlarının tespiti, takibi, el konulması,
- d) Bilirkişi incelemesi,
- e) Olay yeri ve eşya incelemesi,
- f) Numune temini
- g) Adli sicil kaydı iletilmesi,
- h) Tutuklu veya hükümlülerin tanıklık, yüzleştirme veya başka önemli bir konuda geçici olarak nakli,
- ı) Banka bilgileri dahil olmak üzere bilgi ve belge temini

- i) İletişimin tespiti
- j) Bilgisayar verilerinin tespiti, arama ve el konulması
- k) Anlık bilgi paylaşımı ve suç ihbarı
- l) Tanıkların korunması
- m) Merkezî makam tarafından kabul edilen diğer adlî yardımlaşma türleri.



Cezaî Konularda
Adlî İşbirliği
Rehberi

Adlî Yardımlaşma

I. GENEL BİLGİLER

A. CEZA İŞLERİNDE ADLÎ YARDIMLAŞMANIN ANLAMI ve MERKEZÎ MAKAM KAVRAMI

Ceza işlerinde adli yardımlaşma, bir devletin adli makamının, başka bir devletin adli makamının talebi üzerine talep eden adli makam adına bazı ceza muhakemesi işlemlerini yerine getirmesini ifade eder.

Merkezî makam, adli yardımlaşma sahasında taraf olunan çok veya iki taraflı sözleşmelerin uygulanmasından, mütekabiliyet prensibinin takdirinden, yabancı devletle olan adli ilişkinin boyutunun belirlenmesinden, adli yardımlaşma işlemlerinde bir standartlaşma oluşmasından, evrakların hukukilik yanında, kamu düzenine uygunluk da dâhil olmak üzere "yerindelik" yönünden de değerlendirilmesinden sorumlu olan devlet organını ifade etmektedir.

1992 sayılı Adalet Bakanlığının Teşkilât ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanunun 13/A maddesi gereği ceza işlerine ilişkin adli yardımlaşma işlemlerinde merkezî makam görevi, Adalet Bakanlığı Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü tarafından yerine getirilmektedir.

B. CEZA İŞLERİNDE ADLÎ YARDIMLAŞMANIN HUKUKÎ DAYANAKLARI

Ceza işlerinde adli yardımlaşmanın uluslararası hukuktaki dayanağını, Ülkemizin de taraf olduğu uluslararası sözleşmeler ve/ya mütekabiliyet prensibi, uluslararası teamüller ve hukukun temel kaideleri, iç hukuktaki dayanağını ise Türk Ceza Kanunu'nun 8 ilâ 19'uncu maddeleri, 7201 sayılı Tebligat Kanunu ile 16/11/2011 tarih ve 69/2 sayılı "Uluslararası Ceza İstina-be İşlemlerinde Adli Makamlarımızca Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar" konulu Genelge ile 16/11/2011 tarih ve 69/3 sayılı "Cezaî Konularda Uluslararası Tebligat" konulu Genelge oluşturmaktadır.

Hukukumuzda, konuyu müzahir bir yasa metni mevcut olmamakla birlikte, "Türk Ceza Adalet Sisteminin Etkinliğinin Geliştirilmesi Projesi" kap-

samında yürütülen çalışmalar sonucunda "Türk Adli İşbirliği Kanun Tasarısı Taslağı" hazırlanmıştır.

C. CEZA İŞLERİNDE ADLİ YARDIMLAŞMANIN KAPSAMI

Ceza işlerinde adli yardımlaşma, soruşturmanın veya kovuşturmanın yürütülmesi ve sonuçlandırılmasına ilişkin olarak Türk veya yabancı adli makamları tarafından yapılan şu hususlardaki yardım taleplerini içermektedir:

- a) Şüpheli veya sanığın sorgulanması ile müşteki, tanık veya bilirkişilerin dinlenilmesi,
- b) Belgelerin tebliğ edilmesi,
- c) Delil niteliğindeki eşya veya belgelerin aranması, el konulması ve teslimi,
- ç) Mezarların açılması ve incelenmesi de dâhil olmak üzere olay yeri, eşya veya bilirkişi incelemesi,
- d) Adli sicil kaydı, delil ve diğer belgelerin iletilmesi,
- e) Tutuklu veya hükümlülerin tanıklık, yüzleştirme veya başka önemli bir konuda geçici olarak nakli,
- f) Suçtan elde edilen gelirlerin ve suç araçlarının tespiti, takibi, el konulması,
- g) Diğer koruma tedbirleri yönünden yapılan taleplerin ikmali.

II. TÜRK ADLİ MAKAMLARININ TALEPLERİ VE BUNLARIN YABANCI DEVLETE İLETİLMESİ

Adli makamlarımızın, muhakeme sırasında bazı usul işlemlerinin yerine getirilebilmesi için başka bir devlet adli makamının yardımına ihtiyaç duymaları hâlinde ilgili devlet yetkili adli makamını muhatap bir talepname hazırlanması gerekmektedir (Örnek talepname metinlerine http://www.uhdigm.adalet.gov.tr/adli_yardimlasma/adli_isbirligi_ceza/cz_istinabe_2_evrk_hzrlm.html uzantısından ulaşabilirsiniz).

Talepname ve ekleri tercüme işlemlerinin bitimini takiben **merkezî makam olan** Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü aracılığı ile yabancı devlete iletilmelidir. Bu husus, 2992 sayılı Kanunun 13/A madde-

sinden ve ilgili sözleşmelerden kaynaklanan **yasal bir zorunluluktur**.

Diğer yandan Genel Müdürlüğümüz, muhatap devletin Türk adli makamlarının taleplerine karşı tutumunu, talepleri yerine getirme sürelerini, taleplerimizin hukukî olmayan gerekçelerle reddedilip edilmediği gibi hususları takdir ederek "mütekabiliyet" prensibi uyarınca **ilgili ülkeye karşı uygulanacak adli yardımlaşma siyasetini belirleyeceğinden** evrakın Genel Müdürlüğümüz aracı kılınarak iletilmesinin amaca matuf olacağı da düşünölmektedir.

A. BİR TALEPNAMEDE BULUNMASI GEREKEN ASGARİ UNSURLAR

Taraf olduğumuz iki ve/ya çok taraflı sözleşmeler gereği bir talepnamede bulunması gereken asgarî unsurlar şunlardır:

- a) Talep eden adli makamın adı,
 - b) Talebin amacı, konusu ve sebebi,
 - c) Talebe konu suçun hukukî vasıflandırılması ile suçta konu olayın özeti,
 - ç) Talebin ilgisinin açık kimliği, tabiiyeti, adresi veya bunları tespiti yarayacak bilgiler,
 - d) Talebe konu suçta ve uygulanması istenen usule ilişkin kanun madde metinleri,
 - e) Talebin yerine getirilebilmesi için ayrıca bir mahkeme veya savcılık kararı gerektiği durumlarda bu karar,
 - f) Özel bir usul uygulanması isteniyorsa bunun ne şekilde uygulanacağına dair kanun metinleri ve açıklamaları,
 - g) Adli yardımlaşma talebinin amacına ve içeriğine bağlı olarak talebin yerine getirilmesine katkı sağlayacağı değerlendirilen bilgi ve belgeler,
 - ğ) Talepnamenin hangi uluslararası hukuk metnine istinaden gönderildiğine dair atıf,
 - h) Evrakın tercümesi (Evrakın tercüme edileceği dillere ilişkin ayrıntılı bilgi için lütfen www.uhdigm.adalet.gov.tr adresini ziyaret ediniz).
- Talepname, ilgili ülke yetkili adli makamına hitaben düzenlenmelidir.

B. DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN DURUMLAR, FAYDALI BİLGİLER

Adli makamlarımızın, başka bir devlet adli makamını muhatap bir talepname hazırlamaları hâlinde, şu hususlara dikkat edildiği takdirde, hataların en düşük seviyeye ineceği, fazladan yazışma ve zaman kayıplarının önlenilebileceği düşünülmektedir:

a) Talepname ve ekleri, Devletimizin ve evrakı hazırlayan adli makamın saygınlığının şekli göstergesi olarak kabul edildiğinden evrakın görünümünün buna uygun olması gerekmektedir.

Temiz olmayan, fiziken zarar görmüş, üzeri karalanmış v.s. evrak, Bakanlığımızca yabancı adli makamlara gönderilmemektedir.

b) Talepname ve eklerinin yabancı dile tercümesi sırasında anlam kayıpları meydana gelebilmektedir. Bu nedenle talepname mümkün olduğunca yalın bir Türkçe ile yazılmalı, uzun ya da devrik cümleler gibi, tercümeyi zorlaştıran veya anlam kaybına neden olan ifadelerden kaçınılmalıdır.

c) Türkçe kısaltmaların yabancı dillerde karşılığının bulunmaması veya tercümanın kısaltma yapılan metni hatalı bir şekilde çevirmesini önlemek için, talepname metninde Türkçe kısaltmalara yer verilmemelidir. Örneğin TCK yerine Türk Ceza Kanunu, CİKAYAS yerine Ceza İşlerinde Karşılıklı Adli Yardım Avrupa Sözleşmesi ifadeleri açıkça yazılmalıdır.

d) Talepnamenin tercümesi, Bakanlığımıza gelişi, Bakanlığımızda incelenmesi ve yurt dışına gönderilmesi uzun bir zaman aldığından, talepname de "talebin xx/xx/xx tarihinde yapılacak duruşmaya kadar yerine getirilmesi gerektiği" gibi ifadelerin kullanılmasından kaçınılmalıdır.

Uygulamada, evrakı çoğu zaman bu tarihten sonra alan yabancı adli makamlar Bakanlığımızdan "sürenin geçmiş olması nedeniyle adli makamın talebin ikmalini hâlâ isteyip istemediği" yönünde sorular sormakta, bu durum yargılama sürecinin gereksiz yere uzamasına neden olmaktadır.

e) Elektronik imza, yabancı devletlerde geçerli olmadığından, talepnemeler hâkim veya Cumhuriyet savcısı tarafından ad, soyad ve unvan yazıl-

mak suretiyle imzalanıp mühürlenmelidir.

Talepnameye ekli Türkçe evrakın görevli memur tarafından aslına uygun olduğuna dair şerh verilip mühürlenip imzalanması gerekmektedir.

Tercüme evrakının, tercüman tarafından tercüme edilen dilde şerh verilip imzalanması ve kaşelenmesi yeterlidir. Bu evrakın ayrıca adli görevlilerce imzalanmasına veya paraflanmasına gerek yoktur.

Uygulamada, mühürlenmeden yabancı devlete gönderilen adli yardımlaşma taleplerinin "belgenin sahih olduğundan şüphe duyulduğu" gerekçesi ile iade edildiği müşahade olunmuştur.

Üzerinde Cumhuriyet savcısı/hâkim imzası ve resmî mühür bulunduğu halde, kalem personeli tarafından "aslı gibidir" şerhi de verilen evrak, Bakanlığımızca işlem yapılmaksızın mahalline iade edilmektedir.

f) Latin alfabesi kullanan ülkelere gönderilen adli yardımlaşma taleplerinde, talebin muhatabının isim ve adres bilgileri orijinal hâli ile yazılmalıdır (Corç yerine George, Vaşington yerine Washington, Selanik yerine Thessaloniki gibi).

Latin alfabesi kullanılmayan ülkelerde talebin muhatabına ait pasaport gibi bir kimlik belgesi evraka eklenmelidir.

g) Talepnamede rastgele bir sözleşmeye atıf yapılmamalıdır. (Taraf olduğumuz adli yardımlaşma sözleşmelerinin listesi için lütfen http://www.uhdigm.adalet.gov.tr/adli_yardimlasma/adli_isbirligi_ceza/cz_istinabe.html adresini ziyaret ediniz).

h) Talebin iletileceği yabancı devletle Ülkemiz arasında sözleşme bulunmayan hallerde sadece "mütekabiliyet" ilkesine atıfta bulunulmalı, "Türkiye ile Nijerya Arasındaki Adli İşbirliği" gibi ifadelere ya da mevcut olmayan sözleşmelere atıf yapılmamalıdır.

Aynı şekilde, sözleşmeleri onaylayan kanunların tarih, numara ve Resmi Gazete yayım tarihi gibi bilgilerin yazılmasına gerek yoktur.

ı) Her ülkenin kendisine has ve diğerlerinden farklı bir hukuk kültürü olması nedeniyle talepname metinleri mümkün olduğunca ayrıntılı yazılmalı, "talepnameye ekli iddianamede anlatılan olay itibarıyla adı geçen ifadesinin alınması" gibi soyut beyanlardan kaçınılmalıdır.

Uygulamada özellikle Avrupa ülkelerinin bu tür taleplere işlem yapmakta isteksiz oldukları görülmekte, sorun Bakanlığımız tarafından ilgili ülke ile yapılan uzun yazışmalar sonucunda aşılabilmektedir.

i) Talepnamede, yapılması istenen usul işlemi açıkça yazılmalıdır.

İfade alınması istenen hallerde, muhatabına sorulması istenen soruların talepname metninde açıkça ifade edilmesi hâlinde talep çok daha hızlı bir şekilde yerine getirilebilecektir.

Diğer yandan, İngiltere, ABD, Kanada gibi Anglosakson hukuk sistemini benimseyen ülkeler için, soru listesi hazırlanmaması ret nedeni olarak kabul edilmektedir.

j) Talepnamelerde "xxx Ülkesi Yetkili Adli Makamına İletilmek Üzere Adalet Bakanlığı Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğüne" gibi bir ifadeye kesinlikle yer verilmemelidir.

k) Yabancı devlete iletilmesinde hiçbir yarar görülmeyen, evrakın tercüme edilmesi için yazılan talimat yazıları gibi evraklar veya ara yazışmalar, talepnameye ekli olarak gönderilmemelidir.

l) Bir uluslararası hukuk teamülü olarak adli yardımlaşma talepleri, talep edilen ülke usul kurallarına göre yerine getirilmektedir.

Bu nedenle mevzuatımız gereği farklı bir usul hükümünün uygulanması gereken hallerde hem bu usul kuralı ile ilgili açıklama yapılmalı hem de ilgili yasa metinleri tercümeli olarak evraka eklenmelidir.

Örneğin, hükmün açıklanmasının geri bırakılması ve bu maksatla sanığın rızasının alınması yabancı devlet hukuklarında rastlanmayan bir uygulama olduğundan, talepname içeriğinde hem hükmün açıklanmasının geri bırakılması müessesesi hem de sanığın rızasının hangi mevzuata göre niçin alınması gerektiği açıklanmalıdır.

m) Diplomatik bağımsızlıkları bulunan vatandaşlarımızın yabancı devlet adli makamları huzurunda ifade vermeleri, o devletteki misyonumuzun çalışmalarını için sakınca doğurabileceğinden, bu durumdaki Türk vatandaşları hakkında adli yardımlaşma talebinde bulunulması gerekiyorsa, önce Bakanlığımızdan görüş sorulmalıdır.

n) Adli yardımlaşma evrakı, gerek ıslak imzalı ve mühürlü olarak fiziki ortamda, gerekse taranarak UYAP üzerinden elektronik ortamda gönderildiği takdirde, Bakanlığımızca arşivlenmesi kolaylaşacaktır.

o) Yabancı devlete iletilen bir adli yardımlaşma talebinin ikmal edilebilmesi için masraf yatırılmasına gerek yoktur.

Masraf ödenmesi gereken istisnai haller, Bakanlığımızca adli makamlarımıza iletilecektir.

ö) Devletimiz adına yabancı devletlere teminat verme yetkisi, Adalet Bakanlığına aittir. Bu nedenle taleplerde, 69/2 sayılı Genelgede gösterilen örnekler dışında yabancı devletlere, Devletimizi külfet altına sokabilecek "garantiler" verilmemelidir.

Talepnamenin hazırlanmasını takiben, hataların en aza indirilmesi amacıyla lütfen bu bölümün sonunda yer alan "kontrol listesini" dikkate alarak evrakı ve eklerini denetleyiniz ve yine bu bölümün sonunda yer alan "Sıkça yapılan hatalar" kısmını da gözden geçiriniz.

Talepname veya eklerinde bir hata olması durumunda, tercüme işlemlerine baştan başlanması gerekeceğinden, evrakın hazırlanması sırasında oluşan tereddütlerin giderilmesi için lütfen UHDİGM ile temas kurunuz.

III. YABANCI DEVLET ADLİ MAKAMLARININ TALEPLERİ, BUNLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ VE YERİNE GETİRİLMESİ

Yabancı devlet adli makamlarından gönderilen adli yardımlaşma talepleri **öncelikle UHDİGM tarafından**, talep içeriğinin taraf olunan iki ve/ya çok taraflı sözleşmelere uygun olup olmadığı yönünden hukukilik, sözleşme bulunmayan hâllerde mütekabiliyet, talebin Türk kamu düzenine aykırılık teşkil edip etmediği, emredici bir hukuk kuralını açıkça ihlâl edip etmediği, talep eden devletin Türk adli makamlarının benzeri taleplerini yerine getirip getirmediği v.s. yönlerden yerindelik denetimine tabi tutulur.

Bu kıstaslara göre adli makamlarımıza iletilmesinde sakınca görülen talepler, doğrudan talep eden devlete iade edilir. Adli makamlarımıza iletilme-

sinde sakınca görülmeyen talepler ise **yasal gereğinin takdiri için** ilgili adli makamlara yönlendirilir.

Anayasamızın 138/son maddesi gereği, yargı makamları bağımsız olduklarından, bu şekilde gönderilen evrakın gereğinin yerine getirilmesi mecburî değildir. **Yargı makamlarımızın talebi, talebin dayanağı olan sözleşmede ve bu sözleşmenin uygun bulunmasında dair kanunda özel bir usul hükmü öngörülmemeyen hallerde Türk usul hukukuna göre değerlendirmeleri ve mevzuatımızla uyumlu olduğu ölçüde yasal gereğini takdir etmeleri gerekmektedir.**

Özel bir usulün izlenmesi gereken hâller, Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü tarafından adli makama bildirilecektir.

Talep eden yabancı devlet tarafından özel olarak uygulanması istenilen usul kuralları ise mevzuatımız elverdiği ölçüde uygulanacaktır.

Adli makamlarımız, kendisine iletilen evrakın, talep konusunda bir karar verilmesi için yetersiz olduğunu düşündükleri takdirde ek bilgi ve belge isteminde bulunmak için Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü ile temasa geçmelidirler.

Talebin adli makamlarımızca reddi hâlinde talep evrakının aslı ve ret gerekçeleri, talebin yerine getirilmesi halinde, buna ilişkin evrak ve talep evrakının aslı UHDİGM'e iletilmelidir/gönderilmelidir.

Yabancı devlet adli yardımlaşma taleplerinden kaynaklanan olağan masraflar, Devletimiz tarafından karşılanacaktır. **Aşağıdaki durumlarda adli yardımlaşma masrafları yabancı devletten tamamen ya da kısmen istenebilmektedir:**

- Bilirkişi ve tercüman ücreti, tanıklara ilişkin tazminat, seyahat ve konaklama masrafları,
- Eşya teslimi, nakledilmesi ve saklanmasına ilişkin masraflar,
- Görsel ve sesli iletişim teknolojisinin kullanılmasından doğan masraflar,

ç) Adli yardımlaşma işleminden kaynaklanan diğer büyük veya olağanüstü masraflar.

Adli yardımlaşma taleplerinde dikkat edilmesi gereken diğer özel durumlar, talep türlerine göre bir alt başlıkta izah edilmiştir.

IV. SIK KULLANILAN BAZI ADLÎ YARDIMLAŞMA TÜRLERİ, BAZI SUÇLARLA İLGİLİ ÖZEL UYGULAMALAR VE BAZI DEVLETLERLE İLGİLİ ÖZEL UYGULAMALAR

A. TEBLİGAT

Kararların veya usul işlemlerinin adli yardımlaşma yoluyla tebliği mümkündür. Bu işlemin hukukumuz yönünden dayanağını taraf olduğumuz sözleşmeler, sözleşme bulunmayan haller için mütekabiliyet prensibi, 7201 sayılı Tebligat Kanunu ve 69/3 sayılı, "Cezaî Konularda Uluslararası Tebligat" konulu Genelge oluşturmaktadır.

Taraf olduğumuz sözleşmeler ve sözleşme bulunmayan hâller için uluslararası teamül hukuku gereği tebligat talepleri, adli yardımlaşma talebini yerine getirecek olan devletin mevzuatına göre yerine getirecektir; ancak özel bir tebliğ usulünün istenmesi hâlinde bu usule göre işlem yapılması da mümkündür. Yabancı devlet adli makamlarının isteği üzerine özel usul kurallarının izlenmesinin istenmesi hâlinde, UHDİGM tarafından adli makamlarımıza yol gösterici mahiyette bilgi verilmektedir.

1. Yabancı Ülkedeki Türk Vatandaşlarına Tebligat Yapılması

Yabancı ülkede Türk vatandaşlarına tebligat işlemleri **kural olarak** Tebligat Kanunu'nun 25/a maddesi gereği dış temsilciliğimiz aracılığı ile yapılacaktır. Dış temsilciliğimizin vatandaşımıza tebliğ yapamaması hâlinde ise istisnaen aynı Kanunun 25/4 maddesi gereği tebliğ işlemleri yabancı devlet adli makamları aracı kılınarak yapılacaktır.

Kanunun 25/a maddesinin uygulanacağı hallerde tebliği istenen evrak, **Adalet Bakanlığı aracı kılınmaksızın** doğrudan ilgili ülkelerdeki Türk

diplomatik temsilciliklerine veya bu birimlere iletilmek üzere Dışişleri Bakanlığına gönderilecektir (Dış temsilciliklerimizin adres ve iletişim bilgileri ile sorumluluk sahalarına ulaşmak için lütfen <http://www.mfa.gov.tr/yurt-disi-teskilati.tr.mfa> adresini ziyaret ediniz). Bu yolun uygulanması hâlinde, evrakın tercüme edilmesine gerek bulunmamaktadır.

Tebliğat Kanunu'nun 25/a maddesi uyarınca, yabancı ülkede bulunan Türk vatandaşına tebliğ yapılamaması durumunda, aynı Kanunun 25/1 maddesi uyarınca yabancı adli makamlar aracı kılınarak, adli yardımlaşma yoluyla tebliğat yapılacaktır.

Bu durumda, tebliğat istemli bir adli yardımlaşma talepnameşi hazırlanmalı, talepnameşeye varsa tebliğ için özel olarak izlenmesi gereken usullere ilişkin bir açıklama derç edilmeli, talepnameşede tarafı olduğumuz sözleşme/sözleşmelere atıf yapılmalı ve talepnameş ile tebliği istenen evrak tercüme edildikten sonra, Bakanlığımız aracı kılınarak ilgili ülkeye gönderilmelidir. (Tebliğat örnekleri için lütfen http://www.uhdigm.adalet.gov.tr/adli_yardimlasma/adli_isbirligi_ceza/cz_tebliğat_2_tebliğat_usul.html uzantısını ziyaret ediniz).

Bu yolun seçilmesi hâlinde, muhatap yabancı devletten "evrakın o devlet hukukun göre tebliğ edildiği veya tebliğ edilmiş sayıldığı tarihin de açıkça belirtilmesinin" istenmesi, uygulamada doğabilecek sakıncaları önleyecektir.

2. Yabancı Ülkede Bulunan Türk Memurlarına veya Askerlerine Tebliğat

Tebliğat Kanunu'nun 27'nci maddesi gereği, yabancı bir devlette resmi bir görevle bulunan Türk memurlarına (büyükelçi, başkonsolos, konsolos, siyasi memur, idari ve ticari ataşe, bakanlıklar veya diğer bağlı kuruluşların temsilcileri) tebliğat yapılması gereken hâllerde evrak muhatabına tebliğ edilmesi istemiyle Dışişleri Bakanlığına gönderilmelidir.

Bu evrakın tercüme edilmesine gerek bulunmamaktadır.

Evrakın tebliği istemli üst yazıda yapılması istenilen işlemle ilgili açıklama yapılması ve yazı ekine tebliği istenen evrakın eklenmesi yeterli olacaktır.

Evrakı tebellüğ etmesi gereken kişi yabancı devlette resmî bir görevi bulunan askerî şahıs ise, evrak muhatabına tebliğ edilmesi istemiyle askerî muhatabın bağlı bulunduğu kuvvet komutanlığına veya Jandarma Genel Komutanlığına gönderilmelidir. Bu evrakın tercüme edilmesine gerek bulunmamaktadır.

Evrakın tebliği istemli üst yazıda yapılması istenilen işlemle ilgili açıklama yapılması ve yazı ekine tebliği istenen evrakın eklenmesi yeterli olacaktır.

3. Yabancı Ülkedeki Yabancı Uyruklu Şahıslara Tebligat Yapılması

Bu durumda Tebligat Kanunu'nun 25/4 maddesi gereği işlem yapılarak, tebligat istemli bir adli yardımlaşma talepnameşi hazırlanmalı, talepnameşeye varsa tebliğ için özel olarak izlenmesi gereken usullere ilişkin bir açıklama dercedilmeli, talepnameşede tarafı olduğumuz sözleşmeye/sözleşmelere atıf yapılmalı ve talepnameş ile tebliği istenen evrak tercüme edildikten sonra, Bakanlığımız aracı kılınarak ilgili ülkeye gönderilmelidir (Tebligat örnekleri için lütfen http://www.uhdigm.adalet.gov.tr/adli_yardimlasma/adli_isbirliigi_ceza/cz_tebliğat_2_tebliğat_usul.html uzantısını ziyaret ediniz).

Bu yolun seçilmesi hâlinde, muhatap yabancı devletten "evrakın o devlet hukukun göre tebliğ edildiği veya tebliğ edilmiş sayıldığı tarihin de açıkça belirtilmesinin" istenmesi, uygulamada doğabilecek sakıncaları önleyecektir.

Talepnameşeye, tebliğ isteminin muhatabının kimlik bilgileri ve adresi mümkün olduğunca ayrıntılı şekilde yazılmalı ve mümkün olduğu ölçüde pasaport ve kimlik belgeleri evraka eklenmelidir.

4. Türkiye'de Bulunan Yabancı Devlet Diplomatlarına Tebligat

Türkiye'de yabancı bir devletin temsilcisi sıfatıyla görevli bulunan büyükelçiler, elçiler, maslahatgüzarlar, yabancı elçilik müsteşar ve kâtipleri, elçilik ataşeleri ile bu görevde bulunanların eşleri, yanlarında bulunan çocukları ve diğer aile fertlerinin konsolosluk ilişkileri çerçevesinde diplomatik ayrı-

calık ve bağışıklıktan yararlanmaktadırlar.

Bu kişilerle ilgili adli makamlarca çıkarılan her türlü tebligat evrakı, Dışişleri Bakanlığı aracılığı ile ilgili yabancı ülke dış temsilciliğine iletilmek üzere Bakanlığımıza gönderilmelidir. Böyle bir tebliğ isteminde talepname düzenlenmesine gerek bulunmamaktadır; ancak tebliği istenen evrakın aslı ve tercümesi Bakanlığımıza gönderilmelidir.

Bir kimsenin, diplomatik ayrıcalığı olan yabancılardan sayılıp sayılmadığı hususunda tereddüt edilmesi halinde, keyfiyet Bakanlığımızdan sorulmalıdır.

B. ADLİ SİCİL, YURT DIŞI ADRES BİLGİLERİ VE NÜFUS KAYITLARININ TEMİNİ İLE SOSYAL VE EKONOMİK DURUM ARAŞTIRMASI YAPTIRILMASI

1. Türk Adli Makamlarının Yurt Dışı Adres Bilgisi Talepleri

Türk vatandaşı olan şüpheli, sanık, mağdur, müşteki, katılan ve tanığın adresinin, Konsolosluk-net sistemi aracılığıyla, adli makamlar tarafından doğrudan UYAP sistemi üzerinden temin edilmesi mümkündür. Bu nedenle Türk vatandaşları yönünden işlem yapılmadan önce adres bilgilerinin UYAP üzerinden araştırılması, zaman kayıplarını önleyecektir.

UYAP üzerinden yapılan araştırmaya rağmen yurt dışı adres bilgilerine ulaşamayan Türk vatandaşlarının adres bilgileri, ilgili yabancı devletten adli yardımlaşma yoluyla talep edilecektir. Bunun için, Türk Adli Makamlarının Talepleri ve Bunların Yabancı Devlete İletilmesi" başlığında izah edilen işlem basamakları takip edilmelidir.

2. Yabancı Devlet Vatandaşlarının Adres, Nüfus ve Adli Sicil Kayıtlarının Temini

Adli makamlarımızca İnterpol üyesi yabancı devlet vatandaşlarının adres, nüfus ve adli sicil kayıtlarının temininin istenmesi hâlinde kural olarak, adli yardımlaşma talepname düzenlenmesine gerek olmayıp bu bilginin

Bakanlığımız aracı kılınmaksızın doğrudan İçişleri Bakanlığından temin edilmesi mümkündür. Böyle bir talebin gönderilmesi hâlinde mümkün olduğu ölçüde talebe konu kişiye ait kimlik bilgilerinin, adı geçen kimliği hakkında bilgi edinilmesini sağlayacak pasaport gibi bir evrakın, bilginin niçin istendiği ve adı geçen neyle suçlandığına ilişkin bir açıklama ve adı geçen hakkında uygulanması muhtemel ceza ve/ya usul hükümleri ile birlikte tercümesiz olarak İçişleri Bakanlığına gönderilmesi gerekmektedir.

İnterpol üyesi olmakla birlikte Afganistan, Almanya, Bangladeş, Bulgaristan, Güney Afrika Cumhuriyeti, Hindistan, Hollanda, Irak, İnan, Lübnan, Nijerya, Pakistan, Somali, Rusya ve Yunanistan gibi ülkeler, bu bilgileri paylaşmak için adli yardımlaşma talebinde bulunulmasını istemektedirler. Bunun için, "Türk Adli Makamlarının Talepleri ve Bunların Yabancı Devlete İletilmesi" başlığında izah edilen işlem basamakları takip edilmelidir (Daha ayrıntılı bilgi için lütfen 16/11/2011 tarih ve 69/2 sayılı Genelgenin 7 numaralı ekini inceleyiniz).

İnterpol üyesi olmayan devletlerden bu bilgilerin alınması için de, adli yardımlaşma talebinde bulunulması gerekmektedir. Bunun için, "Türk Adli Makamlarının Talepleri ve Bunların Yabancı Devlete İletilmesi" başlığında izah edilen işlem basamakları takip edilmelidir (Daha ayrıntılı bilgi için lütfen 16/11/2011 tarih ve 69/2 sayılı Genelgenin 7 numaralı ekini inceleyiniz).

3. Sosyal ve Ekonomik Durum Araştırması Yapılması Talepleri

Hem Türk adli makamlarının yabancı devletten hem de yabancı devlet adli makamlarının Ülkemizden sosyal ve ekonomik durum araştırması ve benzeri kişisel mahremiyet içeren bir hususta bilgi talep etmeleri hâlinde yapılacak işlemler için bir adli yardımlaşma talepname si gönderilmelidir. Konuya ilişkin daha ayrıntılı bilgi için "Türk Adli Makamlarının Talepleri ve Bunların Yabancı Devlete İletilmesi" başlığında izah edilen işlem basamakları takip edilmelidir.

C. VIDEO KONFERANS YOLU İLE İFADE ALINMASI

1. Türk Adli Makamlarının Talepleri

Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 94/2 ve 196/son maddeleri gereği, ifadesi alınacak veya dinlenecek kişinin Ülkemizde mahkeme huzurunda şahsen ifadesinin alınmasının veya dinlenilmesinin mümkün olmaması hâlinde, video konferans yöntemiyle gerçekleştirilecek duruşmada ifadesinin alınması, dinlenmesi veya görüntülü ve sesli iletişim teknolojisiyle yerine getirilebilecek diğer bir adli yardımlaşma yolunun uygulanması mümkündür.

Bu konuda "Türk Adli Makamlarının Talepleri ve Bunların Yabancı Devlete İletilmesi" başlığında izah edilen işlem basamakları takip edilerek Ceza Muhakemesinde Ses ve Görüntü Bilişim Sisteminin Kullanılması Hakkında Yönetmelik hükümleri de dikkate alınmak suretiyle bir adli yardımlaşma talepname hazırlanmalıdır. Ayrıca talepname içeriğinde şu bilgilere mutlaka yer verilmelidir:

- a) İlgilinin şahsen ifadesinin alınmaması ve dinlenememesi nedeni,
- b) Duruşmayı yönetecek adli makama ilişkin bilgi,
- c) Kişinin ifadesinin bu yolla alınma gerekçeleri hakkında kısa bir açıklama,
- ç) Mevcut ise, ilgilinin video konferansla duruşmaya katılmaya gönüllü olduğuna ilişkin bilgi.

2. Yabancı Devlet Adli Makamlarının Talepleri

Yabancı devlet adli makamlarından konuyla ilgili olarak bir talepte bulunulması hâlinde "Yabancı Devlet Adli Makamlarının Talepleri, Bunların Değerlendirilmesi ve Yerine Getirilmesi" başlığında izah edilen işlem basamakları takip edilecektir. Talebin Bakanlığımızca uygun görülmesi hâlinde talep evrakı yasal gereğinin takdiri için ilgili adli makama yönlendirilecektir. Adli makam da talebi uygun gördüğü takdirde Bakanlığımız aracı kılınarak Ceza Muhakemesinde Ses ve Görüntü Bilişim Sisteminin Kullanılması Hakkında Yönetmelik hükümleri de dikkate alınmak suretiyle yabancı devlet adli makamları ile test bağlantısının ve video konferans bağlantısının yapılacağı tarihler ile işlem sırasında kullanılacak erişim bilgileri paylaşılacaktır.

İşlem maliyeti, tercüman ücretleri, tanıklara verilecek tazminatlar, bilir-kişilere ödenecek ücretler ve işleme refakat eden sair masraflar, Bakanlığımız tarafından talep eden devletten istenebileceğinden, işlemin yapılmasından önce bir masraf beyanı çıkartılarak Bakanlığımıza gönderilmesi yararlı olabilecektir.

Bu hususta, yabancı devlet makamlarından talebin yerine getirilmesinden önce Bakanlığımızca veya Bakanlığımızı aracı kılmak suretiyle adli makam tarafından teminat istenilmesi mümkündür.

D. ARAMA VE EL KOYMA

Adli makamlarca, yürütülen bir ceza soruşturması veya kovuşturması ile ilgili olarak, arama veya el koyma talebinde bulunulması halinde, talebin ifası için delilin veya malvarlığının talep edilen devlette bulunabileceğine yönelik kanunda aranan nitelikte şüphe sebepleri mevcutsa, hem Türk adli makamları hem de yabancı devlet adli makamları arama ve/ya el koymayı içeren adli yardımlaşma talebi düzenleyebileceklerdir.

1. Türk Adli Makamlarının Arama ve El Koyma İçerikli Adli Yardımlaşma Talepleri

Bu konuda, "Türk Adli Makamlarının Talepleri ve Bunların Yabancı Devlete İletilmesi" başlığında izah edilen işlem basamakları takip edilerek bir adli yardımlaşma talebi hazırlanmalıdır. Talepnamede, ayrıca aşağıdaki bilgi ve belgelere yer verilmelidir:

- a) Arama yapılması ve el konulması istenen malvarlığının veya delilin tanımı,
- b) Talebin ilgilisi gerçek ve tüzel kişinin ayrıntılı kimlik ve adres bilgileri,
- c) Arama veya el koyma talebinin gerekçeleri,
- ç) Adli makamın arama ve el koymaya izin veren kararı veya talepte bulunan Türk adli makamının iç hukukumuzca göre böyle bir talepte bulunmaya yetkili olduğu yönündeki açıklama,
- d) Türk mevzuatında, arama veya el koyma için gerekli diğer şartların sağlandığına ilişkin bilgi ve belgeler,
- e) Talebin yerine getirilmesini kolaylaştırabilecek diğer bilgi ve belgeler.

2. Yabancı Devlet Adli Makamlarının Arama ve El Koyma İçerikli Adli Yardımlaşma Talepleri

Yabancı devlet adli makamlarından konuyla ilgili olarak bir talepte bulunulması hâlinde "Yabancı Devlet Adli Makamlarının Talepleri, Bunların Değerlendirilmesi ve Yerine Getirilmesi" başlığında izah edilen işlem basamakları takip edilecektir. Talebin Bakanlığımızca uygun görülmesi hâlinde talep evrakı yasal gereğinin takdiri için ilgili adli makama yönlendirilecektir.

Böyle bir talep, Türk hukukuna göre yerine getirilecek olup, Türk adli makamlarının benzeri bir durumda arama ve el koyma talep etme yetkilerinin bulunmadığı hallerde ya da talebi değerlendiren Türk adli makamının, usul kurallarımızda gösterilen şüphe derecesine ulaşılmadığı kanaatine varması hâlinde veya talebin yerine getirilmesinin kamu düzeni gibi temel bir kıstasa aykırılık teşkil ettiğinin anlaşılması hâlinde talep reddedilecektir.

Yabancı devlet adli makamlarının böyle bir talepte bulunmaları hâlinde, Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 141 ve devamı maddeleri gereği Devletimizin maddî külfet altına girmesinin olasılık dâhilinde görülmesi hâlinde, hem Bakanlığımız hem de ilgili adli makam, yabancı devletten teminat talebinde bulunabilecektir.

Böyle bir suçun hem hukukumuzda hem de talep eden devlet hukukunda iadeye elverişli bir suç olduğu, talep eden makamın bu talebi kendi ülkesinde de yapmaya yetkili olduğu ve talebe konu suç için kendi ülkesinde böyle bir muhakeme işlemi yapmaya yetkili olduğu hem merkezî makam hem de adli makam tarafından teyit edilmelidir.

Talebin kabul edilmesi hâlinde tüm işlemler mevzuatımıza göre yerine getirilecektir.

E. HAZIR BULUNMA

Özellikle örgütlü ve ekonomik suçlara ilişkin karmaşık soruşturma ve kovuşturmalarda, dosyadaki bilgilerin ve talep edilen adli yardımlaşmanın talepnameye gerektiği şekilde yansıtılabilmesinin güç olması, bazı muhake-

me işlemlerinin yüz yüze yapılmasına duyulan ihtiyaç veya delillerle şahsen temas kurma ihtiyacının ortaya çıkması gibi nedenlerle adli makamlarımız yabancı devlette, yabancı devlet adli makamları ise ülkemizde bazı usul işlemleri yapılırken hazır bulunmayı isteme yetkisine sahiptirler.

1. Türk Adli Makamlarının Hazır Bulunma Talepleri

Bu konuda, "Türk Adli Makamlarının Talepleri ve Bunların Yabancı Devlette İletilmesi" başlığında izah edilen işlem basamakları takip edilerek bir adli yardımlaşma talebi hazırlanmalı ve talepten önce ilgili usul işlemleri sırasınca hazır bulunmak istendiği hususu gerekçeleri ile birlikte açıklanmalıdır (Örneğin arama yapılması ve bu işlemler sırasında hazır bulunulması, tanık ifadesi alınması ve bu işlemler sırasında hazır bulunularak tanığa soru sorulması, hazır bulunmak suretiyle yabancı bir ülkede yürütölen soruşturma/kovuşturma dosyalarının incelenmesi ve dosyalardan örnek alınması gibi).

2. Yabancı Devlet Adli Makamlarının Hazır Bulunma Talepleri

Yabancı devlet adli makamlarından konuyla ilgili olarak bir talepte bulunulması hâlinde "Yabancı Devlet Adli Makamlarının Talepleri, Bunların Değerlendirilmesi ve Yerine Getirilmesi" başlığında izah edilen işlem basamakları takip edilecektir. Talebin Bakanlığımızca uygun görölməsi hâlinde talep evrakı yasal gereğinin takdiri için ilgili adli makama yönlendirilecektir.

Bakanlığımızca talep takdiri için adli makama iletilmekle birlikte, talebin iletildiği yazıda bir değerlendirmeye yer verilmesi hâlinde, bu değerlendirmenin adli makam tarafından dikkate alınmasında fayda olacağı düşünölmektedir. Böyle bir talep, Türk hukukuna göre yerine getirilecektir.

Talebin yerine getirilmesinin adli makam tarafından da uygun görölməsi hâlinde, işlemin yapılacağı tarih ve yer Bakanlığımız aracılığı ile yabancı devlete iletilmelidir.

Bakanlığımız veya adli makam, istemleri kısmen veya tamamen kabul veya reddetme yetkisini haizdir.

Yabancı devlet adli görevlileri, bu vesile ile ülkemize geldikleri takdirde hazır buldukları tüm adli işlemler bizzat Türk makamları tarafından yapılmalıdır (Örneğin, ifade almak amacıyla hazır bulunan görevli, tanıkla yalnız bırakılmamalıdır).

Yabancı devlet adli görevlilerinin fiili yollar kullanarak "hazır bulunmalarına izin verilen hususlar dışında" işlem yapmalarına izin verilmemelidir (Örneğin, bir tanığın ifadesinin alınması sırasında hazır bulunmak isteyen yabancı devlet görevlisine verilen izin, soru sormayı kapsamayacağından, evveliyatı olmayan bu tür "ek" talepler reddedilmelidir).

Yabancı devlet görevlilerinin hazır olmalarına izin verilmesi, bu kişilerin doğrudan delil veya belge temin etmelerine cevaz vermez. Bu nedenle temin edilen ifade tutanakları, arama sonucunda tanzim edilen tutanaklar, ele geçirilen deliller v.s. **hazır bulunan görevliye elden teslim edilmeksizin, Bakanlığımız aracılığı ile yabancı devlete gönderilmelidir.** Yabancı devlet görevlilerinin hazır buldukları işlemler sırasında Devletimizin ve adli makamlarımızın saygınlığı gözetilmelidir.

F. İNTERNET KULLANILARAK İŞLENEN BAZI SUÇLAR

1. Bilişim Sistemine Zarar Verilmesi (TCK Md. 244)

Bu konuda, "Türk Adli Makamlarının Talepleri ve Bunların Yabancı Devlete İletilmesi" başlığında izah edilen işlem basamakları takip edilerek bir adli yardımlaşma talebi hazırlanmalıdır. Bu şekilde hazırlanan talepnameye ek olarak;

a) Suçun konusu, bir elektronik posta mesajı ise gönderen ve alan e-posta adresleri, gönderilme günü ve saati tam olarak yazılmalıdır.

b) Suçun konusu, bir sosyal paylaşım sitesine konulan resim, yazı veya video görüntüsü ise bunların yer aldığı profile ilişkin ID numarası ve kullanıcı adı tam olarak yazılmalıdır.

c) Suçun konusuna göre, web sayfasının, profil hesabının veya gönderilen e-mailin okunaklı şekilde çıktısı (mümkünse renkli) alınarak çıktının alındığı tarih ve saat sayfa üzerine not edilmelidir.

ç) Suça konu sayfaya erişim sağlanamıyorsa veya suça konu içerik de-

điştirilmiŖse bu durum bir tutanağa bağlanarak talepnameye eklenmelidir.

d) Suçun konusu bir video görüntüsü ise mümkün olduğu ölçüde detaylandırarak içerik hakkında bilgi verilmeli, videonun yer aldığı link belirtilmelidir.

Ayrıca video görüntüsünün çeşitli kareleri fotoğraf formatında basılmalı veya bu yapılamıyorsa görüntü bir CD ye kopyalanarak talepnameye eklenmelidir.

e) Suça konu içeriğin yayınlanma ve yayından kaldırılma tarihleri gün/ay/yıl olarak belirtilmelidir.

g) Yayınlanan yazı veya görüntünün veya gönderilen e-posta'nın hangi nitelikleri nedeniyle suç oluşturduğu detaylı şekilde açıklanmalı, ilgili suçun unsurlarının ne şekilde olduğu hususu irdelenmelidir.

2. Bilişim Sistemi Kullanılarak İşlenen Tehdit Suçları

Bu konuda, "Türk Adli Makamlarının Talepleri ve Bunların Yabancı Devlete İletilmesi" başliğında izah edilen işlem basamakları takip edilerek bir adli yardımlaşma talebi hazırlanmalıdır. Bu şekilde hazırlanan talepnameye ek olarak;

a) Talebe konu sözlü veya yazılı ifadenin hangi niteliği nedeniyle tehdit suçunu oluşturduğu,

b) İfadenin şiddet unsuru içerip içermediği,

c) Böyle bir ifadenin objektif olarak bir insanı korkutup korkutmayacağı, Hususları detaylı şekilde açıklanmalıdır.

3. Bazı İnternet Sitelerinden, İçeriğin Yayından Kaldırılmasının Sağlanması

Suçta konu içeriklerin kaldırılmasına yönelik adli yardımlaşma talepleri genellikle "ifade özgürlüğü" gibi nedenlerle reddedilebilmekle birlikte, yaygın olarak kullanılan bazı internet sitelerinden içeriklerin kaldırılması için yapılacak işlemler Ŗu şekildedir:

a) Facebook'tan içeriğin kaldırılması

Facebook'un kullanıcısı başvurusu üzerine veya Telekomünikasyon İletişim Başkanlığının yaptığı bir başvuru ile içeriği kaldırabildiği bilinmektedir.

Bununla birlikte, adli makamlarımızın içerikle ilgili IP bilgilerinin temini konusundaki talepleri, adli yardımlaşma yoluyla iletilmelidir.

Facebook; insan hayatının korunması için önemli olan intihara teşebbüs, öldürmeye teşebbüs, kayıp bir şahsın bulunması veya çocukların cinsel istismarı gibi suçları acil husus kabul ederek adli makamlarımız tarafından doğrudan başvurulduğunda trafik veya IP bilgilerini vermektedir. IP kayıtları alındıktan sonra ise Cumhuriyet savcılığı tarafından bu bilgiler yer sağlayıcıya veya TİB'e iletildiğinde IP adresinin kullanıldığı yer tespit edilip Cumhuriyet savcılığına bildirebilmektedir. Bu yolun seçilmesi hâlinde sayfaya yazılan tarih ve saat bilgilerinin, hangi ülke saatinin esas alındığı da ifade edilerek facebook'a iletilmesi gerekmektedir.

Facebook'un Türkiye temsilciliğinin iletişim bilgileri için lütfen http://www.uhdigm.adalet.gov.tr/adli_yardimlasma/adli_isbirligi_ceza/cz_istina-be_9_internet_ortaminda_islenen_suclar.html uzantısını ziyaret ediniz.

b) Microsoft firmasına ait platformlar

Microsoft, adli makamlarımızın başvurusu üzerine acil durumlar dışında da IP ve trafik bilgilerini temin etmektedir.

Microsoft'un Türkiye temsilciliğinin iletişim bilgileri için lütfen http://www.uhdigm.adalet.gov.tr/adli_yardimlasma/adli_isbirligi_ceza/cz_istina-be_9_internet_ortaminda_islenen_suclar.html uzantısını ziyaret ediniz.

c) Twitter

Twitter, içerik bilgilerini kullanıcı başvurusu üzerine kaldırmaktadır.

Adli makamlarımızın trafik ve IP bilgisi temin edilmesine yönelik talepleri firma tarafından kabul edilmediğinden, bu talepler adli yardımlaşma yoluyla iletilmelidir. Firmanın ayrıca Türkiye'de bir avukatlık bürosuyla temsil edildiği bilinmektedir.

G. BAZI SUÇLARLA İLGİLİ ÖZEL UYGULAMALAR

1. ASKERÎ SUÇLAR

“Ceza İşlerinde Karşılıklı Adli Yardımlaşma Avrupa Sözleşmesi”nin 1’inci maddesinin ikinci fıkrası ve taraf olduğumuz adli yardımlaşma anlaşmaları, bakaya veya yoklama kaçağı olmak gibi suçları “sırf askerî suç” olarak kabul ettiğinden, bu suçlara ilişkin yargılama yetkisi sivil mahkemelerde bulunsa bile bu suçlara ilişkin adli yardımlaşma talepleri yerine getirilmemektedir.

Ancak yurt dışında bulunan Türk vatandaşlarına tebligat dış temsilciliklerimizce yapıldığından, askeri suçlara ilişkin soruşturma veya kovuşturmalarda Türk vatandaşlarına tebligat yapılabilmektedir.

2. TARİHİ ESERLERLE İLGİLİ SUÇLAR

2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu’nun 32 ve 68’inci maddeleri ihlâl edilerek, yurt içinde korunması gerekli ve Devlet malı niteliğindeki tarihî ve arkeolojik değeri haiz eserlerin yurt dışına çıkarılmasına veya suç faillerinin yurt dışında bulunmalarına ilişkin suçlarda eserin Ülkemize iadesi de dâhil olmak üzere yapılacak adli yardımlaşma taleplerinde, muhatap devletle taraf olduğumuz adli yardımlaşma anlaşması veya mütekabiliyet prensibi yanında bu devletin ayrıca taraf olması hâlinde Birleşmiş Milletler UNESCO nezdinde akdedilmiş bulunan “Kültür Varlıklarının Kanunsuz İthal, İhraç ve Mülkiyet Transferinin Önlenmesi ve Yasaklanması İçin Alınacak Tedbirlerle İlgili Sözleşme”ye de talepname de atıf yapılmalıdır.

3. UYUŞTURUCU VEYA UYARICI MADDE İMÂL VE TİCARETİ SUÇLARI İLE UYUŞTURUCUDAN KAYNAKLANAN MALVARLIĞI DEĞERLERİNİN AKLANMASINA İLİŞKİN SUÇLAR

“Uyuşturucu veya Uyarıcı Madde İmal ve Ticareti” (TCK md.188) ile “Uyuşturucudan Kaynaklanan Malvarlığı Değerlerinin Aklanması” (TCK md. 282) suçlarına ilişkin adli yardımlaşma taleplerinde, muhatap devletle taraf olduğumuz adli yardımlaşma anlaşması veya mütekabiliyet prensibi yanında bu devletin ayrıca taraf olması hâlinde 1988 tarihli “Uyuşturucu ve Psikotrop Maddelere Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi”ne atıf yapılmalıdır.

4. ÖRGÜTLÜ SUÇLAR

"Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma" (TCK md. 220) suçuna ve diğer örgütlü suçlara ilişkin adli yardımlaşma taleplerinde; muhatap devletle taraf olduğumuz adli yardımlaşma anlaşması veya mütekabiliyet prensibi yanında bu devletin ayrıca taraf olması hâlinde "Birleşmiş Milletler Sınıraşan Örgütlü Suçlarla Mücadele Sözleşmesi"ne atıf yapılmalıdır.

5. MALVARLIĞI DEĞERLERİNİN AKLANMASI SUÇLARI

"Malvarlığı Değerlerinin Aklanması" suçuna (TCK md. 282) ilişkin adli yardımlaşma taleplerinde; muhatap devletle taraf olduğumuz adli yardımlaşma anlaşması veya mütekabiliyet prensibi yanında bu devletin ayrıca taraf olması hâlinde "Suçtan Kaynaklanan Gelirlerin Aklanması, Araştırılması, Ele Geçirilmesi ve El Konulmasına İlişkin Sözleşme" ile "Yolsuzluğa Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi"ne atıf yapılmalıdır.

6. TERÖR SUÇLARI

Terör suçlarında; Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin terörizme karşı mücadelede adli makamlar arasında uluslararası işbirliğinin önemini vurgulayan 1373 (2004) sayılı kararına ve "Terörizmin Finansmanının Önlenmesine Dair Birleşmiş Milletler Sözleşmesi" ile "Tedhişçiliğin Önlenmesine Dair Avrupa Sözleşmesi"ne, atıf yapılmalıdır.

7. RÜŞVET VE YOLSUZLUK SUÇLARI

"Rüşvet ve yabancı kamu görevlilerine rüşvet suçları" (TCK md. 252) dâhil olmak üzere, yolsuzluğa ilişkin suçlarda; muhatap devletle taraf olduğumuz adli yardımlaşma anlaşması veya mütekabiliyet prensibi yanında bu devletin ayrıca taraf olması hâlinde "Avrupa Konseyi Yolsuzluğa Karşı Ceza Hukuku Sözleşmesi" (md. 26), "Yolsuzluğa Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi" ve "OECD Uluslararası Ticari İşlemlerde Yabancı Kamu Görevlilerine Verilen Rüşvetin Önlenmesi Sözleşmesi"ne, atıf yapılmalıdır.

H. BAZI DEVLETLERLE İLGİLİ ÖZEL UYGULAMALAR

1. KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ

Talepnamelerde Devletin ismi eksiksiz olarak belirtilmelidir. "Kıbrıs Cumhuriyeti", "Kıbrıs", "Kuzey Kıbrıs", "Kıbrıs Barış Kuvvetleri Adli Makamı" gibi ifadelerin bulunduğu talepnameler, muhatap ülkeye gönderilememektedir.

Diğer yandan, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetine yönelik adli yardımlaşma taleplerinde, bu ülke ile aramızdaki ikili anlaşmaya atıf yapılması ve evrakın Bakanlığımız aracılığıyla gönderilmesi gerekmektedir.

2. JAPONYA

Ülkemiz ile bu devlet arasında adli yardımlaşma konusunda herhangi bir sözleşme bulunmadığından, talepler mütekabiliyet prensibi uyarınca yerine getirilmektedir.

Japonya'ya gönderilecek evrakın düzenlenmesinde;

a) Talepnamede, yapılması istenilen işlemin açık olarak belirtilmesi ve varsa muhatabın cevaplandırması istenilen soruların listelenmesi,

b) İstinabe talebine konu kişi veya kuruluşun Japonya'daki adresinin tam ve açık bir şekilde talepnamede belirtilmesi,

c) Talepnamede, istinabe nedeniyle yapılması gereken tüm harcamaların ödeneceğinin taahhüt edilmesi,

ç) Evraka Japonca tercümelerinin eklenmesi,

Önem arz etmektedir.

3. SUUDİ ARABİSTAN

Suudi Arabistan'a gönderilen adli yardımlaşma evrakına konu suçların, kendi hukukuna göre de suç teşkil etmesi durumunda, bu devlette vatandaşlarımız hakkında ayrıca yargılama yapıldığı ve ceza tayin edildiği bi-

İnđiđinden, istinabe talebi yerine ilgili vatandaşlarımız için yurda giriş ve çıkışlarında yakalanmaları amacıyla Emniyet Genel Müdürlüğünden tahdit fişi düzenlenmesi talebinde bulunulması veya istinabe evrakı düzenlenmesinden önce konuya ilişkin olarak Bakanlığımızdan görüş alınması uygun olacaktır.

4. İÇ KARIŞIKLIK YAŞANAN DEVLETLER

Devlet teşkilatının sağlıklı olarak çalışmadığı bu tür ülkelerden adli yardımlaşma talebinde bulunulmadan önce Bakanlığımızdan görüş alınması yararlı olacaktır.

5. DEVLETİMİZ TARAFINDAN TANINMAYAN DEVLETLER

Devletimiz tarafından tanınmayan siyasî oluşumların yönettiği coğrafi bölgelere adli yardımlaşma talebi gönderilmemesi gerekmektedir. Tereddüt hâlinde Bakanlığımızdan görüş alınması yararlı olacaktır.

6. ANGLOSAKSON HUKUKUNU BENİMSEYEN DEVLETLER

Bu devletler, Kıta Avrupası hukuk sisteminden farklı bir hukuk sistemi benimsediklerinden bu devletleri muhatap adli yardımlaşma evrakı düzenlenmeden önce 69/2 sayılı Genelgenin 3 numaralı ekinin dikkatlice incelenmesi gerekmektedir (Genelge metni için lütfen <http://www.uhdigm.adalet.gov.tr/genelgeler/genelgeler.html> uzantısını ziyaret ediniz).

Ayrıca Türkiye’de müdafii bulunan kişilerin ifadelerinin ABD’de alınabilmesi için bu kişinin Türkiye’de bulunan avukatından muvafakat alınması gerekmektedir.

7. HONG KONG’A GÖNDERİLECEK TALEPLER

Hong Kong, idarî olarak Çin Halk Cumhuriyetine bağılı olmakla birlikte, kendisine ait bir yargı düzenine sahip olduğundan, buraya yapılması düşünülen adli yardımlaşma taleplerinin Çin’e gönderilmemesi, evrakın doğrudan Hong Kong Yetkili Adli Makamına hitaben düzenlenmesi ve İngilizceye tercüme edilmiş olarak Bakanlığımıza gönderilmesi gerekmektedir.

8. İSKOÇYA

İskoçya, İngiltere'den farklı bir merkezî makama sahip olduğundan, İskoçya'ya yönelik adli yardımlaşma talepleri doğrudan İskoçya Yetkili Adli Makamına hitaben düzenlenmelidir.

9. ERMENİSTAN

Ermenistan ile Ülkemiz arasında diplomatik ilişki bulunmamaktadır. Bununla birlikte, Ermenistan Yetkili Adli Makamına hitaben düzenlenen talepler, Bakanlığımız tarafından Gürcistan üzerinden Ermenistan'a gönderilmekte ve ikmal edilmektedir.



Örnek Talepnameler

A.ŞÜPHELİ SAVUNMASININ ALINMASI İÇİN HAZIRLANMIŞ TALEPNAME ÖRNEĞİ

Adli Makam ismi tam olarak yazılmalıdır

Yabancı Devletin ismi tam olarak yazılmalıdır

16/05/2007

Türkiye Cumhuriyeti
Şebinkarahisar Cumhuriyet Başsavcılığı

Almanya Federal Cumhuriyeti Yetkili Adli Makamına

Saygıdeğer Meslektaşım,
Sizden aşağıda belirtilen hususlarda adli yardımlaşma talep etmekteyim.

Talebin Konusu:

Ör: Şüpheli savunmasının alınması

Genelge ekinde verilen metinlerdeki örnek niteliğindeki bu ifadeler ÇIKARTILMALIDIR!
Bu metin yerine talebin konusunun ne olduğuna dair açıklama YAZILMALIDIR!

Soruşturma Numarası:

Ör: 2012/41975

Şüpheliye İlişkin Bilgiler:

Adı-soyadı :
Anne-baba adı :
Doğum yeri / tarihi :
Yurtdışı adresi :

Bu kısım eksiksiz olarak doldurulmalı, yabancı isimlerin ve adreslerin orijinal halleri yazılmalıdır

Suçla İlişkin Bilgiler:

Suç Tarihi :
Suçun Tanımı : Örn: Kasten Yaralama
İlgili Ceza Hükümleri : Örn. 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu Madde 86 /4-3 (usul hükümlerini yazmaya gerek yoktur)

Bu kısım eksiksiz olarak doldurulmalı, yabancı isimlerin ve adreslerin orijinal halleri yazılmalıdır

Suçun işleniş şekli :

Açıklama: Tercümede meydana gelen kayıplar ve anlam kaymaları nedeniyle çok uzun veya devrik cümleler yabancı adli makamlar tarafından anlaşılamamaktadır. Özellikle iddianamelerden kopyalanarak talepnamelere eklenen paragraflarda yer alan sıralı cümle yapısı ve devrik cümleler, tercüme sırasında anlam değişikliğine uğramaktadır. Bu nedenle kısa ve düz cümlelerin kullanıldığı bir anlatım tercih edilmeli, talepnamenin Türkçesinden çok tercümesinin alacağı şeklin önemli olduğu dikkate alınmalıdır.

Genelge eklerindeki örnek metinlerde yer alan açıklama, yol gösterici olması için konulmuştur. Talepname metninde açıklamaya yer VERİLMEMELİDİR

Örnek olay :

Şüpheli X ile müşteki M arasında daha önceki bir olay nedeniyle husumet bulunmaktadır. Şüpheli X ve müşteki M olay günü karşılaşınca tartışmaya başla-mışlardır. Bir süre sonra X yanında getirdiği bıçağı çıkararak M'ye doğru sallamıştır. M bıçağı almak için hamle yapmış ve bıçağın keskin tarafını tutmuştur. Olay yerine gelen kişiler X ve M'yi ayırmışlardır. Olay nedeniyle M'nin elinde 4 cm uzunluğunda bir kesi meydana gelmiştir. Alınan doktor raporuna göre M basit tıbbi müdahale ile giderilecek şekilde yaralanmıştır.

(Ek--)

Talepnamedeki, yol gösterici italik ifadeler çıkarılmalı ve yerine talep konusu ayrıntılı olarak YAZILMALIDIR

Genelge ekindeki örnek metinlerde yer alan "ek listeleri" adli makamlarımıza hatırlatıcı olması için konulmuştur. Yabancı ülkeye gidecek taleplerde bu listede gerek YOKTUR!

Talep edilen adli yardımlaşma :

Başsavcılığımız tarafından şüpheli hakkında kasten yaralama suçu nedeniyle soruşturma yapılmaktadır. Şüpheli X'in ülkenizde, yukarıdaki adreste bulunduğu anlaşılmıştır. Soruşturmanın tamamlanabilmesi için şüphelinin savunmasının alınmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

Bu kısma mümkün olduğunca ayrıntılı bir şekilde talep edilen husus ve buna niçin ihtiyaç duyulduğu yazılmalıdır

Bu nedenle lütfen aşağıdaki işlemleri yerine getiriniz :

Şüpheliyi davet ediniz,
Davet üzerine gelmezse yetkili adli makamınıza zorla getirtiniz,
Kimlik bilgilerini kayda geçiriniz,
İsnat edilen suçu kendisine anlatınız,
Hiçbir şey söylememe (susma), delil ileri sürme ve bunların toplanmasını isteme, müdafii tayini isteme hakları olduğunu kendisine anlatınız,
Şüpheliden /şüphelilerden yukarıda belirtilen suçlama konusunda savunmasını yapmasını isteyiniz,

Bu kısma varsa uygulanması istenen başkaca özel usul işlemleri de yazılmalıdır

İtalik kısımlar, tercümeye gönderilecek metinden ÇIKARILMALIDIR

Şüpheliden ayrıca aşağıdaki hususları sorunuz : (olayın aydınlatılması için gerekli olan sorular sırayla yazılmalıdır)

- 1-
- 2-
- 3-

Soru listesi hazırlanması, talebin daha hızlı ve etkili bir şekilde yerine getirilmesine neden olmaktadır

(Mevcutsa) Şüpheliye ekte yer alan bilirkişi raporunu okuyunuz ve rapora itirazı olup olmadığını sorunuz.

(Mevcutsa) Şüpheliye ekte yer alan daha önceki ifadesini okuyunuz. Şimdiki ifadesi ile önceki ifadesi arasında çelişki varsa çelişkinin nedenini kendisine sorunuz.

Talepname hazırlanırken, çeşitli olasılıklara göre konulan alternatif metinler elenmeli ve gerekli olmayanlar, talepname metninden ÇIKARILMALIDIR

Adli yardımlaşma talebinin dayanağı :

Bu kısma isteme dayanak teşkil eden sözleşmenin adı yazılmalıdır.

Taraf olduğumuz çok taraflı ve ikili sözleşmelerin metinlerine ve listesine aşağıdaki linkten ulaşılabilir:

http://www.uhdigm.adalet.gov.tr/adli_yardimlasma/adlisbirligi_ceza/cz_istinabe.html

Hangi sözleşmeye atıf yapılacağı kararlaştırıldıktan sonra, yol gösterici metinler bu kısımdan ÇIKARILMALIDIR

Ceza İşlerinde Karşılıklı Adli Yardım Avrupa Sözleşmesi için örnek :

Türkiye ve'nın birlikte taraf oldukları Ceza İşlerinde Karşılıklı Adli Yardım Avrupa Sözleşmesi (ETS 30)

İkili anlaşma için örnek :

(ABD) : Türkiye Cumhuriyeti ile Amerika Birleşik Devletleri Arasında Suçluların Geri Verilmesi ve Ceza İşlerinde Karşılıklı Adli Yardımlaşma Antlaşması

Mütekabiliyet uygulamasına örnek:

(Kanada) : Türkiye Cumhuriyeti ile Kanada arasındaki adli yardımlaşma uygulamasına esas olan mütekabiliyet ilkesi

Talebin dayanağı bir kez belirlendikten sonra, örnek olarak verilen mükerrer yazımlara yer VERİLMEYELİDİR!

Garantiler :

Bu talep ceza soruşturması / kovuşturması ile ilgilidir.

Elde edilecek bilgiler yasal sınırlar içinde kullanılacak ilgili kişilerin yasal hakları ihlal edilmeyecektir.

Bu talep; kişiler hakkında politik görüş,din,dil,ırk,cinsiyet,milliyet gibi konularda ayrımcılık yapılmasına ilişkin bir amaç içermez ve bu yönde sonuçlar doğuracak şekilde kullanılmaz.

Talepname metni, bu şekilde bir saygı ifadesi ile sona ermelidir.

Sonuç :

Yukarıda belirtilen adli yardım talebinin yerine getirilmesini rica eder ve bu vesileyle yardımlarınız için şimdiden teşekkür eder, en derin saygılarımı sunarım.

Talepnameye ad-soyad-sicil ve unvan bilgileri yazılmalı, Genelge ekinde hatırlatıcı olarak verilen ifadeler çıkarılmalıdır.

(isim, soyadı, sicil no.)
Cumhuriyet Savcısı

(İmza)

! Talepnamenin düzenlenmesi bittiğinde lütfen KONTROL LİSTESİNE bakınız !

Islak imza ve mühür UNUTULMAMALIDIR

B.TANIK İFADESİNİN ALINMASI İÇİN HAZIRLANMIŞ TALEPNAME ÖRNEĞİ

Adli Makam ismi tam olarak yazılmalıdır

Türkiye Cumhuriyeti
Besni Asliye Ceza Mahkemesi

09/04/2010

Yabancı Devletin ismi tam olarak yazılmalıdır

Almanya Federal Cumhuriyeti Yetkili Adli Makamına

Saygıdeğer Meslektaşım;

Sizden aşağıda belirtilen hususlarda adli yardımlaşma talep etmekteyim.

Talebin Konusu:Genelge ekinde verilen metinlerdeki örnek niteliğindeki bu ifadeler ÇIKARTILMALIDIR!
Bu metin yerine talebin konusunun ne olduğuna dair açıklama YAZILMALIDIR!

Ör: Tanık T'nin savunmasının alınması

Davanın Esas Numarası:

Ör: 2012/75

Tanığa İlişkin Bilgiler:Adı-soyadı :
Anne-baba adı :
Doğum yeri / tarihi :
Yurtdışı adresi :Bu kısım eksiksiz olarak doldurulmalı,
yabancı isimlerin ve adreslerin
orijinal halleri yazılmalıdır**İddianameye İlişkin Bilgiler:**İddianameyi Düzenleyen Savcılık :
Tarih ve Numarası :

Bu kısım eksiksiz olarak doldurulmalıdır.

Yargılama konusu suça ilişkin bilgiler :Suç Tarihi :
Suçun tanımı : Örn *Kasten Yaralama*
İlgili Ceza Hükümleri : Örn. 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu Madde 86,Adli makama yol göstermek için
Genelge ekindeki evraka yazılan
italik yazılar, talepname
metninden SİLİNMELİDİR**Suçun işleniş şekli :**

Yukarıda belirtilen iddianame ile sanık X hakkında Mahkememize kamu davası açılmıştır. Sanığın, üzerine atılı suçu / suçları aşağıdaki şekilde işlediği iddia edilmektedir:

*Açıklama: Tercümede meydana gelen kayıplar ve anlam kaymaları nedeniyle çok uzun veya devrik cümleler yabancı adli makamlar tarafından anlaşılamamaktadır. Özellikle iddianamelerden kopyalanarak talepnamelere eklenen paragraflarda yer alan sıralı cümle yapısı ve devrik cümleler, tercüme sırasında anlam değişikliğine uğramaktadır. Bu nedenle kısa ve düz cümlelerin kullanıldığı bir anlatım tercih edilmeli, taleptamenin Türkçesinden çok tercümesinin alacağı şeklin önemli olduğu dikkate alınmalıdır.*Bu kısım eksiksiz olarak doldurulmalıdır. Adli makama yol göstermek için
italik harflerle yazılan örnekler talepname metninden ÇIKARILMALIDIR

Örnek olay :

Sanık X ile müşteki M arasında daha önceki bir olay nedeniyle husumet bulunmaktadır. Sanık X ve müşteki M olay günü karşılaşınca tartışmaya başlamışlardır. Bir süre sonra X yanında getirdiği bıçağı çıkararak M'ye doğru sallamıştır. M bıçağı almak için hamle yapmış ve bıçağın keskin tarafını tutmuştur. Olay yerine gelen kişiler X ve M'yi ayırmışlardır. Olay nedeniyle M'nin elinde 4 cm uzunluğunda bir kesi meydana gelmiştir. Alınan doktor raporuna göre M basit tıbbi müdahale ile giderilecek şekilde yaralanmıştır. (Ek--)

Bu kısım eksiksiz olarak doldurulmalıdır. Adli makama yol göstermek için italik harflerle yazılan örnekler talepname metninden ÇIKARILMALIDIR

Talep edilen adli yardımlaşma :

Yukarıda kimliği belirtilen tanığın ülkenizde, yukarıdaki adreste bulunduğu anlaşılmıştır. Kovuşturmanın tamamlanabilmesi için tanığın ifadesinin alınmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

Bu kısma niçin böyle bir talebe ihtiyaç duyulduğu, ne yapılmasının istendiği ve nasıl yapılacağı YAZILMALIDIR

Bu nedenle lütfen aşağıdaki işlemleri yerine getiriniz :

Tanığı davet ediniz,

Davet üzerine gelmezse (mevzuatınız izin veriyorsa)

yetkili adli makamınıza zorla getirtiniz,

Kimlik bilgilerini kayda geçiriniz,

Açılan dava hakkında kendisine bilgi veriniz,

Doğru söyleyeceği ve bildiğini saklamayacağı hususlarında yemin ettiriniz (mevzuatınız izin veriyorsa)

Olayın oluş şekline ilişkin bilgisini ve delillerini sorunuz,

Ayrıca tanıktan aşağıdaki hususları sorunuz: (olayın aydınlatılması için gerekli olan sorular sırayla yazılmalıdır)

1-

2-

3-

İtalik kısımlar, tercümeye gönderilecek metinden ÇIKARILMALIDIR

Soru listesi hazırlanması, talebin daha hızlı ve etkili bir şekilde yerine getirilmesine neden olmaktadır

Bu kısma özel olarak takip edilmesi gereken usul hükümleri varsa, onlar da yazılmalıdır.

(Mevcutsa) Tanığa ekte yer alan daha önceki ifadesini okuyunuz. Şimdiki ifadesi ile önceki ifadesi arasında çelişki varsa çelişkinin nedenini kendisine sorunuz. (Ek --)

Adli yardımlaşma talebinin dayanağı :

Bu kısma, talebin dayanağı olan sözleşme yazılacaktır. Örnek olarak yazılan diğer metinler ÇIKARILACAKTIR

Bu kısma isteme dayanak teşkil eden sözleşmenin adı yazılmalıdır.

Taraf olduğumuz çok taraflı ve ikili sözleşmelerin metinlerine ve listesine aşağıdaki linkten ulaşılabilir: http://www.uhdigm.adalet.gov.tr/adli_yardimlasma/adlisbir_ligi_ceza/czistinabe.html

Ceza İşlerinde Karşılıklı Adli Yardım Avrupa Sözleşmesi için örnek :

Türkiye ve'nın birlikte taraf oldukları Ceza İşlerinde Karşılıklı Adli Yardım Avrupa Sözleşmesi (ETS 30)

İkili anlaşma için örnek :

(ABD) : Türkiye Cumhuriyeti ile Amerika Birleşik Devletleri Arasında Suçluların Geri Verilmesi ve Ceza İşlerinde Karşılıklı Adli Yardımlaşma Antlaşması

Mütekabiliyet uygulamasına örnek :

(Kanada) : Türkiye Cumhuriyeti ile Kanada arasındaki adli yardımlaşma uygulamasına esas olan mütekabiliyet ilkesi

Garantiler :

Bu talep ceza soruşturması / kovuşturması ile ilgilidir.

Elde edilecek bilgiler yasal sınırlar içinde kullanılacak ilgili kişilerin yasal hakları ihlal edilmeyecektir.

Bu talep; kişiler hakkında politik görüş,din,dil,ırk,cinsiyet,milliyet gibi konularda ayrımcılık yapılmasına ilişkin bir amaç içermez ve bu yönde sonuçlar doğuracak şekilde kullanılmaz.

Talepname metni, bu şekilde bir saygı ifadesi ile sona ermelidir.

Sonuç :

Yukarıda belirtilen adli yardım talebinin yerine getirilmesini rica eder ve bu vesileyle yardımlarınız için şimdiden teşekkür eder, en derin saygılarımı sunarım.

Talepnameye ad-soyad-sicil ve unvan bilgileri yazılmalı, Genelge ekinde hatırlatıcı olarak verilen ifadeler çıkarılmalıdır.

(isim, soyadı, sicil no.)
Cumhuriyet Savcısı

(İmza)

Islak imza ve mühür UNUTULMAMALIDIR

EKLER :

- 1) İddianame
- 2) Tanığın daha önceki ifade sureti (Mevcutsa ve gerekli olduğu ölçüde)
- 3) Yargılamaya esas olan ceza hükümleri
- 4) Yukarıda sayılı evrakın tercümelere

Bu kısım, talepname eklerinin adli makama hatırlatılması için konulmuştur. Tercüme edilmesine ve evrakta muhafaza edilmesine gerek YOKTUR

! Talepnamenin düzenlenmesi bittiğinde lütfen KONTROL LİSTESİNE bakınız !

C.BİLGİ – BELGE İSTEME, ARAMA-EL KOYMA, HAZIR BULUNMA, BİLİRKİŞİ İNCELEMESİ YAPTIRMA İSTEMLİ ADLÎ YARDIMLAŞMA TALEPNAMESİ ÖRNEĞİ

Olay : Bakanlığımızdan Antalya Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilen bir yazı ile Almanya'nın Hannover Havalimanında xx/xx/xxxx tarihinde şüphe üzerine eşyaları kontrol edilen Nurettin GÖTÜRÜR isimli Türk vatandaşından neolitik döneme ait altın bir şamdan ve bir not kâğıdı üzerinde "Peter" isimli kişiye ait adres bilgisinin ele geçirildiği, Kültür Bakanlığımızdan alınan bilgi itibarıyla bu eserin xx/xx/xxxx tarihinde Antalya Müzesinden çalınan "Prensesin Çeyizi" isimli hazineye ait olabileceği bilgisi verilmiştir.

Bu suretle daha önce "Daimi Aramaya" alınan dosyayı yeniden inceleyen soruşturma savcısı, olay tarihinde müzeden hem Almanya'da yakalanan şamdanın hem de değerli taşlarla süslenmiş altın bir kadehin çalındığını fark eder.

Nurettin GÖTÜRÜR'ün uçuş bilgileri ve iletişim kayıtları temin edildiğinde, GÖTÜRÜR'ün o yıl sekiz kez Ülkemize giriş-çıkış yaptığı, yakalandığı tarihte Antalya'dan Hannover'e uçtuğu, önceki seyahatlerinde Alman vatandaşı Hans Peter STEHLER isimli bir kişinin GÖTÜRÜR'e eşlik ettiği, GÖTÜRÜR'ün yakalandığı son seyahatinde STEHLER'in GÖTÜRÜR'den bir gün önce aynı yolu izleyerek Ülkemizden ayrıldığı, GÖTÜRÜR ve STEHLER arasında GÖTÜRÜR'ün yakalanmasından önce sık telefon görüşmeleri olduğu fark edilir.

GÖTÜRÜR'ün üzerinden çıkan not kâğıdındaki adresin STEHLER'e ait olduğu, bulunamayan kadehin STEHLER'in evinde olabileceği kanaatine ulaşılr.

Soruşturma savcısı, Alman makamlarının yaptıkları adli işlemlere ilişkin evrakın bir suretini istemeye, "Peter" in Almanya'daki adresinde arama yaptırmaya, kadeh bu adresten çıktığı takdirde el konulmasını istemeye, GÖTÜRÜR'ün ifadesini Almanya'da almaya ve GÖTÜRÜR'den ele geçirilen eşya üzerinde refakatine alacağı bilirkişiler ile inceleme yapmaya karar verir.

Talep Tarihi
Yazılmalıdır

16/05/2007

Adli Makam ismi tam
olarak yazılmalıdırTürkiye Cumhuriyeti
Antalya Cumhuriyet BaşsavcılığıYabancı Devletin ismi
tam olarak yazılmalıdır

Almanya Federal Cumhuriyeti Yetkili Adli Makamına

Saygıdeğer Meslektaşım,

Sizden aşağıda belirtilen hususlarda adli yardımlaşma talep etmekteyim.

Talebin Konusu:Adli makama yol göstermek için
konulan italik ifadeler çıkarılmalıdırÖrn. *Bilgi ve belge temini*

Yapılması istenen işlemler yazılmalıdır

- 1) Hannover'de yürütülen bir soruşturma evrakının suretlerinin temin edilmesi.
- 2) Hannover'deki bir adreste arama yapılması ve suç eşyasına el konulması.
- 3) Hazır bulunma.
- 4) Türkiye'den getirilecek bilirkişilerle birlikte bir suç eşyası üzerinde bilirkişi incelemesi yapılması

Soruşturma Numarası:

Ör: 2012/41975

Şüpheliye İlişkin Bilgiler:

Adı-soyadı :
Anne-baba adı :
Doğum yeri / tarihi :
Yurtdışı adresi :

Bu kısım eksiksiz olarak doldurulmalı,
yabancı isimlerin ve adreslerin
orijinal halleri yazılmalıdır**Suç İlişkin Bilgiler:**

Suç Tarihi :
Suçun Tanımı :
İlgili Ceza Hükümleri :

Yabancı Devletin sonradan ek bilgi istemesi
nedeniyle sürecin uzamasının önlenmesi
için bu kısım tam olarak doldurulmalıdır**Suçun işleniş şekli :**

Xx/xx/xxxx tarihinde Antalya Müzesi envanterinde yapılan sayım sonucunda, "Prencesin Çeyizi" isimli neolitik döneme ait hazineden altın bir şamdan ve değerli taşlarla süslü altın bir kadehin çalındığı fark edilmiştir.

Cumhuriyet Başsavcılığımız, o tarihten bu yana olayı aydınlatmaya ve faileri yakalamaya çalışmaktadır.

Xx/xx/xxxx tarihinde Hannover Havalimanında şüphe üzerine eşyaları kontrol edilen Nurettin GÖTÜRÜR isimli Türk vatandaşının üzerinden neolitik döneme ait olduğu düşünülen altın bir şamdan çıkması ve adı geçenin Antalya'dan hareket eden bir uçakla Hannover'e gitmesi nedeniyle şüpheler bu kişi üzerinde yoğunlaşmıştır.

Soruşturma sırasında GÖTÜRÜR'ün, muhtemel suç tarihinden Hannover'de yakalandığı tarihe kadar geçen süre zarfında sekiz kez Türkiye'ye giriş çıkış yaptığı tespit edilmiştir.

Uçuş kayıtlarının incelenmesi sonucunda, GÖTÜRÜR'ün Ülkemize yaptığı tüm seyahatlerinde Hans Peter STEHLER isimli Alman vatandaşı ile birlikte yolculuk yaptığı anlaşılmıştır.

GÖTÜRÜR'ün yakalandığı tarihten bir gün önce Hans Peter STEHLER isimli bir yolcunun Antalya Havalimanından çıkış yaparak Hannover üzerinden Almanya'ya giriş yaptığı da tespit edilmiştir.

GÖTÜRÜR ve STEHLER'in uçuş bilgilerini size tercüme olarak bu evrakın ekinde gönderilmiştir.

Diğer yandan, GÖTÜRÜR'ün iletişim kayıtları incelendiğinde, yakalanmadan önce sürekli olarak Hans Peter STEHLER isimli kişi ile bağlantı hâlinde olduğu da kesinleşmiştir.

GÖTÜRÜR ve STEHLER arasındaki telefon görüşmelerinin listesini içeren HTS kayıtlarını da bu evrakın ekinde gönderilmiştir.

Bu deliller ve Hannover'de yakalanan GÖTÜRÜR'ün üzerinden çıkan "Peter" isimli kişiye ait adres kâğıdı birlikte değerlendirildiğinde, GÖTÜRÜR'den ele geçirilen adres kâğıdındaki kişinin Hans Peter STEHLER olmasından ve ele geçirilemeyen kadehin bu kişide bulunmasından şüphelenilmektedir.

Bahse konu şamdan ve kadehin tescilli kültür varlığı olduklarına dair Kültür Bakanlığı yazısını da ayrıca talep evrakına eklenmiştir.

Talep edilen adli yardımlaşma :

Yukarıda anlatılan suç nedeniyle şüpheli X hakkında Cumhuriyet Başsavcılığımızca soruşturma yapılmaktadır. Soruşturmanın tamamlanabilmesi için lütfen şu işlemleri yapınız.

1) Hannover'de yürütülen soruşturma evrakının suretlerinin temin edilmesi. Bu suretle, adli makamlarınız tarafından temin edilecek evrakı kendi dosyam içerisinde almak ve Türkiye'de yürütülen soruşturma sırasında delil olarak kullanmak istiyorum.

2) Hans Peter STEHLER'e ait olduğu düşünülen, Nurettin GÖTÜRÜR'ün üzerinden çıkan adreste arama yapılması. Kadehin STEHLER'de olduğu sonucuna ulaşmamızı sağlayan şüphe sebeplerini size aktarmıştım. Bu suretle daha önce ele geçirilemeyen altın kadehin de ele geçirilebileceğini düşünüyorum. Ülkemde böyle bir soruşturma yürütülüyor olsa idi, Cumhuriyet savcısı olarak bu suç nedeniyle, bu işlemin yapılmasını görevli mahkemeden talep etme yetkim bulunmaktadır.

Bu nedenle lütfen, Ülkemizdeki usul kurallarını izleyerek arama yapılması konusunda gerekli işlemleri yapınız.

Arama sonucunda talebimize konu kadehin ele geçirilmesi hâlinde lütfen suç eşyasında Türk Adli Makamlarına teslim edilmek üzere el koyunuz.

3) Nurettin GÖTÜRÜR'ün ifadesini almak için hazır bulunmama izin vermenizi talep ediyorum. Bu sayede Hannover'deki soruşturma sırasında araştırılabileceğini düşündüğüm GÖTÜRÜR'ün Türkiye'deki suç ortakları ve bağlantıları hakkında da ayrıntılı bilgiye ulaşabileceğime inanıyorum.

4) GÖTÜRÜR'den ele geçirilen şamdan üzerinde Türkiye'den beraberimde Almanya'ya getirmek istediğim Akdeniz Üniversitesinden Arkeolog Prof. Ahmet ÇOKBİLİR ve

Kültür Varlığı Uzmanı Hasan TAMÖLÇER'in inceleme yapmasına izin verilmesini istiyorum.

Prof. ÇOKBİLİR, "Prensesin Çeyizi" isimli hazinenin yer altından çıkarılması sırasında görev yapmış ve hazinenin envanterini çıkarmıştır. Bu nedenle ele geçen parçanın hazineye ait olup olmadığını belirleyebilecek uzman bir kişidir.

Kültür Varlığı Uzmanı TAMÖLÇER ise "Prensesin Çeyizi" isimli hazine üzerinde kimyasal incelemeler yapmış ve hazinenin yaşını tayin etmiş bir uzmandır. Kendisi, ele geçirilen şamdanın cevher oranlarının hazinenin orijinali ile aynı olup olmadığını ve şamdanın gerçek yaşını tespit edebilecek yeterliliktedir.

Adli yardımlaşma talebinin dayanağı :

Türkiye ve Almanya Federal Cumhuriyetinin birlikte taraf oldukları Ceza İşlerinde Karşılıklı Adli Yardım Avrupa Sözleşmesi (ETS 30)

Kültür Varlıklarının Kanunsuz İthal, İhrac ve Mülkiyet Transferinin Önlenmesi ve Yasaklanması İçin Alınacak Tedbirlerle İlgili UNESCO Sözleşmesi

Garantiler :

Bu talep ceza soruşturması / kovuşturması ile ilgilidir.

Elde edilecek bilgiler yasal sınırlar içinde kullanılacak ilgili kişilerin yasal hakları ihlal edilmeyecektir.

Bu talep; kişiler hakkında politik görüş, din, dil, ırk, cinsiyet, milliyet gibi konularda ayrımcılık yapılmasına ilişkin bir amaç içermez ve bu yönde sonuçlar doğuracak şekilde kullanılmaz.

Sonuç :

Yukarıda belirtilen adli yardım talebinin yerine getirilmesini rica eder ve bu vesileyle yardımlarınız için şimdiden teşekkür eder, en derin saygılarımı sunarım.

(isim, soyadı, sicil no.)
(Cumhuriyet Savcısı)

İsim ve unvan bilgileri girilmelidir

(İmza)

Islak imza ve mühür UNUTULMAMALIDIR

EKLER:

- 1) Uçuş kayıtları
- 2) İletişim kayıtları
- 3) Envanter kayıtları
- 4) İlgili ceza hükümleri
- 5) Yukarıda sayılı evrakın tercümesi

Ek listesi, hatırlatma için konulmuştur.
Evrakta böyle bir listeye yer verilmesine gerek YOKTUR

! Talepnamenin düzenlenmesi bittiğinde lütfen KONTROL LİSTESİNE bakınız !

Lütfen bu listenin işaretlenmiş bir suretini kontrol için adli yardımlaşma evrakı ile birlikte Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğüne gönderiniz

Kontrol Listesi

1	Talepname, ilgili ülke yetkili adli makamına hitaben düzenlenmiştir.	
2	Talepnamede, talepte bulunan Türk adli makamı açıkça gösterilmiştir.	
3	Talebin ilgisininin açık kimliği, tabiiyeti, adresi veya bunları tespiti yarayacak bilgilerine yer verilmiştir.	
4	Talebin ilgisine ait kimlik, pasaport gibi belgeler evraka eklenmiştir.	
5	Talebe konu suçun hukuki vasıflandırılması ile suça konu olayın özeti ayrıntılı olarak yapılmıştır.	
6	"Ayrıntısı ekli iddianamede anlatıldığı üzere" gibi bir ifade kullanılarak, talebe konu olayın anlatılmasından sarf-ı nazar edilmemiştir.	
7	İddianame veya kolluk fezlekesi talepname içeriğine olduğu gibi kopyalanmamış, iddianame veya fezlekenin taleple ilgili kısımları özetlenmiştir.	
8	Tercümede sıkıntı yaşanmaması için talepname kısa cümleler kurularak yazılmıştır.	
9	Talepname metninde kısaltmalara yer verilmemiştir.	
10	(Varsa) Talebin yerine getirilmesi için ihtiyaç duyulan savcılık/ mahkeme kararı alınmıştır.	
11	(Varsa) İzlenmesi gereken özel usul kuralları talepnamede açıklanmıştır	
12	Talepnamenin dayanağı olan uluslararası sözleşmeye 69/2 sayılı Genelge de kontrol edilerek doğru olarak atıf yapılmıştır.	
13	Talepnamede bahsedilen iddianame, önceki ifadeler ya da önemli deliller gibi evrakın birer sureti talepnameye eklenmiştir.	
14	Usul hükümleri ile ceza hükümleri de dâhil olmak üzere tüm yasa maddeleri ile talepnamede atıf yapılan yasa metinleri eklenmiştir.	

15	Evrakın tercüme edilmesi gereken dil, 69/2 sayılı Genelgeden kontrol edilmiştir.	
16	Talepname ve ekleri tercüme edilmiştir.	
17	Talepname Cumhuriyet savcısı/hâkim tarafından isim ve unvan bilgileri yazılarak imzalanmıştır.	
18	Talepnameye Cumhuriyet savcılığı/mahkeme mührü vurulmuştur.	
19	Talepnamenin ekleri, kalem personeli tarafından "aslî gibidir" şeklinde tasdik edilmiştir.	
20	Talepname tercümelerinde mütercim imzası bulunmaktadır.	
21	Talepname ve ekleri, temiz ve düzenlidir.	
22	Talepnamede, talebin ikmal edilmesi gereken nihai bir tarihe yer verilmemiştir.	
23	Ara yazışmalar ve sarf kararı gibi evrak, talepname ekleri arasında yer almamaktadır.	
24	Talepnameye konu kişiler, yurt dışında görev yapan diplomatlarımız değildir.	
25	Talepnameye konu kişiler, yurt dışında resmî sıfatla görev yapan kişiler değildir.	
26	Talepname ve ekleri fiziki olarak gönderilmiştir.	
27	Talepname ve ekleri ayrıca UYAP üzerinden taranarak gönderilmiştir.	
28	Talepname adli yardımlaşma el kitabının ilgili kısmındaki açıklamalara uygundur.	
29	Talepname gönderilmeden önce adli yardımlaşma el kitabının "sıkça yapılan hatalar" kısmı okunmuş ve gerekli düzeltmeler yapılmıştır.	
30	Talepname metni kontrol edildiğinde kopyala-yapıştır nedeniyle genelge ekinde yer alan talepnamedeki açıklayıcı ifadelerin hata ile talepnamede unutulmadığı teyit edilmiştir.	
31	Talepname metnin altına ek listesi eklenmemiştir.	
32	7201 sayılı Kanununun 25/1 maddesine göre yapılan tüm tebligat işlemleri, ilgili ülke diline tercüme ettirileceğinden, gerekli tercüme yapılmıştır.	

Sıkça Yapılan Hatalar !

√ Talepname ve eki evrak, Bakanlığa üst yazıya bağlanmaksızın gönderilmemelidir!

√ Bakanlığa gönderilecek üst yazının tercüme edilmesine gerek yoktur!

√ Talepnamenin başlığı, yabancı ülke makamlarına gönderilmek üzere UHDİGM’i muhatap olarak hazırlanmamalıdır! (xx Adli Makamlarına Gönderilmek Üzere UHDİGM’e gibi)

√ Hukuki alanda uluslararası tebligat işlemleri için geçerli olan 1965 tarihli “Hukuki ve Ticari Konularda Adli ve Gayri Adli Belgelerin Yabancı Memleketlerde Tebliğine Dair Lahey Sözleşmesi”ne göre hazırlanan talepname (184 nolu form), cezaî alanda uluslararası tebligat işlemlerinde kullanılmamalıdır!

√ Bakanlığa iletilen üst yazı içerisinde, talepnameye yer almayan ancak talebin yerine getirilmesine olanak sağlayacak bilgilerin yazılmaması gerekmektedir! Bu bilgiler talepnameye derç edilmelidir!

√ Talepnameler ve eki adli evrak, adreslerinin farklı olması halinde her bir muhatap bakımından ayrı ayrı hazırlanmalıdır!

√ Talepnameler yalnızca elektronik imzayla değil, mutlaka ıslak imza ile imzalanmalıdır!

√ 7201 sayılı Tebligat Kanunu’nun 25/1 maddesi uyarınca yapılacak tebligatlarda, ister yabancı uyruklu isterse Türk vatandaşı olsun aynı Kanunun 25/a maddesine göre hazırlanan tebliğ mazbatalı zarfın gönderilmesine gerek yoktur!

√ Talepnameye atıf yapılan ikili anlaşma veya çok taraflı sözleşmenin Resmi Gazete yayım tarihi ve sayısının belirtilmesine ve anlaşma veya sözleşme metinlerinin talepnameye ek olarak gönderilmesine gerek yoktur!

√ Talepnameye ek olarak, yabancı adli makamları ilgilendirmeyen yazışmaların gönderilmesine gerek yoktur!

√ Yabancı ülkelere gelen veya o ülkelere gönderilen adli yardımlaşma talepleriyle ilgili olarak adli makamlarca yapılacak her türlü yazışmada ve bilgi verme işleminde UHDİGM aracı kılınmalıdır!

√ Kanun maddeleri ve talepnameye ek olarak gönderilmesi gerekli diğer adli evrak, talepname içerisine derc edilmemeli, talepnameye ek olarak iletilmelidir!

√ Talepname ve eki adli evrakın tamamının tercüme edilmesi gereklidir!

√ Talepnameye ek olarak gönderilen nüfus kaydının yalnızca talebin ilgisinin bilgilerini içerecek şekilde düzenlenmesi gerekmektedir!

√ Talebin ilgilisi hakkında olmayan ve yabancı makamları ilgilendirmeyen hiçbir evrak ve yazışma gönderilmemelidir!

√ Talepnamede, talebin dayanağı olarak, talebe konu suçun da dikkate alınması suretiyle, Ülkemiz ile ilgili ülkenin taraf buldukları çok taraflı sözleşmeler ve ikili anlaşmalara, bunların bulunmaması halinde mütekabilyet prensibine atıfta bulunulmalıdır!

Ülkemizin ve ilgili ülkenin taraf olmadığı sözleşmelere veya talep konusu suçla ilgili olmayan sözleşmelere atıf yapılmamalıdır!

√ Şablon talepnemelerin kopyalanması nedeniyle, önceki talepnamede yer alan ve yeni talepname ile ilgili olmayan olaylar/kişiler ya da Genelge ekindeki talepnamede italik olarak yazılan ve boş bırakılan yere yapılacak işlemi açıklayan (Buraya yetkili mahkeme ismi yazılmalıdır örnek:... gibi) ifadelere yer verilmemelidir!

Sıkça Sorulan Sorular?

SORU: Tebligat talebinin muhatabı, birden fazla resmi dili olan bir ülkede yaşıyorsa, talepname hangi dile tercüme edilmelidir?

Evrak, biliniyorsa muhatabın bildiği veya muhatabın yaşadığı bölgede geçerli olan resmî dile tercüme edilmelidir.

Bu konuda bir bilgi bulunmaması halinde, tercüme resmî dillerden herhangi birinde yapılabilir.

SORU: Talebin gönderileceği ülkenin resmi dilinde tercüme işlemini gerçekleştirecek bilirkişi bulunamaz ise tercüme hangi dilde yapılmalıdır?

Tercüme işleminin daha kolay yaptırılabilceği büyükşehir başsavcılıkları aracılığı ile de gerekli dilde tercüme sağlanamaz ise, UHDİGM ile bağlantıya geçilerek Bakanlığımızdan görüş alınması yararlı olacaktır.

SORU: Sayfa sayısı oldukça fazla olan iddianamenin veya başka bir adli evrakın tercümesi yapılmalı mıdır?

İddianamenin sayfa sayısının fazlalığı nedeniyle tercüme edilmesi gerekliliğinde tereddüt var ise, talebin muhatabı ile ilgili olan bölüm tercüme edilip, bu husus talepname de ayrıntılı olarak açıklanabilir.

SORU: Talepnamenin tercüme edilerek gönderildiği yabancı devlet makamları tarafından tercüme yetersizliği gerekçe gösterilerek talep reddedildi ise evrak yeniden tercüme edilirken nasıl bir yol izlenmelidir?

Talepname ve ekleri, mümkünse hukuk lisanına vakıf ehil bir tercüman aracılığı ile yeniden tercüme edilmelidir.

SORU: UHDİGM tarafından talebin intikal ettirildiği yabancı devlet makamlarınca talebin yerine getirilmesi için ek bilgi talep edildiği bildiriliyor ise ek bilgileri ihtiva eden yeni bir adli yardımlaşma talebi mi düzenlenmelidir?

Daha evvel gönderilen adli yardımlaşma talebi kısaca özetlenerek, bu defa talep edilen bilgi ve belgeleri içeren yeni bir evrak hazırlanması ve bu evrakın da tercüme edilerek UHDİGM'e gönderilmesi yeterlidir. Yeniden adli yardımlaşma talepnameşi düzenlenmesine gerek yoktur.

SORU: Kendisine tebligat yapılacak yabancı uyruklu şahsın kimlik veya pasaport sureti savcılık veya mahkeme kayıtlarında bulunmuyorsa, talep bu belgeler olmadan iletilebilir mi?

Bu halde, şahsın kimlik veya pasaport suretinin mevcut olmadığı taleplemede belirtilmeli, ayrıca ilgilinin kimlik tespitine elverişli olabilecek bilgi ve belgeler taleplemeye ek olarak gönderilmelidir.

SORU: Tüm işlemler yapıldıktan sonra, taleplemede ıslak imza olmadığı anlaşılırsa ve taleplemeyi hazırlayan hâkim veya Cumhuriyet savcısının görevden ayrılmış ise taleplemenin ıslak imzasız gönderilmesi mümkün müdür?

Taleplemeler mutlaka ıslak imzalı olarak gönderilmelidir.

Bu nedenle eksiklik ilgili hâkim veya Cumhuriyet savcısının yeni görev yerine talimat yazılarak giderilmelidir.

SORU: Taleplemeye ek olarak gönderilecek kanun madde metinleri ne şekilde hazırlanmalıdır?

Öncelikle, kanun maddelerinin güncelliğinin sağlanması gereklidir. Bu hususta, Başbakanlığa ait <http://www.mevzuat.gov.tr/> internet adresinden faydalanılması mümkündür.

Kanunun kısaltma kullanılmadan yazılan tam adı ve ilgili maddenin numarası ve tam metni, talepleme metnine dâhil edilmeksizin, taleplemenin eki olarak gönderilmelidir.

SORU: Adli makamlarımızın talebin muhatabı yabancı ülke makamları ile doğrudan irtibata geçmesi mümkün müdür?

2992 sayılı Kanunun 13/A maddesi ile taraf olduğumuz uluslararası an-

laşmalar gereği, yabancı devlet makamları ile adli yardımlaşma işlemleri için muhatap olma görevi münhasıran Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğüne ait olduğundan, adli makamlarımızca bu tür işlemlerden kaçınılmalıdır.

SORU: Türkiye'nin taraf bulunduğu ikili anlaşmalara ve çok taraflı sözleşme metinlerine nasıl ulaşılabilir?

Cezai konularda, Türkiye'nin taraf bulunduğu ikili anlaşmalara <http://www.uhdigm.adalet.gov.tr/sozlesmeler/ikili.html> uzantısından, çok taraflı sözleşme metinlerine, sözleşmelere taraf olan ülkelerin listesine ve çekincelere http://www.uhdigm.adalet.gov.tr/sozlesmeler/munhasir_adli_yardimlasma.html uzantısından erişilmesi mümkündür.

SORU: Devletlerin çok taraflı sözleşmelere koymuş olduğu çekincelerin bilinmesi şart mıdır?

Talebin, yabancı devlet makamlarınca işlem yapılmaksızın iade edilmesi ve gereksiz tercüme masraflarının önlenmesi için çekincelerin talepname hazırlanmadan evvel gözden geçirilmesi önemlidir.

SORU: Yabancı devletten alınan adli yardımlaşma talebinde, Türk mevzuatında bulunmayan bir usulün uygulanması talep ediyor, bu usulün uygulanması mümkün müdür?

Taraf olduğumuz sözleşmeler ve uluslararası teamül hukuku, ceza istinabe işlemlerinin adli yardımlaşma istenen tarafın kendi mevzuatında öngörülen şekillere uygun olarak yerine getirilmesi prensibini kabul etmektedir.

Dolayısıyla talep yerine getirilirken Türk mevzuatı uygulanacaktır. Ancak mevzuatımıza aykırılık teşkil etmediği takdirde, yabancı adli makamlar tarafından talep edilen özel usulün uygulanması mümkündür.

SORU: Yabancı devletten alınan adli yardımlaşma talebinin yerine getirilmesi, gönderilen bilgi ve belgelerin eksikliği nedeniyle mümkün değilse, talebin reddedildiğinin bildirilmesi yeterli midir?

Bu durumda, talebin ret gerekçeleri açıklanmalı ve talep evrakının asılları, talepte bulunan devlete iade edilmek üzere Bakanlığımıza gönderilmelidir.

SORU: 7201 sayılı Tebligat Kanununun 25/a maddesi uyarınca, Türk vatandaşına tebligat talebinin iletildiği ilgili dış temsilciliğimiz tarafından; ilgili devlet mevzuatı uyarınca gönderilen iade taahhütlü mektubun şahıs tarafından postadan alınmadığı ve bu nedenle iade edildiği bildirilmiştir. Kişiyi bundan sonra ne şekilde tebligat yapılabilir? 7201 sayılı Tebligat Kanununun 25/1 maddesi Türk vatandaşları bakımından da uygulanabilir mi?

Kendisine Tebligat Kanununun 25/a maddesi uyarınca tebligat yapılamayan Türk vatandaşlarına, yabancı ülke makamları aracılığı ile uluslararası adli yardımlaşma yoluyla tebligat yapılması mümkündür.

Yabancı ülkede bulunan yabancılara yapılacak tebligat işlemlerinde uygulanan usul, bu durumda da geçerlidir.

Yabancı ülke makamlarına hitaben hazırlanacak talepname ve tebliği istenen adli evrakın tercümeleryle beraber bir üst yazı ekinde Bakanlığa iletilmesi gereklidir.

SORU: Türk veya yabancı uyrukluların, Türkiye'ye giriş ve çıkış kayıtları nasıl temin edilebilir, bu hususta adli yardımlaşma taleptnamesi düzenlenmeli midir?

Türk ya da yabancı uyruklu şahısların yurda giriş veya çıkışlarına ilişkin bilgi doğrudan İçişleri Bakanlığında temin edilebilir. Bu işlem için Bakanlığımızın aracı kılınmasına gerek yoktur.

SORU: Hakkında adli yardımlaşma talebi hazırlanacak Türk vatandaşının adresi nasıl temin edilir?

Türk vatandaşı olan şüpheli, sanık, mağdur, müşteki, katılan ve tanığın adresinin, Konsolosluk-net sistemi aracılığıyla, adli makamlar tarafından doğrudan UYAP sistemi üzerinden temin edilmesi mümkündür. Bu nedenle Türk vatandaşları yönünden işlem yapılmadan önce adres bilgilerinin UYAP üzerinden araştırılması, zaman kayıplarını önleyecektir.

UYAP üzerinden yapılan araştırmaya rağmen yurt dışı adres bilgilerine ulaşılamayan Türk vatandaşlarının adres bilgileri, ilgili yabancı devletten adli yardımlaşma yoluyla talep edilecektir. Bunun için "Türk Adli Makamlarının Talepleri ve Bunların Yabancı Devlete İletilmesi" başlığında izah edilen işlem basamakları takip edilmelidir.

SORU: Hakkında adli yardımlaşma talebi hazırlanacak Yabancı devlet vatandaşının adresi nasıl temin edilir?

Adli makamlarımızca Interpol üyesi yabancı devlet vatandaşlarının adres, nüfus ve adli sicil kayıtlarının temininin istenmesi hâlinde kural olarak, adli yardımlaşma talepnameşi düzenlenmesine gerek olmayıp bu bilginin Bakanlığımız aracı kılınmaksızın doğrudan İçişleri Bakanlığından temin edilmesi mümkündür.

Böyle bir talebin gönderilmesi hâlinde mümkün olduğu ölçüde talebe konu kişiye ait kimlik bilgilerinin, adı geçen kimliği hakkında bilgi edinilmesini sağlayacak pasaport gibi bir evrakın, bilginin niçin istendiği ve adı geçen neyle suçlandığına ilişkin bir açıklama ve adı geçen hakkında uygulanması muhtemel ceza ve/ya usul hükümleri ile birlikte tercümesiz olarak İçişleri Bakanlığına gönderilmesi gerekmektedir.

İnterpol üyesi olmakla birlikte Afganistan, Almanya, Bangladeş, Bulgaristan, Güney Afrika Cumhuriyeti, Hindistan, Hollanda, Irak, İran, Lübnan, Nijerya, Pakistan, Somali, Rusya ve Yunanistan gibi ülkeler, bu bilgileri paylaşmak için adli yardımlaşma talebinde bulunulmasını istemektedirler. (Daha ayrıntılı bilgi için lütfen 16/11/2011 tarih ve 69/2 sayılı Genelgenin 7 numaralı ekini inceleyiniz)

İnterpol üyesi olmayan devletlerden bu bilgilerin alınması için de, adli yardımlaşma talebinde bulunulması gerekmektedir.



Cezaî Konularında
Adlî İşbirliği
Rehberi

Suçluların İadesi

Suçluların İadesi Müessesesi Nedir?

Suçluların iadesi (geri verme), bir devlet ülkesinde bulunan kişinin, başka bir devlet ülkesinde işlediği bir suçtan dolayı şüpheli veya sanık olması halinde, hakkında soruşturma ve kovuşturma işlemlerinin yapılması amacıyla; hükümlü olması halinde ise, hakkında hükmolunan cezanın infazı amacıyla, isteyen devlete teslim edilmesinden ibaret olan adlî ve siyasî bir işlemdir.

Bir ülkede suç işleyen kişi ya da kişiler, haklarında soruşturma açılmadan veya açılmış olan soruşturma tamamlanmadan ya da mahkûm edildikten sonra başka bir ülkeye kaçarak yaptırımdan kurtulabilir. İşte suç işledikten sonra başka bir ülkeye kaçan suçlunun yargılanması için talep eden ülkeye iade edilmesi suçluların geri verilmesiyle mümkündür. Sanayi ve teknolojide yaşanan gelişmeler ve ulaşım imkanlarının artması, devletlerin bu alanda işbirliği yapmasını zorunlu kılmış ve gelişen işbirliği kapsamında suçluların iadesi müessesesi doğmuştur.

Merkezî Makam Nedir?

Merkezî Makam, ülkelerin suçlu iadesi ve kırmızı bülten evrakını diplomatik kanaldan birbirine ilettiği ve bu evrakın ön incelemesinin yapıldığı makamdır. Suçlu iadesine ilişkin sözleşmelerde genellikle Adalet Bakanlıkları Merkezî Makam olarak gösterilmiştir. Ülkemizle ilgili suçlu iadesi işlemlerinde "Adalet Bakanlığı merkezî makam olarak görev yapar. Bu görev, 2992 sayılı Adalet Bakanlığının Teşkilât ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkındaki Kanun"un 13/A maddesi uyarınca Adalet Bakanlığı bünyesinde bulunan Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü tarafından yerine getirilir.

Suçluların İadesi Müessesesinin Uluslararası ve Ulusal Hukukî Dayanakları Nelerdir?

İç mevzuatımızın iadeye ilişkin kaynakları; 1982 Anayasasının 38'inci maddesinin son fıkrası, Türk Ceza Kanunu'nun 18'inci Maddesi, Suçluların iadesi işlemlerinin temel prensiplerinin anlatıldığı Bakanlığımızın "Suçluların İadesi ve Hükümlü Nakli Konularında Adlî Makamlarımızca Dikkat Edil-

mesi Gereken Hususlar" konulu 69/4 sayılı Genelgesi'nden oluşmaktadır.

Uluslararası mevzuat açısından Ülkemiz yönünden temel kaynakları "Suçluların İadesine Dair Avrupa Sözleşmesi" (SİDAS), bu Sözleşmeye Ek 2'nci Protokol ve ikili anlaşmalardan oluşmaktadır. Ülkemiz SİDAS ve anılan Sözleşme'nin Ek 2 nolu Protokolüne taraftır. SİDAS'ın ayrıca 1, 3 ve 4 nolu ek protokolleri de mevcut olmakla birlikte Türkiye işbu protokollere henüz taraf olmamıştır. 2014 Kasım ayı itibariyle, SİDAS'a taraf olan diğer 50 devletle aramızdaki suçlu iadesi işlemleri bu Sözleşme hükümlerine göre yerine getirilmektedir.

SİDAS'a taraf olmayan ve aramızda ikili antlaşma olan devletlerle yapılan suçlu iadesi işlemleri ise ikili antlaşma hükümlerine göre gerçekleştirilmektedir. (Ek-1 Ülkemizin tarafı olduğu ikili antlaşmalar)

Aramızda hiç antlaşma bulunmayan devletlerle iade işlemleri uluslararası mütekabiliyet ilkesi çerçevesinde gerçekleştirilmektedir.

Suçlu İadesinin Şartları Nelerdir?

1- Hukukî Dayanak

İadenin gerçekleşebilmesi için talep eden ile talep edilen devlet arasında geri vermeyi mümkün kılacak bir antlaşmanın varlığı gereklidir. İki devlet arasında iade konusunu düzenleyen çok taraflı ya da ikili sözleşme bulunması gerekmektedir. Bununla birlikte bir antlaşmanın bulunmaması iade talebinin mutlak reddi için bir neden değildir. Devletler, karşılıklılık ilkesi uyarınca iade işlemini gerçekleştirilebilmektedir.

2-Suç Teşkil Eden Kovuşturulabilir Bir Fiilin Varlığı

İadeye ilişkin bir talebin söz konusu olabilmesi için,

- √ Bir suçun varlığı gerekir.
- √ İade talebine konu edilen suçun her iki devlet hukukuna göre suç teşkil etmesi gerekir.

√ Her iki devletin hukukuna göre suç teşkil eden eylemin, kovuşturulabilir olması da aranır.

Zamanaşımı, af ve takibi şikayete bağlı bir suçta şikayet yokluğu, suç kovuşturulabilir olmaktan çıkarılan unsurlardandır.

İade İşlemlerinde Hususilik İlkesi Nedir?

Hususilik kuralı, ilgili kişinin sadece iadeye konu olan fiil nedeniyle cezalandırılabilmesini güvence altına almaktır. Hususilik kuralına göre, iade edilen kişi iade talebinden önce işlediği ancak iade talebine konu olmayan suçlardan dolayı soruşturulamaz ve kovuşturulamaz. Ayrıca geri verilen kişi hakkında tutuklama yanında, ifade alma, sorgu, arama ve el koyma gibi koruma tedbirlerine de başvurulamaz.

Hususilik İlkesinin İstisnaları Nelerdir?

Hususilik ilkesinin 3 istisnası vardır:

1- İade eden devletin muvafakatının alınması. Bu halde, vasfı değişmiş suçtan veya talepten yeryüzüne almayan yeni bir suçtan yargılama yapılması ve verilmişse cezanın infazı mümkündür.

2- İadesi istenen kişinin, iade talebine konu soruşturma veya kovuşturmanın nihai olarak sonuçlanması ya da ceza veya güvenlik tedbirinin infazından sonra 45 gün içinde (sözleşmelere göre bu süre değişebilmektedir) talepte bulunan devleti terk etme imkanı ve hakkına sahip olmasına rağmen, ülkeyi terk etmemiş olması durumlarında iade edilen kişi talepten yeryüzüne almayan suç dolayısıyla yargılanabilir.

3- İadesi gerçekleşen kişi talepte bulunan devleti terk ettikten sonra bu devlete geri dönerse veya üçüncü bir devlet tarafından geri gönderilirse iadeye konu fiil dışında da yargılanabilir.

Hususilik kuralının yasal dayanağı: Ülkemizin de tarafı olduğu, "Suçluların İadesine Dair Avrupa Sözleşmesi" (SİDAS) 14'üncü maddesi ve 5237 sayılı TCK'nın 18/ son maddesi oluşturmaktadır.

Kırmızı Bülten Nedir, Hangi Koşullarda Çıkarılır?

Kırmızı Bülten, İnterpol Ana Sözleşmesi uyarınca çıkarılan ve iade amacıyla arananların mümkün olduğunca açık kimlik bilgilerini, suça ilişkin adli bilgileri, eğer mevcutsa ilgilinin fotoğrafı ve parmak izi bilgilerini içeren ve

geçerlilik süresi beş yıl olan belgedir.

Türkiye’de suç işleyip de yurtdışına çıktığı belirlenen ve bulunduğu yer bilinmeyen bir kişinin iade amacıyla arattırılmasını teminen kırmızı bülten çıkarılabilmesi için, öncelikle bu kişi hakkında mahkemelerce CMK 100 ve 248/5 maddeleri uyarınca verilmiş bir yakalama kararı veya şahıs mahkûm edilip cezası kesinleşmişse, hükmedilen cezanın infazını teminen Cumhuriyet başsavcılığınca çıkarılmış yakalama emri bulunması gerekmektedir.

Şüpheli veya sanık durumundaki kişiler hakkında kırmızı bülten çıkarılması için soruşturma aşamasında Cumhuriyet başsavcılıklarınca, dava açılmışsa kovuşturma aşamasında mahkemece, kesinleşmiş hapis cezaları nedeniyle aranan hükümlüler içinse Cumhuriyet başsavcılıklarınca talepte bulunulabilir.

Kırmızı bülten talep evrakının tercüme edilmesine gerek yoktur. Hakkında kırmızı bülten çıkartılan kişi yurt dışında yakalandığı takdirde, SİDAS ın 16’ncı maddesindeki hususları içeren bir kırmızı bülten ilgili ilke makamlarınca geçici tutuklamaya esas olarak kabul edilmektedir.

Adli makamlarca kırmızı bülten talebine esas olarak iletilen bilgi ve belgeler Adalet Bakanlığı tarafından İnterpol Genel Sekreterliğine iletilmek üzere İçişleri Bakanlığına bildirilir. Kırmızı bülten çıkarıldığında, bülten İçişleri Bakanlığı tarafından dağıtımli olarak Adalet Bakanlığına ve ilgili adli makama iletilir.

Aranan kişi kırmızı bültene istinaden yurtdışında yakalandığı takdirde, adli makamlarca iade evrakı hazırlanarak kişinin iadesi talep edilir.

Kırmızı Bülten Talebinde Bulunurken Nelere Dikkat Edilmelidir?

✓ Aranan kişinin şüpheli, sanık veya hükümlü olmasına göre Kırmızı Bülten Formunun eksiksiz doldurulması gerekir.

✓ ‘Olguların özeti’ bölümünde suçun işleniş şekline ait bilgiler kişi, tarih ve yer belirtilerek ayrıntılı şekilde doldurulmalıdır.

✓ Aranan şüpheli veya sanık ise, tutuklama kararının, hükümlü ise infaz için çıkarılan yakalama emri örneği,

✓ Şüpheli veya sanık hakkında uygulanması muhtemel, hükümlü hakkında uygulanan kanun madde metinleri,

✓ Aranan kişinin nüfus kayıt örneği,

✓ Aranan kişinin açık eşkâlini tespiti yarayacak bilgi ve belgeler ile temin edilebildiği takdirde fotoğraf ve parmak izi formu,

Kırmızı bülten formuyla birlikte iletilmelidir.

Hakkında yakalama emri bulunan kişinin yurtdışı adresi belli ise kırmızı bülten çıkartılması yerine bu kişinin iadesi istenebilir.

Difüzyon Mesajı Nedir?

Difüzyon mesajı, bir suç işlenmesi sonrasında kırmızı bülten çıkartılana kadar, ilgili kişi ya da kişilerin iade amacıyla arattırılması, yurtdışına kaçıp aranmakta olan şahısların yakalanması ve gecikmeden kaynaklanabilecek zaman kayıplarının önlenmesi amacıyla, kırmızı bülten için aranan genel şart ve ölçütler çerçevesinde bir yıl geçerli olmak üzere ilgili devlet İnterpol birimleri tarafından çıkartılıp diğer İnterpol birimlerine gönderilen yazılardır.

Uygulamada, kırmızı bülten veya difüzyon mesajına istinaden aranan şahsın ülkesinde bulunduğunu tespit eden devlet, gerekli gördüğü takdirde şahsın geçici olarak tutuklanmasını sağladıktan sonra, arayan devleti durumdan haberdar ederek iade taleplerinin iletilmesini istemekte; bunun üzerine, arayan devlet tarafından şahsın bulunduğu devlete iade talepleri gönderilmektedir.

Mavi Bülten Nedir?

Mavi Bülten; bir şahsın kimlik bilgileri veya bir suç hakkındaki faaliyetleri hususunda ek bilgi toplamak ve şahsın yer tespitini yapmak için İnterpol'e üye ülkeler nezdinde çıkartılan bülten şeklindedir. Mavi bülten ile aranan bir şahs hakkında herhangi bir yakalama işlemi gerçekleştirilmemekle birlikte, şahsın kimlik bilgileri, faaliyetleri ve bulunduğu ülke öğrenilmektedir.

TÜRKİYE'NİN İADE TALEPLERİ

Yabancı devlet yetkili adli makamına hitaben, soruşturma ve infaz aşamasında ilgili Cumhuriyet başsavcılığı, kovuşturma aşamasında ise mahkemesince iade evrakı düzenlenerek kişinin iadesi talep edilir.

İade Talepnamesi Hangi Bilgileri İçermelidir?

- İadesi istenilen kişiye ilişkin bilgiler
- İddianameye ilişkin bilgiler
- Yargılama konusu suça ilişkin bilgiler
- Suçun işlenişine ilişkin olgular
- İadesi istenilen kişi aleyhindeki deliller
- Gerekli olduğu ölçüde, ortaya konulan delillerle iadesi istenilen kişi arasındaki anlamlı ve aktif bağ
- Tutukluluk bilgileri
- Savunma yapılmasına ilişkin bilgiler
- Hükümün yüze karşı verilip verilmediği (hükümlüler için)
- Zamanaşımına ilişkin bilgiler
- Şartlı tahliye ve hakederek salıverilme tarihleri (hükümlüler için)
- Adli yardımlaşma talebinin dayanağı olan sözleşmeler
- Garantiler
- Talep

İade Talepnamesinin Ekinde Hangi Belgeler Yer Almalıdır?

- İddianame (sanıklar için)
- Kesinleşme şerhini içeren mahkeme hükmü (hükümlüler için)
- Yakalama emri veya (gıyabî) tutuklama müzekkeresi,
- Suçta uygulanan veya uygulanacak kanun madde metinleri (dava veya ceza zamanaşımı ile ilgili olanlar dâhil),
- Nüfus cüzdanı / pasaport fotokopisi, (bunlar yoksa nüfus kaydı)
- Varsa** parmak izi formu,
- Varsa** fotoğraf ve fotoğraflı eşkâl tanımlama tutanağı,
- Suçun ispatı için hayati öneme sahip bazı deliller (Örn. iadesi istenilen

kişi ve ilgili suç hakkında önemli bilgileri veren tanık beyanı, arama sonucunda ele geçen patlayıcıların resimleri vb.)

İade Talepnamesi Düzenlenirken Nelere Dikkat Edilmeli?

- Suçun işlenişine ilişkin olguların anlatıldığı bölüm hazırlanırken suçun işleniş şekli, yer ve zaman belirtilerek detaylı olarak anlatılmalıdır.

Hükümlüler için hazırlanan iade talepnamelerinde, iddianamedeki olgulara değil gerekçeli kararda mahkeme tarafından kabul edilen olgulara yer verilmelidir.

Sanıklar için hazırlanan iade talepnamelerinde suça ilişkin olgular iddianameden olduğu gibi kopyalanarak aktarılmamalı ve kısa cümleler kullanılarak daha sade bir anlatımla yeniden yazılmalıdır.

- Talepnamelerde yalın bir dil kullanılmalıdır

Çok uzun veya devrik cümleler, tercümede meydana gelen kayıplar ve anlam kaymaları nedeniyle yabancı adlî makamlar tarafından anlaşılama-maktadır. Özellikle, iddianamelerden kopyalanarak talepnamelere eklenen paragraflarda yer alan sıralı cümle yapısı ve devrik cümleler tercüme sırasında anlam değişikliğine uğramaktadır.

- Sözleşmeye atıf yapılması unutulmamalıdır.

İade talepnamesinde, ilgili ülke ile aramızdaki çok taraflı sözleşmele-re veya ikili anlaşmalara atıf yapılmalıdır. İkili ya da çok taraflı sözleşme bulunmadığı takdirde uluslararası mütekabiliyet (karşılıklılık) ilkesine atıf yapılmalıdır.

- İade talepnamesi ilgili ülke yetkili adlî makamına hitaben hazırlanmalıdır.

İade talepnamesi hazırlanırken talepnamenin başlığı ilgili ülke yetkili adlî makamına şeklinde olmalıdır (Ör. Hollanda Yetkili Adlî Makamına. Bu hususun ihmal edildiği talepnameler iade edilmektedir).

- Talepnamede kısaltmalara yer vermekten kaçınılmalıdır.

Talepnamede talebin dayanağı olarak gösterilen 'Suçluların İadesine Dair Avrupa Sözleşmesi' veya diğer sözleşmeler tam adıyla yazılmalıdır. 'Sİ-DAS' vb. kısaltmalar yabancı adlî makamlar tarafından anlaşılammaktadır.

Diğer yandan, kanun isimleri, "TCK" , 'CMK' gibi kısaltmalarla veya 3713

S.K. gibi sadece kanun numarasıyla değil kanunun tam adı belirtilerek yazılmalıdır.

- İmza, mühür ve aslına uygunluk şerhi unutulmamalıdır.

Talepnameler hâkim veya Cumhuriyet savcısı tarafından ad, soyad ve ünvan yazılmak suretiyle imzalanıp mühürlenmelidir. *Elektronik imza ile imzalanmış talepnameler iç hukukta geçerli olsa da, yabancı ülkeler açısından hukukî bağlayıcılığı bulunmamaktadır.*

- Kimlik veya pasaport fotokopisi dosyaya eklenmelidir.

İadesi istenilen kişinin kimliğinin ve mevcutsa pasaportunun fotokopileri iade evrakına eklenmelidir. Evrak delinerek telli dosyaya takılmalıdır. Evrakı tutturmak için zımba kullanılmamalıdır. Evrak 3 takım halinde düzenlenip gönderilmelidir.

- Evrakın fiziki ve elektronik ortamda gönderilmesidir.

Evrak ıslak imzalı ve mühürlü olarak fiziki ortamda gönderilmelidir. Fiziken gönderilmeyip yalnızca UYAP üzerinden veya faks yoluyla gönderilen evrak yabancı adli makamlara iletilenmemektedir.

Fiziki ortamda hazırlanan evrak ayrıca taranarak UYAP üzerinden Bakanlığımıza gönderilmelidir. Bakanlığımıza elektronik ortamda gelen evrak UYAP sisteminde arşivlendiğinden, evraka sistem üzerinden her zaman ulaşım sağlanabilmekte, fiziki dosyanın zayı olması durumunda veri kaybı önlenmektedir.

- Evrak tercüme edilmeksizin gönderilmelidir.

Adli makamlarımızca hazırlanan iade evrakı Bakanlığımıza tercüme edilmeksizin gönderilmelidir. Bakanlığımızca incelenen evrak bilahare tercüme gönderilmektedir.

Ek-2 Şüpheliler için iade talepname örneği

Ek-3 Sanıklar için iade talepname örneği

Ek-4 Hükümlüler için iade talepname örneği

YABANCI DEVLETE İADE (Türkiye'den İade Talepleri)

YABANCI DEVLETLERİN İADE TALEPLERİNİN REDDİ HALLERİ

İade taleplerinin reddi halleri, çok taraflı ve ikili sözleşmelerin hükümleri ile Türk Ceza Kanunu'nun 18'inci maddesinin 1'inci ve 3'üncü fıkralarında düzenlenmiştir.

Vatandaş İade Edilmez

Vatandaşın iade edilmezliği hususu SİDAS' ın 6/1 maddesinde " her akit taraf vatandaşını iade etmemek hakkına haiz olacaktır" hükmüyle düzenlenmiştir. Hukukumuzda, Anayasanın 38'inci maddesi ile TCK'nın 18'inci maddesinin 2'nci fıkrasında Uluslararası Ceza Divanına taraf olmanın gerektirdiği yükümlülükler hariç olmak üzere, Türk vatandaşlarının yabancı bir ülkeye iade edilmeyeceği düzenlenmiştir.

Siyasî Suç İadeye Engel Teşkil Eder

İade talebine esas teşkil eden fiil siyasî suç niteliğinde ya da siyasî suçla bağlantılı olarak kabul edildiği takdirde iade talebi kabul edilmez. Siyasî suçlardan dolayı geri verilmezlik kuralı SİDAS madde 3'te düzenlenmiştir. Ayrıca, TCK 18/1-b maddesinde" düşünce suçu veya siyasî ya da askeri suç niteliğinde ise" şeklinde düzenlenme bulunmaktadır.

Soykırım ve insanlığa karşı suçlar ile bu suçlara teşebbüs veya iştirak halleri, siyasî suç olarak kabul edilmez.

TCK 18/3 maddesine göre, iadesi talep edilen kişinin, talep eden devlette geri verilmesi halinde ırkı, dini, vatandaşlığı, belli bir sosyal gruba mensubiyeti veya siyasî görüşleri nedeniyle bir soruşturma veya kovuşturmayaya maruz bırakılacağına veya cezalandırılacağına ya da işkence veya kötü muameleye maruz kalacağına dair kuvvetli şüphe sebepleri varsa, talep kabul edilmez.

Askerî Suç

İade talebine konu fiil, genel ceza hukukuna göre suç teşkil etmeyen askeri suç niteliğinde ise, iade talebi kabul edilmez. Bu husus SİDAS 4'üncü maddede düzenlenmiştir.

Malî Suçlar

Bu konu SİDAS'ın 5'inci maddesinde düzenlenmiştir. Maddeye göre, malî suçlardan iade, sözleşmeye taraf devletlerin kararlaşdırmaları ile mümkündür. Türk hukukunda, TCK'nın 18'inci maddesine bakıldığında, malî suçlarla ilgili iade yasağına ilişkin bir düzenlemenin yer almadığı görülmektedir. Bu nedenle, ülkemizin taraf olduğu ikili ve çok taraflı sözleşme hükümleri engel teşkil etmediği takdirde malî suçlar iadeye engel değildir. Ülkemizin taraf olduğu SİDAS İkinci Ek Protokol'ün 2'inci maddesi hükmüne göre malî suçlar iadeye konu olabilecektir

Türkiye'nin Yargı Yetkisine Giren Bir Suç Nedeniyle İade Gerçekleşmez

Yabancı bir devlete iade yoluna ancak Türkiye'nin yargı yetkisi dışında işlenmiş olan suçlar dolayısıyla gidilebilir. Fiilin Türkiye'de işlenip işlenmediği TCK'nın genel hükümlerine göre belirlenecektir. Ayrıca, iadesi istenen kişi talebe konu eylem nedeniyle Türkiye'de mahkûm olmuş ya da beraat etmişse, iade talebi kabul edilmez.

Zamanaşımına Uğramış ya da Affedilmiş Fiil Nedeniyle İade Gerçekleşmez.

Talebe konu eylem Türk hukukuna göre veya talep eden devletin hukukuna göre dava veya ceza zamanaşımına uğramışsa veya affedilmişse iade kabul edilmez.

Ölüm Cezası veya İnsanlık Onuru ile Bağdaşmayan Cezalar Dolayısıyla İade Reddedilir.

Ölüm cezası veya insanlık onuru ile bağdaşmayan başkaca ceza gerektiren suçlara ilişkin iade talebi kabul edilmez. Ancak talep eden devlet tara-

findan, bu nitelikteki bir cezanın infaz edilmeyeceğine ilişkin yeterli teminat verilmesi halinde, iade talebi kabul edilebilir.

Yetki ve Usul

Evrak Üzerinde İlk İncelemenin Yapılması

Yabancı devlet yetkili adlî makamınca ikili anlaşma veya çok taraflı sözleşme kapsamında düzenlenen ve söz konusu sözleşmede öngörülen yoldan merkezî makam olarak Bakanlığımıza iletilen iade talepnameşi ve eki evrak, Bakanlığımızda sözleşmeye uygunluk denetimi yapıldıktan sonra, kanunî gereğinin takdiri yönünden iadesi talep edilen kişinin bulunduğu yer Cumhuriyet başsavcılığına iletilmektedir.

İlgili sözleşmeye uygunluk denetimi sırasında saptanan eksiklikler, ek bilgi talebi şeklinde iade talep eden yabancı devletten istenilebilir. Sağlanan ek bilgi ve belgeler ivedi olarak mahalline iletilir.

İade Evrakı Alınmasından Önceki Aşama

Yabancı bir devletin talep etmesi ve iade talebine temel teşkil edebilecek bir suç işlediğinin kabulü için yeterli sebep bulunması halinde, kişi iade talebinin ulaşmasından önce, Adalet Bakanlığının olumlu görüşü, Türkiye'nin taraf olduğu ilgili uluslararası sözleşme hükümleri çerçevesinde ilgilinin bulunduğu yer sulh ceza hâkimince geçici olarak tutuklanabilir.

Geçici tutuklama süreleri ikili anlaşmalarda ve "Suçluların İadesine Dair Avrupa Sözleşmesi"nin (SİDAS) 16'ncı maddesinin 4 ve 5'inci fıkralarında düzenlenmiştir. SİDAS'a göre tutuklamayı takip eden geçici tutuklama süresi içinde (en az 18 gün, en fazla 40 gün süre ile) talep edilen tarafa iade evrakı gönderilmezse, iadesi talep edilen şahıs salıverilir.

Şartları uygun olduğu takdirde yukarıda belirtilen sürelerle sınırlı olmak üzere, geçici tutuklama yerine adlî kontrol tedbirine başvurulması mümkündür.

İade Evrakı Alınmasından Sonraki Aşama

İade talebinin ulaşmasından sonra evrak, iade edilebilirlik kararı verilmesi amacıyla kişinin bulunduğu yer yetkili ve görevli ağır ceza mahkemesine iletilir. Mahkeme, iade sürecinin her aşamasında CMK 100 vd. maddeleri uyarınca tutuklama ya da amaca uygunluğu ölçüsünde adli kontrol kararı verilebilir.

Cumhuriyet savcılığı iade evrakını mahkemeye iletir ve kişinin geri verilebilirliğine karar verilmesini talep eder. İade talebinin kabul edilebilir olup olmadığına **duruşmalı olarak** karar verir. Mahkemenin iade konusundaki kararına karşı temyiz yoluna başvurulabilir. Temyiz talebinde bulunulmaması veya temyiz incelemesi sonucu kararın kesinleşmesi halinde iade evrakı karar ile birlikte Adalet Bakanlığına iletilir.

Mahkeme, iade talebinin kabul edilebilir olduğuna karar verirse, TCK'nın 18/5 maddesi uyarınca Adalet Bakanlığı iade evrakını Bakanlar Kuruluna sunar. Bakanlık iadenin onaylandığını veya reddedildiğini, talep eden devlete bildirir.

Kişinin iadeye rıza göstermesi halinde, olağan iade usulünün uygulanmayarak talep eden devlete verilmesi olarak tanımlanan "basitleştirilmiş iade", Türk Adli İşbirliği Kanun Tasarı Taslağında yer almaktadır.

Ağır Ceza Mahkemesinin İnceleyeceği Hususlar

Ağır Ceza Mahkemesi, iade evrakında iade şartlarının gerçekleşip gerçekleşmediğini inceler. Diğer bir deyişle, ikili ve çok taraflı sözleşmelerde yer alan şartlar ile TCK 18'inci maddesindeki iadenin uygunluğu sebeplerini göz önünde bulundurur. Örneğin, mahkeme çifte cezalandırılabilirlik şartı, eylemin Türk yargı yetkisine giren bir suç olup olmadığı, siyasî ya da askeri suç sayılma, zamanaşımı, şahsın Türk vatandaşlığını taşıyıp taşımadığı gibi unsurları açısından bir değerlendirme yapacaktır.

Mahkeme, merkezî Makam aracılığıyla, iadesi istenen kişinin talebi üzerine ya da re'sen ilgili ülkeden her türlü ek bilgi ve belgeyi isteyebilir.

Transit Geçiş

Transit geçiş, suçlunun iadesi talep edilen devletten alınarak iadeyi talep eden devlete teslim edilmesi sırasında zorunlu sebeplerle üçüncü ülke toprağından yapılan geçişi ifade eder.

İadesi talep edilen bir yabancıнын Türkiye'den transit geçişi, transit geçiş talebinin dayanağını teşkil eden suçun iadeye elverişli olması şartıyla, iade edileceğı devletin talebi üzerine, Merkezî Makam aracılığıyla gerçekleştirilir. Türkiye'ye ara iniş öngörülmezsizin hava yolunun kullanılması isteniyorsa, transit geçişin onaylanmasına bulunmamaktadır. Talep eden devletin yetkili makamı tarafından bildirimde bulunulması yeterlidir.

III. BAZI ÜLKELERLE İLGİLİ UYGULAMALAR

1. AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ

Amerika Birleşik Devletleri (ABD) ile hukuk sistemlerimizin farklı olması nedeniyle, ABD'ye yönelik iade talepleri düzenlenirken, aşağıda belirtilen hususlara uyulması gerekmektedir:

Geçici Tutuklama Süresi: ABD ile aramızda mevcut Sözleşme itibarıyla geçici tutuklama süresi azami 60 gündür. Sözleşmenin 9/2 maddesi uyarınca, iade talebinin mahkeme tarafından kabul edilmesi halinde, iadesi talep edilen kişi ABD 'li yetkililere teslim edilinceye kadar tutuklu kalacaktır.

Deliller Bölümü: Suçlu iadesi talepleri ABD yargı organlarıncı normal bir ceza yargılaması şeklinde ele alınmakta, iadesi istenilen kişi aleyhindeki deliller titizlikle incelenmektedir. Bu nedenle de iade dosyasında, iadesi istenilen kişi hakkındaki iddiaların ispatına yarayacak delillere yeterli derecede ve ayrıntılı olarak yer verilmelidir. Dosyada yer alan delillerin yetersiz olması veya suçlu ya da müdafii tarafından çürütülmesi durumunda iade talebi reddedilmektedir.

İade Evrakının Hazırlanması:

a. "Türkiye Cumhuriyeti ile Amerika Birleşik Devletleri Arasında Suçluların Geri Verilmesi ve Ceza İşlerinde Karşılıklı Yardım Antlaşması"nın 7'nci maddesinde, iade istemine konu olan şahsın statüsü; sanık, hükümzö-

lü, hükümlü veya gıyapta hükümlü olmasına göre dört ana bent altında düzenlendiğinden, iade evrakı hazırlanırken şahsın statüsünün bu dört halden hangisine girdiği öncelikle dikkate alınmalı ve iade evrakı buna göre düzenlenmelidir.

b. İade taleplerinde, olay ve deliller mümkün olduğunca ayrıntılı bir şekilde tarif edilmeli ve suçun tavsifi yapılırken sadece tanımlamak yerine, iadesi istenilen kişi ile suç yeri ve deliller arasındaki nedensellik bağı açıkça belirtilmelidir.

c. İade evrakına mümkünse iadesi istenilen şahsın fotoğrafı, parmak izleri ve fiziksel tarifi eklenmeli ve ayrıca yeminli tanık veya tanıklar tarafından tutanakla şahsın teşhisi yapılmalıdır.

d. İadesi istenilen şahsa isnat olunan suçun zamanaşımı süresi ve bu müddeti kesen sebepler de ayrıntılı şekilde açıklanmalıdır.

e. Tanık ifadelerine atıf yapılırken, ifadelerin hangi makam huzurunda ve yeminli olarak veriliyor vermediği belirtilmelidir.

f. ABD mevzuatına göre, konuşma kayıtları çoğu zaman önemli delil teşkil ettiğinden telefon konuşmalarının yeri ve zamanı da mümkün olduğu ölçüde zikredilmelidir.

g. İade evrakı, beş takım halinde düzenlenmeli, bir takım hazırlayan adli makamda muhafaza edilmeli, dört takım okunaklı mühür ile onaylanarak Bakanlığımıza gönderilmelidir.

2. İNGİLTERE

Birleşik Krallık (İngiltere) ile hukuk sistemlerimizin farklı olması nedeniyle, Birleşik Krallık'a (İngiltere) yönelik iade taleplerinde aşağıda belirtilen hususlara uyulması gerekmektedir:

a. İade taleplerinde, iadesi istenilen şahsın hükümlü, sanık ya da şüpheli olup olmadığı açıkça belirtilmelidir.

b. İade taleplerinde, olay ve deliller mümkün olduğunca ayrıntılı bir şekilde tarif edilmeli ve suçun tavsifi yapılırken sadece tanımlamak yerine, iadesi istenilen kişi ile suç yeri ve deliller arasındaki nedensellik bağı açıkça belirtilmelidir. Delilleri açıklamak yeterli olup, delillerin örneğinin iade evrakına eklenmesi gerekli değildir. Tanık ifadelerine atıf yapılırken ifadelerin hangi makam huzurunda verildiği ve yeminli olarak alınıp alınmadığı açıklanmalıdır.

c. İadeye konu suç için öngörülen cezanın ne olduğu, zamanaşımı süresi

ve zamanaşımını kesen işlemler de dikkate alınarak bu sürenin hangi tarihte sona ereceği hususlarının açıkça belirtilmesi gerekmektedir.

d. Mahkemece yapılacak değerlendirmeye esas alınacağından, sanık veya hükümlünün önceki mahkûmiyetlerine ilişkin bilgilerin gönderilmesi yararlı olacaktır.

3- FRANSA ve BELÇİKA

Fransa ve Belçika'ya yönelik iade taleplerinde aşağıda belirtilen hususlara dikkat edilmesi gerekmektedir :

Fransa ve Belçika'da zamanaşımı süreleri hukuk sistemimize göre daha kısadır. Bununla birlikte, adlî süreçte yapılan her türlü usulî işlemin zamanaşımını kestiği kabul edilmektedir. Mahkemece ya da savcılığın kolluk birimleriyle yapmış olduğu her türlü yazışma bu kapsamda değerlendirilmektedir.

Bu nedenle, Fransa ve Belçika'dan yapılacak iade taleplerinde, şüpheli veya sanık hakkında yapılan her türlü işlemin ve daimi arama kararı ile ilgili olanlar da dâhil olmak üzere tüm yazışmaların, zamanaşımını keseceği dikkate alınarak, iade taleplerinde zamanaşımını kestiği düşünülen hususların açıklanması ve dayanak belgelerin eklenmesi gerekmektedir.

4- HOLLANDA

Hollanda'ya yönelik iade taleplerinde aşağıda belirtilen hususlara dikkat edilmesi gerekmektedir :

SİDAS'a göre tutuklamayı takip eden geçici tutuklama süresi içinde (en az 18 gün, en fazla 40 gün süre ile) talep edilen tarafa iade evrakı gönderilmezse, iadesi talep edilen şahıs salıverilir. SİDAS'a taraf olan Hollanda, Sözleşmeye koyduğu çekince uyarınca **geçici tutuklama süresini 20 gün olarak uygulamaktadır.** Talep eden tarafça bu süre içinde iade evrakı gönderilmezse, iadesi talep edilen şahsı serbest bırakmaktadır.

Kontrol Listesi

1- Kırmızı Bülten Talebi İçin Denetim Çizelgesi

<input type="checkbox"/>	Kırmızı Bülten Formu
<input type="checkbox"/>	Yakalama Emri
<input type="checkbox"/>	Yasa Madde Metinleri
<input type="checkbox"/>	Nüfus Kayıt Örneği
<input type="checkbox"/>	Eşkal Tespitine Yarayacak Evrak, Fotoğraf ve Parmak izi

2- Şüpheliler İçin İade Evrakı Kontrol Listesi

<input type="checkbox"/>	İade Talepnamesi
<input type="checkbox"/>	Dosya İnceleme Tutanağı
<input type="checkbox"/>	Yakalama Emri
<input type="checkbox"/>	Yasa Madde Metinleri
<input type="checkbox"/>	Nüfus Kayıt Örneği
<input type="checkbox"/>	Eşkal Tespitine Yarayacak Evrak, Fotoğraf ve Parmak izi

3- Sanıklar İin İade Evrakı Kontrol Listesi

<input type="checkbox"/>	İade Talepnamesi
<input type="checkbox"/>	İddianame
<input type="checkbox"/>	Dosya İnceleme Tutanağı
<input type="checkbox"/>	Yakalama Emri veya Tutuklama Kararı
<input type="checkbox"/>	Yasa Madde Metinleri
<input type="checkbox"/>	Nüfus Kayıt Örneği
<input type="checkbox"/>	Eşkal Tespitine Yarayacak Evrak, Fotoğraf ve Parmak izi

4- Hükümlüler İin İade Evrakı Kontrol Listesi

<input type="checkbox"/>	İade Talepnamesi
<input type="checkbox"/>	Mahkeme Kararı
<input type="checkbox"/>	Dosya İnceleme Tutanağı
<input type="checkbox"/>	Yakalama Emri
<input type="checkbox"/>	Yasa Madde Metinleri
<input type="checkbox"/>	Nüfus Kayıt Örneği
<input type="checkbox"/>	Eşkal Tespitine Yarayacak Evrak, Fotoğraf ve Parmak izi

Sıkça Sorulan Sorular?

SORU: Kişinin iadesine dayanak teşkil eden uluslararası hukuk düzenlemeleri nelerdir?

Yurt dışında bulunan şüpheli, sanık ve hükümlülerin iadeleri ile yabancı devlet adlî makamlarının aynı mahiyetteki istemlerinin yerine getirilmesi, ilgili devletlerle aramızda yürürlükte bulunan ikili anlaşma ya da çok taraflı sözleşmeler vasıtasıyla, bunların bulunmaması halinde, uluslararası teamül hukuku kuralları ve karşılıklık ilkesi çerçevesinde yürütülmektedir.

SORU: İade için gerekli şartları taşıyan her olayda iade talep edilmeli midir, başkaca çözüm yolları var mıdır?

2014 yılı itibariyle bir kişinin ülkemize iadesi için ortalama 8.000 TL gerektiği dikkate alındığında, iade sürecinin çok masraflı ve meşakkatli olduğu açıktır. Bu nedenle her dosyadan iade talep edilmesi yoluna gidilmemelidir.

Birçok dosyada aranan kişinin ülkemize giriş yapması halinde yakalanmasının beklenmesi mümkün olabilmektedir. Bununla birlikte, şahsın sadece ifadesinin alınması söz konusu olduğunda, adresinin belli olması şartıyla ilgili ülkeye istinabe talebinde bulunulabilir.

SORU: İade taleplerinde yeniden yargılama konusunda garanti verilmesi gerekir mi?

Türkiye 'Suçluların İadesine Dair Avrupa Sözleşmesine Ek 2'nci Protokol'e taraftır. Anılan Protokolün 3'üncü maddesi gereğince, mahkeme hükmü sanığın gıyabında verilmişse, talep edilen devlet, hükümlünün iade edilmesinden sonra yeniden yargılanmasını talep edebilir. Buradaki yeniden yargılama müessesesi CMK 311'inci maddesindeki yeniden yargılama müessesinden farklıdır. 3732 sayılı Kanunla iç mevzuatımıza dahil olan 2'nci nolu Protokol uyarınca, son duruşmada sanığın müdafii veya vekili bulunsa da sanığın bulunmaması halinde kararın gıyapta verildiği kabul edilmektedir. Bu nedenle, talep edilen devletin isteği üzerine, yeniden yargılama zorunlu bir hal almıştır. İstenilen devlet bu talebi genellikle iade kararından önce istemektedir. Ancak bunun iade kararıyla eş zamanlı olarak yapılması mümkündür.

Garanti verilmesine dair ek kararın hüküm fıkrasında aşağıdaki ifadele-
re yer verilmesi uygundur:

‘Suçluların İadesine Dair Avrupa Sözleşmesine Ek 2’nci Protokolün 3’üncü maddesi gereğince hükümlünün talep etmesi halinde hakkında du-
ruşma açılarak yeniden yargılama yapılacaktır. Hükümlü duruşmaya davet
edilerek, kendisini savunma ve müdafii ile temsil ettirme, delillerini sunma
veya delil toplanmasını isteme gibi Ceza Muhakemesi Kanunu’nda yer alan
yasal hakları tammacaktır.

SORU: Terör suçu ile ilgili iade talebinde bulunurken nelere dikkat etmeliyiz?

Bu suçların faillerinin iadeleri talep edilirken, Birleşmiş Milletler Güven-
lik Konseyinin terörizme karşı mücadelede adlî makamlar arasında ulusla-
rarası işbirliğinin önemini vurgulayan üye devletleri bağlayıcı 1373 (2001)
sayılı kararına, taraf ise, “Terörizmin Finansmanının Önlenmesine Dair Bir-
leşmiş Milletler Sözleşmesine” ve “Tedhişçiliğin Önlenmesine Dair Avrupa
Sözleşmesi”ne de atıfta bulunulması gerekmektedir.

İade talebimizin siyasî suç gerekçesiyle reddedilmemesini teminen, ilgili
Sözleşmeler kapsamında, iade taleplerinde talebin haklılığını gösteren
somut maddî eylemler ve hukukî esasların tatmin edici biçimde ayrıntılı ola-
rak açıklanması büyük önem taşımaktadır. Özellikle iade taleplerinde örgü-
tün yapısı, kişinin örgütle anlamlı ve aktif bağının gösterilmesi yabancı ülke
makamlarınca istenilmektedir.

SORU: İadenin sınırdışı etmeden farkı nedir ?

Genel olarak sınır dışı etme, bir yabancının ülke sınırları dışına zorla çı-
kartılmasıdır. Sınırdışı etme, iadeden farklı olarak idari bir tedbir niteliğinde
uygulanır. Türk hukukunda sınır dışı etme konusunu düzenleyen hükümler,
6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu ile 5682 sayılı Pasa-
port Kanunu’nda yer almaktadır.

Konuyla ilgili olarak, TCK’ nın 59’uncu maddesinde “İşlediği suç nede-
niyle hapis cezasına mahkûm edilen yabancı, koşullu salıverilmeden ve her
halde cezanın infazı tamamlandıktan sonra, durumu, sınır dışı işlemleriy-
le ilgili olarak değerlendirilmek üzere derhal İçişleri Bakanlığına bildirilir”
hükmü düzenlenmiştir.

Sınırdışı etme, daha çok devletin kamu düzeninin bozulmasının engel-
lenmesi ve özellikle ülkeye yasa dışı yollardan giren veya yasal yollardan

girmesine rağmen, kalması yasadışı hale gelen ya da yasal olarak bulunduğu halde kamu düzenini bozucu faaliyetleri sebebiyle kalmasına sakınca görülen yabancılar için uygulanır.

SORU: Mahkûmiyet kararında bir askerî hakimin bulunduğu hallerde ne yapılmalıdır?

Ülkemizde yapılan asıl yargılamaya askerî hâkimin katılmış olması veya adı geçen müebbet hapis cezasıyla yargılanma ihtimalinin bulunması halinde yapılan iade taleplerinin reddedildiği görülmektedir. Devlet Güvenlik Mahkemesinin mahkûmiyet kararına askerî hâkim katılması nedeniyle daha sonra yürürlüğe giren 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu hükümleri uyarınca alınan ek kararın iade evrakı hazırlanırken vurgulanması gerekmektedir.

İlgili ülkenin, Ülkemiz ile birlikte "Suçluların İadesine Dair Avrupa Sözleşmesine Ek 2. Protokol"e taraf olması ve istemesi halinde, hükmün ilgilinin yokluğunda verilmiş olması durumunda yeniden yargılama garantisi verilecektir.

SORU: İade evrakı hazırlanırken başka hangi hususlara dikkat etmeliyiz?

Aynı Cumhuriyet başsavcılığı yargı çevresinde birden fazla iade talebi bulunması halinde, bunların bakanlığımıza birlikte eşzamanlı olarak gönderilmesinin takibi uygun olacaktır.

Bununla birlikte, nitelikli bir suçtan dolayı iadesi talep edilen kişilerin iade edilebilmesi sınırına ulaşmayan diğer arama kayıtlarından dolayı da iadesinin istenmesi gerekmektedir. Aksi takdirde hususilik kaidesinden dolayı şahıs Türkiye'ye iade edildiğinde söz konusu suçlardan dolayı soruşturulamayacaktır ve kovuşturulamayacaktır.

Sıkça Yapılan Hatalar !

√ Talepnamenin başlığı, yabancı ülke makamlarına gönderilmek üzere UHDİGM'e muhatap olarak değil, ilgili ülke adlî makamına hitaben yazılmaktadır.

√ Talepnamede atıf yapılan ikili anlaşma veya çok taraflı sözleşmenin adı, Resmi Gazete yayım tarihi ve sayısı belirtilmeden yazılmalıdır. Ayrıca, sözleşme metinlerinin talepnameye ek olarak gönderilmesine gerek yoktur.

√ İade evrakına yasa madde metinleri, dosya inceleme tutanağı, iddia-name veya mahkûmiyet kararı ile kesinleşme şerhinin eklenmesi unutulmalıdır.

√ Talepnameye ek olarak gönderilen nüfus kaydının yalnızca talebin ilgisinin bilgilerini içerecek şekilde düzenlenmesi gerekmektedir! ***Aile nüfus kaydı gönderilmemelidir.***

√ Talepnamede, talebin dayanağı olarak Ülkemizle, muhatap ülkenin taraf buldukları çok taraflı sözleşmeler ve ikili anlaşmalara, bunların bulunmaması halinde karşılıklılık ilkesine atıfta bulunulmalıdır!

√ Zamanaşımı süresi gün/ay/yıl şeklinde gösterilmelidir.

√ CMK 100'üncü maddeye göre yakalama emri çıkartılmalıdır.

√ ***Dosya inceleme tutanağı*** tanzim edilerek iade evrakına eklenmelidir.

Ekler



Ek 1. Ülkemizin taraf olduğu ikili sözleşmeler

1-ABD: 08/10/1980 tarihli ve 2312 sayılı Kanun'la onaylanması uygun bulunan, metni 20/11/1980 tarihli ve 17166 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan "Türkiye Cumhuriyeti ile Amerika Birleşik Devletleri Arasında Suçluların Geri Verilmesi ve Ceza İşlerinde Karşılıklı Adli Yardımlaşma Antlaşması".

2- AVUSTRALYA: 04/04/2000 tarihli ve 4554 sayılı Kanun'la onaylanan, metni 14.12.2004 tarihli ve 24294 Sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan "Türkiye Cumhuriyeti ile Avustralya Arasında Suçluların Geri Verilmesi Anlaşması".

3- CEZAYİR: 875/1991 tarihli ve 3724 sayılı Kanun'la onaylanan "Türkiye Cumhuriyeti ile Cezayir Demokratik Halk Cumhuriyeti Arasında Hukukî ve Ticarî Konularda Adli İşbirliği Anlaşması".

4- FAS: 19/04/1990 tarihli ve 3639 sayılı Kanun'la onaylanan, metni 07/10/1990 tarihli ve 20658 Mükerrer sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan "Türkiye Cumhuriyeti ile Fas Krallığı Arasında Cezaî Konularda Adli Yardımlaşma ve Suçluların Geri Verilmesi Sözleşmesi".

5- IRAK: 19/04/1990 tarihli ve 3638 sayılı Kanun'la onaylanan, metni 02/08/1992 tarihli ve 21303 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan "Türkiye Cumhuriyeti ile Irak Cumhuriyeti Arasında Hukukî ve Adli İşbirliği Sözleşmesi".

6- İRAN: 22/02/2011 tarihli ve 6121 sayılı Kanun'la onaylanan, metni 10/03/2011 tarihli ve 27870 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan "Türkiye Cumhuriyeti ile İran İslam Cumhuriyeti Arasında Hukukî ve Cezaî Konularda Adli İşbirliği Anlaşması".

7- KUZHEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ (KKTC): 27/10/1988 tarihli ve 3490 sayılı Kanun'la onaylanan, metni 13/02/1989 tarihli ve 20079 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan "Türkiye Cumhuriyeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Arasında Hukukî, Ticari ve Cezaî Konularda Adlî Yardımlaşma, Tanıma ve Tenfiz, Suçluların Geri Verilmesi ve Hükümlülerin Nakli Sözleşmesi."

8- KAZAKİSTAN: 04/04/1997 tarihli ve 4243 sayılı Kanun'la onaylanan, metni 10/04/1997 tarihli ve 22960 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan "Türkiye Cumhuriyeti ile Kazakistan Cumhuriyeti Arasında Cezaî Konularda Adlî Yardımlaşma ve Suçluların İadesi Anlaşması".

9- KIRGIZİSTAN: 05/03/2012 tarihli ve 2012/2894 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile iç hukuk bakımından 11/02/2012 tarihi itibarıyla yürürlüğe girdiği bildirilen, 24/03/2012 tarihli ve 28243 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan "Türkiye Cumhuriyeti ile Kırgızistan Arasında Hukukî, Ticari ve Cezaî Konularda Adlî İşbirliği Anlaşması".

10- KUVEYT: 04/04/2000 tarihli ve 4557 sayılı Kanun'la onaylanan, metni 30/05/2000 tarihli ve 24064 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan "Türkiye Cumhuriyeti ile Kuveyt Devleti Arasından Hususî Hukuk, Ticaret ve Ceza Hukuku Konularında Hukukî ve Adlî İşbirliği Anlaşması".

11- LİBYA: 26/03/1987 tarihli ve 3343 sayılı Kanun'la onaylanan, metni 02/06/1987 tarihli ve 19475 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan "Türkiye Cumhuriyeti ile Libya Arap Sosyalist Cemahiriyesi Arasında Suçluların Geri Verilmesi Anlaşması".

12- LÜBNAN: Lübnan ile ülkemiz arasında suçluların geri verilmesi alanında ayrı bir sözleşme bulunmamakla beraber, 17/06/1940 tarihli ve 3883 sayılı Kanun ile onaylanması uygun bulunan "Ankara'da 30 Mart 1940 Tarihinde İmzalanan Türkiye-Suriye Dostluk ve İyi Komşuluk Mukavelenamesi ile Merbutu Bulunan ve Ayrılmaz Cüzlerini Teşkil Eden; "Mücrimlerin İadesine, Cezai İşlerde Adli Evrakın İrsaline ve İstinabelerin İcrasına Mütteallik (1) Numaralı Protokol, Anlaşmaların Lübnana Teşmiline Mütteallik Beyanname ve Her İki Hükümet arasında Yeni Bir Emlak İtilafnamesi Akdine Müteditir Mektup'un Kabul ve Tasdikine Dair Kanun"la Suriye ile ülkemiz arasında

İmzalanmış bulunan ikili anlaşma Lübnan için de geçerlidir (22 Haziran 1940 tarihli ve 4542 sayılı Resmî Gazete).

13- MAKEDONYA: 07/03/2000 tarihli ve 4547 sayılı Kanun'la onaylanan, metni 14/05/2000 tarihli ve 24049 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan "Türkiye Cumhuriyeti ile Makedonya Cumhuriyeti Arasında Hukukî ve Cezaî Konularda Adlî Yardımlaşma Anlaşması".

14- MISIR: 19/04/1990 tarihli ve 3634 sayılı Kanun'la onaylanan, metni 07/10/1990 tarihli ve 20658 Mükerrer sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan "Türkiye Cumhuriyeti ile Mısır Arap Cumhuriyeti Arasında Cezaî Konularda Adlî Yardımlaşma ve Suçluların İadesi Sözleşmesi".

15- MOĞOLİSTAN: 10/02/2004 tarihli ve 5088 sayılı Kanun'la onaylanan, metni 04/05/2004 tarihli ve 25452 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan "Türkiye Cumhuriyeti ile Moğolistan Arasında Hukukî, Ticari ve Cezaî Konularda Adlî Yardımlaşma Anlaşması".

16- ÖZBEKİSTAN: 17/07/1997 tarihli ve 4286 sayılı Kanun'la onaylanan, metni 07/11/1997 tarihli ve 23163 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan "Türkiye Cumhuriyeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Arasında Hukukî, Ticari ve Cezaî Konularda Adlî Yardımlaşma Sözleşmesi".

17- PAKİSTAN: 20/06/1984 tarihli ve 3027 sayılı Kanun'la onaylanan, metni 03/09/1984 tarihli ve 18508 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan "Türkiye Cumhuriyeti ile Pakistan İslâm Cumhuriyeti Arasında Suçluların Geri Verilmesi Anlaşması".

18- SURİYE: 19/11/1982 tarihli ve 2710 sayılı Kanun ile onaylanan, metni 18/03/1983 tarihli ve 17991 sayılı Resmî Gazete'de "Türkiye Cumhuriyeti ile Suriye Arap Cumhuriyeti Arasında Suçluların Geri Verilmesi ve Ceza İşlerinde Karşılıklı Adlî Yardımlaşma Anlaşması".

19- TACİKİSTAN: 04/04/2000 tarihli ve 4558 sayılı Kanun ile onaylanan, metni 30/05/2000 tarihli ve 24064 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan "Türkiye Cumhuriyeti ile Tacikistan Cumhuriyeti Arasında Hukukî, Ticarî ve Cezaî Konularda Adlî Yardımlaşma Anlaşması".

20- TUNUS: 24/09/1982 tarihli ve 2706 sayılı Kanun ile onaylanan, metni 20/02/1983 tarihli ve 17965 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan “Türkiye Cumhuriyeti ile Tunus Cumhuriyeti Arasında Cezaî Konularda Adlî Yardımlaşma ve Suçluların Geri Verilmesi Sözleşmesi”.

21- TÜRKMENİSTAN: 29/02/2012 tarihinde Ankara’da imzalanan ve 26/02/2013 tarihli ve 6442 sayılı Kanun ile onaylanması uygun bulunan ve 22/05/2013 tarihli ve 28654 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak 29/06/2013 tarihinde yürürlüğe giren “Türkiye Cumhuriyeti ile Türkmenistan Arasında Hukukî ve Cezaî Konularda Adlî Yardımlaşma Anlaşması”.

22- UMMAN: 16/03/2010 tarihli ve 5960 sayılı Kanun ile onaylanan, 22/05/2010 tarihli ve 27588 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Türkiye Cumhuriyeti ile Umman Sultanlığı Arasında Hukukî, Ticari ve Cezaî Konularda Adlî Yardım Anlaşması”.

23- ÜRDÜN: 17/04/1975 tarihli ve 1879 sayılı Kanun ile onaylanan, metni 11/08/1975 tarihli ve 15323 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan “Türkiye Cumhuriyeti ile Haşimî Ürdün Krallığı Arasında Suçluların Geri Verilmesi ve Ceza İşlerinde Karşılıklı Adlî Yardımlaşma Sözleşmesi”.



Örnek Talepnameler

A.ŞÜPHELİ İÇİN İADE TALEPNAME ÖRNEĞİ

Adli Makam ismi tam olarak yazılmalıdır

Yabancı Devletin ismi tam olarak yazılmalıdır

16/05/2007

Türkiye Cumhuriyeti
Artvin Cumhuriyet Başsavcılığı

Rusya Yetkili Adli Makamına

İADESİ İSTENİLEN ŞÜPHELİ :

Adı / Soyadı :
Anne / Baba Adı :
Doğum tarihi / yeri :
Uyruğu :
Cinsiyeti :
Bilinen en son adresi : (Yurtdışı adresi biliniyorsa tam adres, bilinmiyorsa ülke/şehir gibi bilinen bilgiler yazılmalıdır.)

Şüphelinin adı ve adresi orijinal haliyle yazılmalıdır

Suçla İlişkin Bilgiler:

Suç : Örn Kasten Adam Öldürme
Suç Tarihi :
Suçun İşlendiği Yer :
İlgili Ceza Hükümleri : Örn. 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu Madde 81,.....

Suç İçin Kanunda Öngörülen Ceza Türü / Miktarı :

Şüpheliye atfedilen suç için öngörülen hapis cezası – yıl – yıl arasındadır.

Suçun İşleniş Şekli :

Açıklama: Tercümede meydana gelen kayıplar ve anlam kaymaları nedeniyle çok uzun veya devrik cümleler yabancı adli makamlar tarafından anlaşılammamaktadır. Özellikle iddianamelerden kopyalanarak talepnamelere eklenen paragraflarda yer alan sıralı cümle yapısı ve devrik cümleler tercüme sırasında anlam değişikliğine uğramaktadır. Bu nedenle kısa ve düz cümlelerin kullanıldığı bir anlatım tercih edilmeli, talepnamenin Türkçe'sinden çok tercümesinin alacağı şeklin önemli olduğu

Açıklama, yol gösterici olması için konulmuştur. Talepnamede bu bölüme yer verilmez.

Örnek Olay:

Şüpheli M. KAYA ile (bundan sonra KAYA olarak geçecektir) maktul Y. TOPRAK (bundan sonra TOPRAK olarak geçecektir) arasında bir alacak meselesi nedeniyle husumet bulunmaktadır. KAYA 08.11.2009 günü TOPRAK'ı arayarak yüz yüze görüşmek istediğini söylemiştir. KAYA ve TOPRAK Ankara'nın Kayadibi Beldesi yakınında boş bir arazide buluşup tartışmaya başlamışlardır. Bir süre sonra tartışma kavgaya dönüşmüştür. TOPRAK olay yerinde bulunduğu bir demir çubukla KAYA'ya saldırmıştır. Kafasına aldığı darbe nedeniyle KAYA yere düşmüştür. 'seni öldüreceğim' diyerek tekrar KAYA'nın üzerine yürüdüğü sırada KAYA üzerinde taşıdığı ruhsatlı tabancası ile TOPRAK'a ateş etmiştir. Mermilerden biri TOPRAK'ın başına, diğeri de göğüs bölgesine isabet etmiştir. KAYA, TOPRAK'ı olay yerinde bırakıp ayrılmıştır. Oradan geçmekte olan tanıklar PH ve FS TOPRAK'ı yaralı halde bularak hastaneye götürmüştür. Hastanede 3 gün yoğun bakımda kalan TOPRAK aldığı yaralar nedeniyle 11.11.2009 tarihinde ölmüştür.

Olay ayrıntılı bir şekilde anlatılmalıdır

ŞÜPHELİ ALEYHİNDEKİ DELİLLER:

Örnek :

- 1- Tank PH ve tank FS 14 Kasım 2009 tarihinde Cumhuriyet Savcısına verdikleri yeminli beyanlarında KAYA'nın TOPRAK'a ateş ettiğini gördüklerini belirtmişlerdir.
- 2- Adli Tıp Kurumunun balistik inceleme raporunda TOPRAK'ın vücudundan çıkan mermilerin KAYA'nın tabancasından atıldığı belirtilmiştir.
- 3- Otopsi raporunda TOPRAK'ın ateşli silah yaralanmasına bağlı olarak ölmüş olduğu tespit edilmiştir.

Şüpheli hakkındaki deliller maddeler halinde sıralanmalıdır

SORUŞTURMA SÜRECİNDE YAPILAN İŞLEMLER :

.... Hakimliği / Mahkemesi ... tarihinde şüpheli hakkında yakalama emri çıkarmıştır. Şüpheli hakkında ... tarihli ve kontrol numaralı kırmızı bülten çıkarılmıştır.

Yapılan tüm işlemler kronolojik sıralamaya göre anlatılmalıdır.

ZAMANAŞIMI :

Zamanaşımı süresi gün ay ve yıl şeklinde ney olarak belirlenmelidir

5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 66. maddesinin ... fıkrası gereğince şüphelinin üzerine atılı suç için öngörülen dava zamanaşımı süresi yıldır.

Suç tarihi ve zamanaşımını kesen mevcut nedenler dikkate alındığında şüpheli hakkındaki davanın tarihinde zamanaşımına uğrayacağı anlaşılmaktadır.

(Suç 1 Haziran 2005 tarihinden önce işlenmişse zamanaşımı için aşağıdaki paragraf yazılmalıdır)

Suç tarihinde yürürlükte bulunan 765 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 102. maddesinin ... fıkrası gereğince şüphelinin üzerine atılı suç için öngörülen dava zamanaşımı süresi yıldır.

ADLİ YARDIMLAŞMA TALEBİNİN DAYANAĞI OLAN SÖZLEŞMELER

Bu kısma isteme dayanak teşkil eden sözleşmenin / sözleşmelerin adı yazılmalıdır.

Taraf olduğumuz çok taraflı sözleşmelerin ve ikili anlaşmaların metinlerine ve listesine aşağıdaki linkten ulaşılabilir:

<http://www.uhdigm.adalet.gov.tr/sozlesmeler/sozlesmeler.html>

Anlaşmanın adı eksiksiz bir şekilde yazılmalıdır

SİDAS için örnek :

Suçluların İadesine Dair Avrupa Sözleşmesi (ETS 24)

Suçluların İadesine Dair Avrupa Sözleşmesine Ek 2 Nolu Protokol (ETS 98)

İkili anlaşma için örnek :

(ABD): Türkiye Cumhuriyeti ile Amerika Birleşik Devletleri Arasında Suçluların Geri Verilmesi ve Ceza İşlerinde Karşılıklı Adli Yardımlaşma Antlaşması

(Arada sözleşme yoksa) Uluslararası teamül hukuku ve Mütakabiliyet ilkesi uygulamasına örnek:

(Kanada) : Türkiye Cumhuriyeti ile Kanada arasındaki suçluların iadesi uygulamasına esas olan 'uluslararası teamül hukuku ve mütakabiliyet ilkesi'

GARANTİLER :

Şüpheliye atfedilen suç siyasi veya askeri nitelikte değildir.

Şüpheli Türkiye Cumhuriyeti'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerde ve iç hukukumuzda öngörülen tüm yasal savunma haklarına sahiptir.

Türkiye Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne taraftır. Türkiye, anılan Sözleşme'nin 34. maddesi uyarınca kendisi aleyhine bireysel başvuru yapılmasını kabul etmektedir. Bu kapsamda şüpheli, kendisi hakkında verilecek nihai kararlar aleyhine Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne başvurma hakkına sahiptir.

İade işlemi gerçekleştirildikten sonra, Türk ceza yargısının yetkisine giren ve iade tarihinden önce işlenen bir suçun daha bulunduğu ortaya çıkarsa, "Hususilik (Özellik) Kuralı" uyarınca şüphelinin bu suçtan yargılanabilmesi için ülkenizin yetkili makamlarından muvafakat talebinde bulunulacaktır.

Yetkili makamlarınız tarafından muvafakat verilmezse şüpheli iade işlemine konu olan suç dışında kalan suçlardan yargılanmayacaktır.

SONUÇ :

Talepnamenin saygı içeren bir ifade ile bitmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

Şüphelinın işlediği iddia edilen adam öldürme suçu nedeniyle Cumhuriyet Başsavcılığımızca soruşturma yapılmaktadır. Ülkenizde olduğu belirtilen şüpheli hakkındaki soruşturmanın sonuçlandırılabilmesi için Türkiye'ye iade edilmesini rica ederim.

İade kararı için ek bilgi veya belgeye ihtiyaç duyarsanız size ulaştırmamız için tercüme süresi de gözetilerek lütfen uygun bir süre veriniz.

Bu vesileyle en derin saygılarımı sunar, göstereceğiniz işbirliği için şimdiden teşekkür ederim.

Talepnameye ad-soyad, unvan ve sicil bilgileri yazılmalıdır.

(isim, soyadı, sicil no.)

(.....Cumhuriyet Savcısı)

(İmza)

Islak imza ve mühür UNUTULMAMALIDIR!

NOT

Talepnameye aşağıdaki belgeler eklenmelidir. Ancak talepnamenin altına ek listesi yapılmamalıdır. Çünkü sonraki aşamada, eklerde yer alan bazı belgelerin gönderilmesinden vazgeçilebilmektedir:

Tutuklama müzekkeresi
İlgili kanun maddelerinin metinleri
Kimlik/pasaport fotokopisi
Şüphelinin fotoğrafı
Şüphelinin parmak izi

Bu kısım, talepname eklerini adli makama hatırlatılması için konulmuştur. Tercüme ettirilmesine ve evrakta muhafazasına gerek yoktur.

B.SANIK İÇİN İADE TALEPNAME ÖRNEĞİ

17/02/2014
(düzenlendiği yer)

Adli Makam ismi tam olarak yazılmalıdır

Türkiye Cumhuriyeti
Gülnar Asliye Ceza Mahkemesi

Yabancı Devletin ismi tam olarak yazılmalıdır

Fransa Yetkili Adli Makamına

İADESİ İSTENİLEN SANIK :

Adı / Soyadı :
Anne / Baba Adı :
Doğum tarihi / yeri :
Uyruğu :
Cinsiyeti :
Bilinen en son adresi : (Yurtdışı adresi biliniyorsa tam adres, bilinmiyorsa ülke/şehir gibi bilinen bilgiler yazılmalıdır.)

Sanığın adı ve adresi orijinal haliyle yazılmalıdır

İddianameye İlişkin Bilgiler:

İddianameyi düzenleyen Cumhuriyet Başsavcılığı :
Tarih ve numarası :

Yargılamaya Konusu Suça İlişkin Bilgiler:

Suç : Örn Kasten Adam Öldürme
Suç Tarihi :
Suçun İşlendiği Yer :
İlgili Ceza Hükümleri : Örn. 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu Madde 84,....,...

Suç İçin Kanunda Öngörülen Ceza Türü / Miktarı :

Sanığa atfedilen suç için öngörülen hapis cezası – yıl – yıl arasındadır.

Suçun İşlenişine İlişkin Olgular:

Açıklama: Tercümede meydana gelen kayıplar ve anlam kaymaları nedeniyle çok uzun veya devrik cümleler yabancı adli makamlar tarafından anlaşılammaktadır. Özellikle iddianamelerden kopyalanarak taleplanelere eklenen paragraflarda yer alan sıralı cümle yapısı ve devrik cümleler tercüme sırasında anlam değişikliğine uğramaktadır. Bu nedenle kısa ve düz cümlelerin kullanıldığı bir anlatım tercih edilmeli, taleplamenin Türkçesinden çok tercümesinin alacağı şeklin önemli olduğu dikkate alınmalıdır.

Açıklama, yol gösterici olması için konulmuştur. Taleplamede bu bölüme yer verilmez.

Suçun aşağıdaki şekilde işlendiği iddia edilmektedir

Örnek Olay:

Sanık M. KAYA ile (bundan sonra KAYA olarak geçecektir) maktul Y. TOPRAK (bundan sonra TOPRAK olarak geçecektir) arasında bir alacak meselesi nedeniyle husumet bulunmaktadır. KAYA 08.11.2009 günü TOPRAK'ı arayarak yüz yüze görüşmek istediğini söylemiştir. KAYA ve TOPRAK Ankara'nın Kayadibi Beldesi yakınında boş bir arazide buluşup tartışmaya başlamışlardır. Bir süre sonra tartışma kavgaya dönüşmüştür. TOPRAK olay yerinde bulunduğu bir demir çubukla KAYA'ya saldırmıştır. Kafasına aldığı darbe nedeniyle KAYA yere düşmüştür. 'seni öldüreceğim' diyerek tekrar KAYA'nın üzerine yürüdüğü sırada KAYA üzerinde taşıdığı ruhsatlı tabancası ile TOPRAK'a ateş etmiştir. Mermilerden biri TOPRAK'ın başına, diğeri de göğüs bölgesine isabet etmiştir. KAYA, TOPRAK'ı olay yerinde bırakıp ayrılmıştır. Saatler sonra oradan geçen tanıklar PH ve FS TOPRAK'ı yaralı halde bularak hastaneye götürmüştür. Hastanede 3 gün yoğun bakımda kalan TOPRAK aldığı yaralar nedeniyle 11.11.2009 tarihinde ölmüştür.

Olay ayrıntılı bir şekilde anlatılmalı.

SANIK ALEYHİNDEKİ DELİLLER:

Örnek : _____

- 1- Tanık PH ve tanık FS 14 Kasım 2009 tarihinde Cumhuriyet Savcısına verdikleri yeminli beyanlarında KAYA'nın TOPRAK'a ateş ettiğini gördüklerini belirtmişlerdir.
- 2- Adli Tıp Kurumunun balistik inceleme raporunda TOPRAK'ın vücudundan çıkan mermilerin KAYA'nın tabancasından atıldığı belirtilmiştir.
- 3- Otopsi raporunda TOPRAK'ın ateşli silah yaralanmasına bağlı olarak ölmüş olduğu tespit edilmiştir.

Sanık hakkındaki deliller maddeler halinde sıralanmalıdır.

YARGILAMA SÜRECİNDE YAPILAN TÜM İŞLEMLER :

Sanık -- hakkında --- suçu nedeniyle yukarıda belirtilen iddianame ile Mahkememize kamu davası açılmıştır. Sanık kaçak olduğu için dava sonuçlandırılmamaktadır. Sanık hakkında ... Mahkemesince ... tarihinde yakalama kararı çıkarılmıştır.

Yapılan tüm işlemler kronolojik sıralamaya göre anlatılmalıdır.

ZAMANAŞIMI :

Zamanaşımı süresi gün ay ve yıl şeklinde ney olarak belirlenmelidir.

5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 66. maddesinin ... fıkrası gereğince sanığın üzerine atılı suç için öngörülen zamanaşımı süresi ... yıldır. Suç tarihi ve zamanaşımını kesen mevcut nedenler dikkate alındığında sanık hakkındaki dava tarihinde zamanaşımına uğrayacağı anlaşılmaktadır.

765 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 102. maddesinin ... fıkrası gereğince sanığın üzerine atılı suç için öngörülen zamanaşımı süresi ... yıldır.

ADLİ YARDIMLAŞMA TALEBİNİN DAYANAĞI OLAN SÖZLEŞMELER

Bu kısma isteme dayanak teşkil eden sözleşmenin / sözleşmelerin adı yazılmalıdır.

Taraf olduğumuz çok taraflı sözleşmelerin ve ikili anlaşmaların metinlerine ve listesine aşağıdaki linkten ulaşılabilir:
<http://www.uhdigm.adalet.gov.tr/sozlesmeler/sozlesmeler.html>

Anlaşmanın adı eksiksiz bir şekilde yazılmalıdır

SIDAS için örnek :

Suçluların İadesine Dair Avrupa Sözleşmesi (ETS 24)

Suçluların İadesine Dair Avrupa Sözleşmesine Ek 2 Nolu Protokol (ETS 98)

İkili anlaşma için örnek :

(ABD) : Türkiye Cumhuriyeti ile Amerika Birleşik Devletleri Arasında Suçluların Geri Verilmesi ve Ceza İşlerinde Karşılıklı Adli Yardımlaşma Anlaşması

(Arada sözleşme yoksa) Uluslararası teamül hukuku ve Mütakabiliyet ilkesi uygulamasına örnek:

(Kanada) : Türkiye Cumhuriyeti ile Kanada arasındaki suçluların iadesi uygulamasına esas olan 'uluslararası teamül hukuku ve mütakabiliyet ilkesi'

GARANTİLER :

Sanığın yargılandığı suç siyasi, askeri veya mali nitelikte değildir.

Sanık Türkiye Cumhuriyeti'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerde ve iç hukukumuzda öngörülen tüm yasal haklara sahiptir.

Türkiye Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne taraftır. Türkiye ayrıca Sözleşme'nin 34. maddesi uyarınca kendisi aleyhine bireysel başvuru yapılmasını kabul etmiştir. Bu kapsamda sanık, adli veya idari makamlarımız tarafından kendisi hakkında verilecek nihai kararlar aleyhine Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne başvurma hakkında sahiptir.

İade işlemi gerçekleştirildikten sonra, Türk Ceza Yargısının yetkisine giren ve iade tarihinden önce işlenen bir suçun daha bulunduğu ortaya çıkarsa, "Hususilik (Özellik) Kuralı" uyarınca sanığın bu suçtan yargılanabilmesi için ülkenizin yetkili makamlarından muvafakat talebinde bulunulacaktır.

Yetkili makamlarınız tarafından muvafakat verilmezse sanık iade işlemine konu olan suçu dışında kalan suçlardan yargılanmayacaktır.

SONUÇ : Talepnamenin saygı içeren bir ifade ile bitmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

Sanık KAYA'nın işlediği iddia edilen adam öldürme suçu nedeniyle Mahkememizde yargılama yapılmaktadır. Ülkenizde olduğu belirtilen Sanığın yargılanabilmesi için Türkiye'ye iade edilmesini rica ederim.

İade kararı için ek bilgi veya belgeye ihtiyaç duyarsanız size ulaştırmamız için lütfen uygun bir süre veriniz.

Bu vesileyle en derin saygılarımı sunar, göstereceğiniz işbirliği için şimdiden teşekkür ederim.

Talepnameye ad-soyad, unvan ve sicil bilgileri yazılmalıdır.

(isim, soyadı, sicil no.)
(.....Cumhuriyet Savcısı)
(İmza)

Bu kısım, talepname eklerini adli makama hatırlatılması için konulmuştur. Tercüme ettirilmesine ve evrakta muhafazasına gerek yoktur.

Islak imza ve mühür UNUTULMAMALIDIR!

/ Talepnameye aşağıdaki belgeler eklenmelidir. Ancak talepnamenin altına ek listesi yapılmamalıdır. Çünkü sonraki aşamada, eklerde yer alan bazı belgelerin gönderilmesinden vazgeçilebilmektedir.

N O T
İddianame
Tutuklama müzakeresi
İlgili kanun maddelerinin metinleri
Kimlik /pasaport fotokopisi
Şüphelinin fotoğrafı
Şüphelinin parmak izi

C.HÜKÜMLÜ İÇİN İADE TALEPNAME ÖRNEĞİ

25/09/2011
(düzenlendiği yer)

Adli Makam ismi tam olarak yazılmalıdır

Türkiye Cumhuriyeti
Sakarya Ağır Ceza Mahkemesi

Yabancı Devletin ismi tam olarak yazılmalıdır

Gürcistan Yetkili Adli Makamına

İADESİ İSTENİLEN HÜKÜMLÜ:

Adı / Soyadı :
 Anne / Baba Adı :
 Doğum tarihi / yeri :
 Uyuğu :
 Cinsiyeti :
 Bilinen en son adresi : (Yurtdışı adresi biliniyorsa tam adres, bilinmiyorsa ülke/şehir gibi bilinen bilgiler yazılmalıdır.)

Şüphelinin adı ve adresi orijinal haliyle yazılmalıdır

Yakalama Emrine Esas Olan İlişkin Bilgiler:

Bu kısma, talebe konu olan son hükme ilişkin bilgiler yazılacaktır. Son hükmün öncesinde yer alan bozma vb. hükümlere ilişkin bilgiler aşağıda 'Hüküm verilmesinden kesinleşmesine kadar geçen sürece ilişkin açıklamalar' bölümüne yazılacaktır.

Esas ve Karar no :
 Karar tarihi :
 Kesinleşme tarihi :
 Suç : Örn : Kasten Adam Öldürme
 İlgili ceza maddeleri : Örn : 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nun -- maddeleri

Hükmolunan sonuç ceza türü/miktarı : Örn : 24 yıl hapis cezası

Yakalama emrini çıkaran Adli Makam : ... Cumhuriyet Başsavcılığı

Yakalama emrinin tarih ve sayısı :

Hüküm verilmesinden kesinleşmesine kadar geçen sürece ilişkin açıklamalar:

Örnek :

Ağır Ceza Mahkemesi'nin 23.12.2010 tarihli ve 2009/28 Esas 2010/74 Karar sayılı hükmüyle hükümlünün – hapis cezasıyla cezalandırılmasına karar verilmiştir. Bu hüküm Yargıtay tarafından 12.12.2011 tarihinde bozulmuştur.

Bozma işleminden sonra dosya --- Ağır Ceza Mahkemesi'nin 2011 / 6 Esas numarasında kaydedilerek yeniden yargılamaya başlanmıştır. Yargılama sonucunda yukarıda ayrıntıları verilen hüküm kurulmuş ve bu hüküm temyiz edilmeyerek kesinleşmiştir.

SUÇUN İŞLENİŞİNE İLİŞKİN OLGULAR :

Açıklama: Tercümede meydana gelen kayıplar ve anlam kaymaları nedeniyle çok uzun veya devrik cümleler yabancı adli makamlar tarafından anlaşılacaktır. Özellikle iddianamelerden kopyalanarak taleplere eklenen paragraflarda yer alan sıralı cümle yapısı ve devrik cümleler tercüme sırasında anlam değişikliğine uğramaktadır. Bu nedenle kısa ve düz cümlelerin kullanıldığı bir anlatım tercih edilmeli, talepten önce Türkçesinden çok tercümesinin alacağı şeklin önemli olduğu dikkate alınmalıdır.

Açıklama, yol gösterici olması için konulmuştur. Talepnamede bu bölüme yer verilmez.

Örnek Olay:

Hükümlü M. KAYA ile (bundan sonra KAYA olarak geçecektir) maktul Y. TOPRAK (bundan sonra TOPRAK olarak geçecektir) arasında bir alacak meselesi nedeniyle husumet bulunmaktadır. KAYA 08.11.2009 günü TOPRAK'ı arayarak yüz yüze görüşmek istediğini söylemiştir. KAYA ve TOPRAK Ankara'nın Kayadibi Beldesi yakınında boş bir arazide buluşup tartışmaya başlamışlardır. Bir süre sonra tartışma kavgaya dönüşmüştür. TOPRAK olay yerinde bulunduğu bir demir çubukla KAYA'ya saldırmıştır. Kafasına aldığı darbe nedeniyle KAYA yere düşmüştür. 'seni öldüreceğim' diyerek tekrar KAYA'nın üzerine yürüdüğü sırada KAYA üzerinde taşıdığı ruhsatlı tabancası ile TOPRAK'a ateş etmiştir. Mermilerden biri TOPRAK'ın başına, diğeri de göğüs bölgesine isabet etmiştir. KAYA, TOPRAK'ı olay yerinde bırakıp ayrılmıştır. Oradan geçmekte olan tanıklar PH ve FS TOPRAK'ı yaralı halde bularak hastaneye götürmüştür. Hastanede 3 gün yoğun bakımda kalan TOPRAK aldığı yaralar nedeniyle 11.11.2009 tarihinde ölmüştür.

Olay nedeniyle kamu davası açılarak yargılama yapılmış ve yukarıda ayrıntıları belirtilen hüküm kurulmuştur.

Olay ayrıntılı bir şekilde anlatılmaktadır

HÜKÜMLÜ ALEYHİNDEKİ DELİLLER:

Hükümlü hakkındaki deliller maddeler halinde sıralanmalıdır

Örnek :

- 1- Tanık PH ve tanık FS 14 Kasım 2009 tarihinde Cumhuriyet Savcısına verdikleri yeminli beyanlarında KAYA'nın TOPRAK'a ateş ettiğini gördüklerini belirtmişlerdir.
- 2- Adli Tıp Kurumunun balistik inceleme raporunda TOPRAK'ın vücudundan çıkan mermilerin KAYA'nın tabancasından atıldığı belirtilmiştir.
- 3- Otopsi raporunda TOPRAK'ın ateşli silah yaralanmasına bağlı olarak ölmüş olduğu tespit edilmiştir.

YARGILAMA SÜRECİNDE YAPILAN İŞLEMLER :**Tutukluluk bilgileri :**

İadesi istenilen kişi ... tarihinde Mahkemesi tarafından sorgulanmış ve tutuklanmıştır. Soruşturma /yargılama sırasında ... tarihinde tahliye edilmiştir.

(Veya kişinin tutukluluk durumuna ilişkin gerekli görülecek diğer bilgilere yer verilmelidir.)

Savunmaya ilişkin bilgiler :

... tarihli duruşmada iddianame hükümlüye okunmuştur. Hükümlü, Avukat'ın katılımıyla savunmasını yapmıştır.

Hükümün yüze karşı verilip verilmediği :

Hüküm tarihli duruşmada hükümlünün ve avukatının yüzüne karşı verilmiştir.

Veya

Hükümlü, avukatının da hazır bulunduğu ... tarihli duruşmada savunmasını yapmıştır.

Hüküm tarihli duruşmada hükümlünün yokluğunda, avukatının yüzüne karşı verilmiştir.

Savunması alınırken hükümlüye müteakip duruşma günü bildirilmiş, ancak hükümlü mazeret bildirmeksizin son duruşmaya katılmamıştır.

Yapılan tüm işlemler kronolojik sıralamaya göre anlatılmaktadır.

İNFAZDA GEÇECEK SÜRE :

5275 Sayılı İnfaz Kanunu'nun --- maddesi gereğince -- hapis cezası -- yıl olarak infaz edilmektedir.

Veya

Suç tarihinde yürürlükte olan ve hükümlü lehine olduğu için uygulanan 647 Sayılı İnfaz Kanunu'nun --- maddesi gereğince -- hapis cezası -- yıl olarak infaz edilmektedir.

Hükümlünün gözaltında ve tutuklulukta geçirdiği -- yıl -- gün düşüldüğünde, hükümlü – yılı – ayı ceza infaz kurumunda geçirdikten sonra şartlı tahliye olmaya hak kazanacaktır.

ZAMANAŞIMI :

veya

5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 68. maddesinin ... fıkrası gereğince hükmedilen ceza için öngörülen zamanaşımı süresi yıldır.

Hükmedilen ceza tarihinde zamanaşımına uğrayacaktır.

(Suç 1 Haziran 2005 tarihinden önce işlenmişse zamanaşımı için aşağıdaki paragraf yazılmalıdır)

765 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 112. maddesinin ... fıkrası gereğince hükmedilen ceza için öngörülen zamanaşımı süresi yıldır.

Bazı yabancı ülkelerde(Fransa ve Belçika gibi) zamanaşımı süresi oldukça kısadır ve her türlü usuli işlem zamanaşımını kesebilmektedir. Bu nedenle iadeye konu hükmün ilgili ülke mevzuatına göre zamanaşımına uğramasını engellemek için bu bölümde, daimi arama yazıları ve infaza ilişkin olarak kollukla yapılan yazışmalar belirtilmelidir.

Örn : C.Başsavcılığımızın – tarihli yazısıyla hükümlünün ülke çapında aranması için kolluğa talimat verilmiştir.

ADLİ YARDIMLAŞMA TALEBİNİN DAYANAĞI OLAN SÖZLEŞMELER

Bu kısma isteme dayanak teşkil eden sözleşmenin / sözleşmelerin adı yazılmalıdır.

Taraf olduğumuz çok taraflı sözleşmelerin ve ikili anlaşmaların metinlerine ve listesine aşağıdaki linkten ulaşılabilir:

<http://www.uhdigm.adalet.gov.tr/sozlesmeler/sozlesmeler.html>

Anlaşmanın adı eksiksiz bir şekilde yazılmalı

SİDAS için örnek :

Suçluların İadesine Dair Avrupa Sözleşmesi (ETS 24)

Suçluların İadesine Dair Avrupa Sözleşmesine Ek 2 Nolu Protokol (ETS 98)

İkili anlaşma için örnek :

(ABD): Türkiye Cumhuriyeti ile Amerika Birleşik Devletleri Arasında Suçluların Geri Verilmesi ve Ceza İşlerinde Karşılıklı Adli Yardımlaşma Antlaşması

(Arada sözleşme yoksa) Uluslararası teamül hukuku ve Müttekabiliyet ilkesi uygulamasına örnek:

(Kanada) : Türkiye Cumhuriyeti ile Kanada arasındaki suçluların iadesi uygulamasına esas olan 'uluslararası teamül hukuku ve müttekabiliyet ilkesi'

GARANTİLER :

Şüpheliye atfedilen suç siyasi veya askeri nitelikte değildir.

Şüpheli Türkiye Cumhuriyeti'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerde ve iç hukukumuzda öngörülen tüm yasal savunma haklarına sahiptir.

Türkiye Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne taraftır. Türkiye, anılan Sözleşme'nin 34. maddesi uyarınca kendisi aleyhine bireysel başvuru yapılmasını kabul etmektedir. Bu kapsamda hükümlü infaz aşamasında kendisi hakkında verilecek nihai kararlar aleyhine Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne başvurma hakkına sahiptir.

İade işlemi gerçekleştirildikten sonra, Türk ceza yargısının yetkisine giren ve iade tarihinden önce işlenen bir suçun daha bulunduğu ortaya çıkarsa, "Hususilik (Özellik) Kuralı" uyarınca hükümlünün bu suçtan yargılanabilmesi için ülkenizin yetkili makamlarından muvafakat talebinde bulunulacaktır.

Yetkili makamlarınız tarafından muvafakat verilmezse hükümlü iade işlemine konu olan suçu dışında kalan suçlardan yargılanmayacaktır

SONUÇ : Talepnamenin saygı içeren bir ifade ile bitmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

Bu itibarla, hükümlü ---'ın işlediği suç nedeniyle hükmedilen cezanın infazı için Türkiye'ye iade edilmesini rica ederim.

İade kararı için ek bilgi veya belgeye ihtiyaç duyarsanız size ulaştırmamız için lütfen uygun bir süre veriniz.

Bu vesileyle en derin saygılarımı sunar, göstereceğiniz işbirliği için şimdiden teşekkür ederim.

Talepnameye ad-soyad, unvan ve sicil bilgileri yazılmalıdır.

(isim, soyadı, sicil no.)

(.....Cumhuriyet Savcısı)

(İmza)

Islak imza ve mühür
UNUTULMAMALIDIR!

NOT Talepnameye aşağıdaki belgeler eklenmelidir. Ancak talepnamenin altına ek listesi yapılmamalıdır. Çünkü sonraki aşamada, eklerde yer alan bazı belgelerin gönderilmesinden vazgeçilebilmektedir.

Mahkeme hükmü
Tutuklama müzekkeresi
İlgili kanun maddelerinin metinleri
Kimlik/pasaport fotokopisi
Hükümlünün fotoğrafı
Hükümlünün parmak izi

Bu kısım, talepname eklerini adli makama hatırlatılması için konulmuştur. Tercüme ettirilmesine ve evrakta muhafazasına gerek yoktur.



Cezaî Konularda
Adlî İşbirliği
Rehberi

Muhakemenin ve İnfazın Devri

BİRİNCİ KISIM: MUHAKEMENİN (SORUŞTURMANIN VE KOVUŞTURMANIN) DEVRİ

I- Muhakeme Nedir?

5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 4'üncü maddesinde "Bu Kanun, ceza muhakemesinin nasıl yapılacağı hususundaki kurallar ile bu sürece katılan kişilerin hak, yetki ve yükümlülüklerini düzenler." hükmüne yer verilerek suretiyle kanunun kapsamı belirtilmiştir. Her ne kadar CMK'da "muhakeme" kavramının doğrudan tanımına yer verilmemiş ise de, Kanunun "Tanımlar" başlıklı 2'üncü maddesinde ceza muhakemesinin alt unsurları olan soruşturma ve kovuşturma safhalarının tanımı yapılmıştır.

Buna göre soruşturma; "Kanuna göre yetkili mercilerce suç şüphesinin öğrenilmesinden iddianamenin kabulüne kadar geçen evreyi", kovuşturma ise; "İddianamenin kabulüyle başlayıp, hükmün kesinleşmesine kadar geçen evreyi" ifade etmektedir. Bu açıklamalardan hareketle, devir müessesesine konu olan "muhakeme"nin; 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu çerçevesinde Türkiye'de yürütülmekte olan soruşturmalar ve kovuşturmalar ile, yabancı devlet makamlarınca yürütülmekte olan cezaî soruşturmalar veya kovuşturmaları kapsadığını ifade etmek mümkündür.

II- Muhakemenin Devri Müessesesi Nedir?

Günümüzde toplumlararası kültürel ve ticari ilişkilerin yoğunlaşması sınıraşan suçların artışına da yol açmış durumdadır. Bu kapsamda, devletler suç ve suçlularla daha etkin şekilde mücadelede bulunabilmek amacıyla çeşitli hukukî enstrümanlar geliştirmişlerdir. Bu enstrümanlardan birisi de "muhakemenin devri" müessesesidir. Muhakemenin devri, bir devletin yetkili makamları tarafından başlatılan ve/veya yürütülmekte olan cezaî soruşturma veya kovuşturmanın, suç ve suçlularla daha etkin şekilde mücadelede edilebilmesi ve neticesinde ceza adaletinin sağlanabilmesi amacıyla diğer bir devletin yetkili makamlarına devredilmesi şeklinde tanımlanabilir.

Bu çerçevede;

√ Türkiye'de yürütülmekte olan bir ceza muhakemesi, Ülkemizin taraf olduğu ikili veya çok taraflı uluslararası sözleşmeler ve yasal mevzuat çer-

çevesinde kısmen veya tamamen yabancı bir devlete devredilebilir.

✓ Yabancı bir devlette yürütülmekte olan bir ceza muhakemesi de aynı şekilde Ülkemiz adli makamlarınca kısmen veya tamamen devralınabilir.

III- Muhakemenin Devrine İlişkin Ulusal ve Uluslararası Mevzuat Nedir?

Muhakemenin devri konusunda temel mevzuat, 15 Mayıs 1972 tarihli "Ceza Kovuşturmalarının Aktarılmasına Dair Avrupa Sözleşmesi" ve 2080 sayılı "Ceza Kovuşturmalarının Aktarılmasına Dair Avrupa Sözleşmesi'nin Onaylanması ve Uygun Bulunması Hakkında Kanun"dur. Anılan Sözleşme Ülkemiz açısından, 2080 sayılı Kanun ile uygun bulunarak Bakanlar Kurulu'nun 7/14153 sayılı onay kararı sonrası, 27/12/1977 tarihli ve 16152 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Hali hazırda, anılan Sözleşmeye Ülkemiz ile birlikte Avusturya, Hollanda, Rusya, Ukrayna, Sırbistan, Karadağ, İspanya, Bulgaristan, Romanya, Arnavutluk, Norveç, İsveç, Danimarka, Makedonya ve Bosna-Hersek başta olmak üzere 25 devlet taraf bulunmaktadır. Muhakemenin devrine ilişkin olarak Ceza Kovuşturmalarının Aktarılmasına Dair Avrupa Sözleşmesi'ne taraf olmayan ülkeler açısından ise, Ülkemizin taraf olduğu diğer ikili ve çok taraflı sözleşmeler temelinde hareket edilmektedir. Muhakemenin devri konusunda 2080 sayılı Kanun dışında ayrıntılı bir iç mevzuat bulunmaması uygulamada eksikliklere neden olmaktadır. Bu durum dikkate alınarak, Türk Adli İşbirliği Kanun Tasarısı Taslağında muhakemenin devri konusunda ayrıntılı düzenlemelere yer verilmiştir.

Birinci Bölüm:

Türk Adli Makamlarınca Yürütülen Muhakemenin Yabancı Devlet Makamlarına Devredilmesi

I- Muhakemenin Yabancı Devlete Devredilmesinin Şartları Nelerdir?

Daha önce de bahsedildiği gibi, muhakemenin devri ile, suç ve suçlularla daha etkin şekilde mücadelede edilebilmesi ve neticesinde ceza adaletinin sağlanabilmesi amaçlanmaktadır. Bu nedenle, muhakemenin devri müessesesinin sağlıklı bir şekilde işleyebilmesi için ulusal ve uluslararası

mevzuatta devre ilişkin çeşitli kriterler konulmuştur. Ceza Kovuşturmalarının Aktarılmasına Dair Avrupa Sözleşmesi (md.8) ve Türk Adli İşbirliği Kanun Tasarısı Taslağı (md.129) dikkate alındığında, Türk adli makamlarınca yürütülmekte olan bir muhakemenin, aşağıda sayılan durumlardan en az birisinin mevcudiyeti halinde yabancı bir devlet yetkili makamına devredilebilmesi olanaklıdır.

- a) Muhakeme edilen kişi yabancı bir devlette mutad olarak oturmakta ise,
- b) Muhakeme edilen kişi yabancı bir devletin vatandaşı ise,
- c) Muhakeme edilen kişi yabancı bir devlette bir hapis cezasının veya güvenlik tedbirinin infazı amacıyla bulunmakta ise
- ç) Muhakemeye konu suçun alt sınırı 1 yıl veya daha fazla cezayı gerektiriyorsa,
- d) Muhakeme edilen kişi hakkında bir suç nedeniyle yabancı bir devlette soruşturma ya da kovuşturma yürütülmekte ise,
- e) Muhakemenin devri gerçeğin ortaya çıkarılması amacına hizmet edecekse ve özellikle en önemli delil unsurları yabancı bir devlette bulunmakta ise,
- f) İleride hükmedilebilecek bir hürriyeti bağlayıcı cezanın yabancı devlette infazının hükümlünün sosyal rehabilitasyonu bakımından açıkça yararlı olma ihtimali varsa,
- g) Muhakeme edilen kişi Türkiye’de hazır bulundurulamayacaksa ancak yabancı bir devletteki soruşturma veya kovuşturmada hazır bulundurulması mümkünse,
- h) Suçluların iadesi yoluyla dahi hükmedilecek bir cezanın infaz ettirilmesi mümkün değilse.

II- Devir Talebinin İçeriği

Muhakemenin devri talebinde bulunulabilmesi için devir isteminde bulunan adli makam tarafından öncelikle “Muhatap Ülke Yetkili Makamı”na (Ör: Muhatap ülke Arnavutluk ise; Arnavutluk Yetkili Adli Makamına) hitaben devir isteminin konusunu, sebebini ve kapsamını açıklayan bir talepname hazırlanması gerekmektedir. Talepname aşağıdaki hususları ihtiva etmelidir.

- a) Talep eden adli makamın adı,
- b) Talebin amacı, konusu ve sebebi,
- c) Talebe konu suçun hukukî vasıflandırılması ile suça konu olayın özeti,
- ç) Talebin ilgisininin (şüpheli/sanık) açık kimliği, tabiiyeti, adresi veya bunları tespitte yarayacak bilgileri,
- d) Talebe konu suça ilişkin kanun madde metinleri,
- e) Adli yardımlaşma talebinin amacına ve içeriğine bağlı olarak talebin yerine getirilmesine katkı sağlayacağı değerlendirilen bilgi ve belgeleri,
- f) Talebe konusu soruşturma veya kovuşturma dosyasının onaylı bir sureti,
- g) Yukarıda belirtilen evrakın muhatap ülke dilindeki tercümeleri.

Talepnamede talebe dayanak teşkil eden ikili ve çok taraflı anlaşmalar mutlaka belirtilmelidir. Ayrıca, olayın şüphelisi/sanığının kimlik bilgileri ve muhatap ülkedeki adresi talepnamede açık ve ayrıntılı şekilde yer almalıdır. Muhakeme devrine ilişkin örnek talepnameler ekte (EK:1 ve EK:2) yer almaktadır.

Muhakeme devri talebine soruşturma veya kovuşturma dosyasında yer alan delil niteliğindeki eşyanın veya evrakın asıllarının konulmamasına dikkat edilmelidir. Zira, muhakeme devrinin kabul edilmemesi veya talebin muhatap ülkeye ulaşmaması gibi durumlarda delillerin kaybolma riski bulunmaktadır. Bunun yerine, mevcut soruşturma veya kovuşturma dosyasındaki delil niteliğindeki eşyanın ve evrakın onaylı birer suretleri (söz konusu delil, belge dışındaki bir fiziki eşya ise, bu eşyanın fotoğrafı, özelliğini arz eden raporlar vb.) mümkünse tercümeleri ile birlikte talepnameye eklenmelidir. (Ör: suçun işlenmesinde kullanılan taş, sopa gibi suç eşyalarının ayrıntılı fotoğrafları, uyuşturucu madde, DNA veya parmak izi gibi delillerin ayrıntılı bilirkişi raporları eklenmelidir.)

Ayrıca, talepnamede soruşturma veya kovuşturma dosyasındaki delil niteliğindeki eşyanın ve evrakın asıllarının muhakeme devri talebinin kabul edilmesi ve kabul edildiğine ilişkin bilginin ilgili Türk adli makamına ulaşması halinde gönderileceği ibaresi de yer almalıdır.

Talepname yetkili hâkim veya Cumhuriyet savcısı tarafından fiziki olarak imzalanarak ayrıca mühürlenmelidir. Ek olarak konulacak evrak ise yetkili kalem memuru tarafından aslı gibidir şerhi düşölmek suretiyle imzalanmalı ve mühürlenmelidir. Tercümelerin de aslına uygun tercüme edildiğinin yetkili kalem memuru ve tercüman tarafından şerh düşölmek suretiyle imzalanması ve mühürlenmesi gerekmektedir. Ayrıca, evrak dışında gönderilecek eşyalar ise ilgili adli makam tarafından gönderildiğinin anlaşılması açısından yetkili kalem memuru tarafından delildir şerhi düşölmek suretiyle imzalanmalı ve mühürlenmelidir.

Son olarak, muhakemenin devrine ilişkin talepteninin, ekli evrakın ve tercümelerin yukarıda belirtilen hususlara uygun şekilde hazırlanıp hazırlanmadığının kontrolü yapıldıktan sonra adli yardımlaşma evrakı muhatap ölkelerine iletilmek üzere Merkezî Makam olan Adalet Bakanlığı Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğüne gönderilmelidir.

III- Talebin Değerlendirilmesi ve İletilmesi

Ceza Kovuşturmalarının Aktarılmasına Dair Avrupa Sözleşmesi ile konuya ilişkin olarak Ölkemizin taraf olduğu diğer ikili ve çok taraflı sözleşmelerde, kural olarak yürütölmekte olan bir muhakemenin diğer bir âkit ölkelerine devrine ilişkin taleplerin merkezî makamlar aracılığıyla iletileceğii ve talebin sözleşme hükümlerine aykırı olması halinde merkezî makam tarafından reddedilebileceğii belirtilmiştir. Ceza Kovuşturmalarının Aktarılmasına Dair Avrupa Sözleşmesi'nin Onaylanması ve Uygun Bulunmasına İlişkin 2080 sayılı Kanun'un 2'nci maddesinde, anılan Sözleşme hükümlerinin uygulanmasıyla ilgili olarak Devlet tarafından yapılması gereken işlemlerin Adalet Bakanlığı tarafından yerine getirileceğii hüküm altına alınmıştır.

Türk adli makamlarınca muhakemenin devri talebinde bulunulması halinde bu talebin Türk merkezî makamı olan Adalet Bakanlığı Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğüne gönderilmesi gerekmektedir. Bu şekilde gönderilen muhakemenin devri talepleri, muhatap ölkelerine iletilmeden önce merkezî Makam tarafından bir değerlendirme sürecinden geçirilir.

Bu kapsamda, merkezî makam, talebi inceler, gerekli gördüğü takdirde ilgili adli makamından ek bilgi ve belge ister veya gerekli hususlardaki eksikliklerin giderilebilmesi için talebi iade edebilir. merkezî Makam, talebin ulusal mevzuata veya taraf olduğumuz uluslararası anlaşmalara aykırı olduğunu değerlendirirse talebi reddedebilir. Yapılan değerlendirme sonrası, talebin uygun bulunması halinde adli yardımlaşma talebi merkezî makam tarafından muhatap ülke merkezî makamına iletilir.

Özellikle, terör suçlarında ve devlete karşı işlenen suçlarda, ileride muhakemenin devredilmesi halinde söz konusu muhakemenin politik sebeplerle akamete uğratılması veya Ülkemizin aleyhine kullanılması gibi riskler bulunmaktadır. Bu nedenle, işbu muhakemenin devri talebinde bulunmadan önce Merkezî Makamdan görüş alınmasının faydalı olacağı düşünülmektedir. Benzer şekilde, muhatap ülkedeki iç karışıklıklar, siyasî sorunlar veya başka sebeplerden dolayı ileride muhakemenin devredilmesi halinde söz konusu muhakemenin o ülke makamlarınca sağlıklı yürütülememe riski bulunuyorsa yine yürütülen muhakemenin devri talebinde bulunmadan önce Merkezî Makamdan görüş alınması uygun olacaktır.

IV- Muhakemenin Yabancı Devlete Devredilmesinin Sonuçları Nelerdir?

Ceza Kovuşturmalarının Aktarılmasına Dair Avrupa Sözleşmesi'nin (md.21) ve 2080 sayılı Kanunun (md. 2) ve hükümleri çerçevesinde Türk adli makamlarınca muhakemenin devrine karar verildiğinde devir talebi neticesine kadar yürütülmekte olan muhakeme durur. Ayrıca bu konudaki düzenleme Türk Adli İşbirliği Kanun Tasarısı Taslağı'nda (md.135) da yer almıştır. Bu süre zarfında, sadece gecikmesinde sakınca bulunan hallerde tedbir mahiyetindeki usuli işlemler yapılabilir.

Muhakemenin devri talebinin muhatap yabancı devlet tarafından kabul edilmesi ve devir sonrası yabancı devlet yetkili makamı tarafından yürütülen muhakeme neticesinde kesin olarak bir hüküm verildiği takdirde anılan muhakemeye ilişkin olarak kovuşturmaya yer olmadığı kararı veya düşme kararı verilmesi uygun olacaktır.

Bununla birlikte, muhakemenin devri talebinin yabancı devlet makamlarınca kabul edilmemesi, işleme konulmaması, reddedilmesi veya kabul edildikten sonra kabul kararının geri alınması, dava açılmamasına ya da davanın düşürülmesine karar verilmesi halinde Türk adli makamlarınca durma kararı kaldırılarak anılan muhakemenin yürütülmesine devam olunur.

Bu nedenle, muhakemenin sonuçsuz bırakılmaması için muhakemenin devrine ilişkin talebin akıbetinin ilgili adli makam tarafından Merkezî Makam aracılığıyla muhatap devletten düzenli olarak takibinin yapılması önem arz etmektedir.

İkinci Bölüm:

Yabancı Devlet Makamlarınca Yürütülen Muhakemenin Türk Adli Makamlarınca Devralınması

I- Yabancı Muhakemenin Türk Adli Makamlarınca Devralınmasının Şartları Nelerdir?

Ceza Kovuşturmalarının Aktarılmasına Dair Avrupa Sözleşmesi (md.9) ile konuya ilişkin olarak Ülkemizin taraf olduğu diğer ikili ve çok taraflı sözleşmelerde, muhakemenin devrine ilişkin bir talepte bulunulması halinde talebi alan devletin yetkili makamlarının devir talebini kendi mevzuat hükümlerine göre değerlendirecekleri ve talebin işleme konulmasına karar verilmesi halinde muhakemenin talebi alan devletin mevzuat hükümlerine göre yerine getirileceği hüküm altına alınmıştır.

Bu itibarla, yabancı devlet makamlarınca iletilen muhakemenin devri taleplerinin Türk adli makamlarınca devralınabilmesi için talebin öncelikle Türk mevzuatına uygun olması gerekmektedir. Benzer şekilde, Adli İşbirliği Kanun Tasarısı Taslağında (md.137);

- a) Devir talebine konu fiil Türk hukukunda suç ise,
- b) Talebe konu kişi hakkında müeyyide uygulanabilirse,
- c) Talebe konu fiilin muhakemesi Türk hukukuna göre zamanaşımına uğramamışsa,
- ç) Talebe konu fiil veya kişi genel ya da özel affa uğramamışsa,

d) Muhakemeye konu suçun alt sınırı 1 yıl veya daha fazla cezayı gerektiriyorsa yabancı muhakemenin Türk adli makamlarca devralınabileceği.

Bununla birlikte, talebe konu fiil nedeniyle Türkiye’de muhakeme yapılmış ve muhakeme edilen kişi,

a) Beraat etmişse,

b) Hakkında hürriyeti bağlayıcı bir cezaya hükmolunup da bu ceza infaz edilmiş ya da ediliyorsa,

c) Hakkında hürriyeti bağlayıcı bir cezaya hükmolunup da bu ceza affa uğramış veya zamanaşımı nedeniyle cezanın infazı kabil değilse,

ç) Hakkında hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilmişse devir talebinin kabul edilemeyeceği.

Ayrıca, Merkezî Makamın;

a) Muhakeme edilen kişinin Türkiye’de mutad ikametgâhı bulunuyorsa,

b) Muhakeme edilen kişi Türk vatandaşı değilse,

c) Suç, talep eden devletin sınırları dışında işlenmişse,

Muhakemenin devrine dair talebin kısmen ya da tamamen yerine getirilmesine karar verebileceği hüküm altına alınmıştır.

II- Devir Talebinin Değerlendirilmesi

A- Merkezî Makamın İncelemesinin Kapsamı Nedir?

Daha önce belirtildiği üzere, Ceza Kovuşturmalarının Aktarılmasına Dair Avrupa Sözleşmesi ile konuya ilişkin olarak Ülkemizin taraf olduğu diğer ikili ve çok taraflı sözleşmelerde, kural olarak yürütülmekte olan bir muhakemenin diğer bir âkit ülke makamına devrine ilişkin taleplerin merkezî makamlar aracılığıyla iletileceği ve talebin sözleşme hükümlerine aykırı olması halinde merkezî makam tarafından reddedilebileceği belirtilmiştir.

Bu itibarla, merkezî makam, muhakemenin devralınması talebini inceleyerek, gerekli gördüğü takdirde ilgili yabancı devletten ek bilgi ve belge ister ve şartların oluşmadığını değerlendirirse talebi reddedebilir. Merkezî makam talebi uygun bulması halinde muhakemenin devralınmasına ilişkin talebi ekleriyle birlikte yetkili ve görevli adli makama iletir.

B- Yetkili ve Görevli Adli Makam Neresidir?

Yabancı devlet makamlarınca iletilen muhakemenin devralınması taleplerine ilişkin olarak, Türk mevzuat hükümleri uygulanacağından, yetkili ve görevli adli makamın belirlenmesinde Ceza Kovuşturmalarının Aktarılmasına Dair Avrupa Sözleşmesi'nin Onaylanması ve Uygun Bulunmasına İlişkin 2080 sayılı Kanun'un 3'üncü maddesi hükmü ile 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunundaki yetki ve görev kuralları uygulanacaktır.

Yetkili ve görevli adli makam yabancı muhakemenin devralınmasına ilişkin talebi ilgili sözleşme hükümleri ve Türk mevzuatı çerçevesinde değerlendirecek ve talebin kabulüne karar verilmesi halinde gerekli muhakemeyi yürütecektir.

C- Muhakemenin Devralınması Halinde Geçici Tedbirler Uygulanabilir mi?

Muhakemenin devralınması talebinin kabulü halinde, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ve diğer kanunlarda düzenlenen usul ve esaslar uyarınca arama, el koyma ve tutuklama dâhil tüm koruma tedbirleri alınabilir. Talebin kabulünden önce ise, sadece gecikmesinde sakınca bulunan tedbirlerin alınması uygun olacaktır.

Bu açıdan, muhakemenin devralınması en başından itibaren mümkün görünmüyorsa koruma tedbiri uygulanmasından kaçınılmalı ve talep muhatap devlete iade edilmek üzere Merkezî Makama iletilmelidir.

III- Yabancı Muhakemenin Türk Adli Makamlarınca Devralınmasının Sonuçları**A- Muhakemenin Devralınma Talebinin Kabulü Halinde Sonradan Kabulün Geri Alınması Mümkün müdür?**

Yabancı muhakemenin devralınması talebinin kabulü halinde, sonradan talebe esas teşkil eden sebebin/şartın ortadan kalkması ve muhakemenin sürdürülemeyeceğinin anlaşılması veya talep eden devletin istemi halinde, merkezî makamın görüşü alınarak kabul kararının geri alınması mümkündür. (Adli İşbirliği Kanun Tasarısı Taslağı md.143)

B- Talebin Sonucunun Bildirilmesi

Adli makam tarafından devralınan muhakeme sonucunda verilen nihai kararın talep eden devlete bildirilmek üzere merkezî makama iletilmesi gerekmektedir. Merkezî makama gönderilecek kararın kesinleşme şerhini havi gerekçeli karar olmasına, ayrıca ıslak imzalı ve mühürlü olmasına dikkat edilmelidir. (Adli İşbirliği Kanun Tasarısı Taslağı md.144)

C- Adli Sicile Kayıt

Muhakemenin devralınması sonucunda verilen ve adli sicile kaydı gereken nihai kararlar ayrıca Adalet Bakanlığı Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğüne bildirilmelidir. (Adli İşbirliği Kanun Tasarısı Taslağı md.145)

D- Affın Devralınan Muhakemeye Etkisi

Muhakeme devrine konu suç hakkında talepte bulunan devlette yürürlüğe giren genel ve özel affın sonuçları tanınır.

Muhakeme devrine konu suçun Türkiye’de genel veya özel affa uğraması halinde talep eden devlet ayrıca bu durumdan haberdar edilir. (Adli İşbirliği Kanun Tasarısı Taslağı md.146)

**İKİNCİ KISIM:
İNFAZIN DEVRİ****I- İnfazın Devri Müessesesi Nedir?**

Ceza kanunumuz dâhil pek çok ülkenin ceza kanunu ülkesellik prensibi yanı sıra evrensellik prensibine göre düzenlemeler içermektedir. Başka ülkelerde işlenmiş bir suçun kovuşturulabilmesi aynı zamanda yargılama sonucunda verilen kararların yabancı ülkelerde infazını gerekli kılabilmektedir. Bu konudaki hukukî enstrümanı ise, "infazın devri" müessesesidir.

Ülkelerin ekonomik ve sosyal ilişkilerinde birbirine gösterdikleri güvenin bir benzerini ceza kanunlarının uygulanmasında da göstermeleri işbirliği ve yardımlaşma anlayışının bir gereğidir. Ayrıca, cezaî ilamların infazı talep edilen ülkenin muvafakati çerçevesinde ve yabancı ilamın kendi kanunlarına

göre uyarlanması yolu ile gerçekleşmekte, bu suretle ülkelerin egemenlik hakları da ihlâl edilmemektedir. Kaldı ki, yabancı ülke kararlarının infazı talepte bulunan ülke kadar talebi yerine getiren ülkenin de çıkarına olabilmektedir. Yabancı mahkeme kararını infaz eden ülke, bu sayede hem evrensel adaletin sağlanmasına katkıda bulunmuş olacak, hem de ülkesinin suç işleyenlerin cenneti olmaktan korumuş olacaktır.

İnfazın devri, bir devletin yetkili makamları tarafından hükmedilmiş olan ceza yaptırımlarının infazının, daha kolay ve etkin şekilde yerine getirilebilmesi maksadıyla diğer bir devletin yetkili makamlarına devredilmesi şeklinde tanımlanabilir.

Bu çerçevede;

√ Türkiye’de verilen yerine getirilebilir bir ceza yaptırımının infazı, Ülkemizin taraf olduğu ikili veya çok taraflı uluslararası sözleşmeler ve yasal mevzuat çerçevesinde yabancı bir devlete devredilebilir.

√ Yabancı bir devlette verilen yerine getirilebilir bir ceza yaptırımı da aynı şekilde Türkiye’de infaz edilebilir.

II- İnfazın Devrine İlişkin Ulusal ve Uluslararası Mevzuat Nedir?

İnfazın devri konusunda temel mevzuat 26 Haziran 1974 tarihli “Ceza Yargılarının Milletlerarası Değeri Konusunda Avrupa Sözleşmesi” ve 2081 sayılı “Ceza Yargılarının Milletlerarası Değeri Konusunda Avrupa Sözleşmesi’nin Onaylanması ve Uygun Bulunması Hakkında Kanun”dur. Anılan Sözleşme Ülkemiz açısından, 2081 sayılı Kanun ile uygun bulunarak Bakanlar Kurulu’nun 7/14157 sayılı onay kararı sonrası, 14/12/1977 tarihli ve 16139 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Hâlihazırda, Anılan Sözleşmeye Ülkemiz ile birlikte Avusturya, Hollanda, Belçika, Ukrayna, İspanya, Bulgaristan, Romanya, Arnavutluk, Norveç, İsveç ve Danimarka başta olmak üzere 22 devlet taraf bulunmaktadır. İnfazın devrine ilişkin olarak Ceza Yargılarının Milletlerarası Değeri Konusunda Avrupa Sözleşmesi’ne taraf olmayan Ülkeler açısından ise, Ülkemizin taraf olduğu diğer ikili ve çok taraflı sözleşmeler temelinde hareket edilmektedir. İnfazın devri konusunda 2081 sayılı Kanun dışında ayrıntılı bir iç mevzuat bulunmaması uygulamada eksikliklere neden olmaktadır. Bu durum dikkate alınarak, Türk Adli İşbirliği

Kanun Tasarısı Taslağında infazın devri konusunda ayrıntılı düzenlemelere yer verilmiştir.

III- İnfazın Devrinin Kapsamı Nedir?

Ceza Yargılarının Milletlerarası Değeri Konusunda Avrupa Sözleşmesi (md.2) ve Türk Adli İşbirliği Kanun Tasarısı Taslağı (md.149) dikkate alındığında, infazın devri, yabancı veya Türk makamları tarafından nihai olarak verilen ve kesinleşen;

- a) Hapis cezasına,
- b) Güvenlik tedbirine,
- c) Adli para cezalarına,
- ç) Eşya ve kazanç müsaderesi ile mülkiyetin kamuya geçirilmesine,
- d) Belli hakları kullanmaktan yoksun bırakılmaya ilişkin kararları kapsar.

Birinci Bölüm: Türk Adli Makamlarınca Hükmolunan Yaptırımın İnfazının Yabancı Devlete Devredilmesi

I- İnfazın Yabancı Devlete Devredilmesinin Şartları Nelerdir?

Daha önce de bahsedildiği gibi, infazın devri ile, devletlerin yetkili makamları tarafından hükmedilmiş olan ceza yaptırımlarının infazının, daha kolay ve etkin şekilde yerine getirilebilmesi amaçlanmaktadır. Bu nedenle, infazın devri müessesesinin sağlıklı bir şekilde işleyebilmesi için ulusal ve uluslararası mevzuatta devre ilişkin çeşitli kriterler konulmuştur.

Ceza Yargılarının Milletlerarası Değeri Konusunda Avrupa Sözleşmesi (md.5) ve Türk Adli İşbirliği Kanun Tasarısı Taslağı (md.150) dikkate alındığında, Türk adli makamlarınca hükmolunan bir yaptırımın infazının aşağıda sayılan durumların mevcudiyeti halinde yabancı bir devlet yetkili makamına devredilebilmesi olanaklıdır.

- a) İnfazı talep edilen hapis cezasının süresi en az bir yıl ise,
- b) Yaptırımın Türkiye’de yerine getirilme imkânı bulunmuyorsa,
- c) İlgili kişi yabancı devlette mutad olarak oturuyorsa,

- ç) Yaptırımın yabancı devlette infazı, ilgili kişinin topluma yeniden katılma imkânlarını artırıyorrsa,
- d) Hapis cezası söz konusu ise ve bu yaptırım ilgili kişinin yabancı devlette çekmekte olduğu veya çekeceği bir hapis yaptırımından sonra yerine getirilebilecekse,
- e) Yabancı devlet ilgili kişinin vatandaşı bulunduğu devlet ise ve bu devlet yerine getirmeyi üstüne almaya hazır olduğunu bildirmişse,
- f) Suçlunun iadesi yoluyla yaptırımın yerine getirilemeyeceği ve fakat yabancı devlet tarafından yerine getirilebileceği düşünülüyorsa.

II- Devir Talebinin İçeriği

İnfaz devri talebinde bulunulabilmesi için devir isteminde bulunulan adli makam tarafından öncelikle "Muhatap Ülke Yetkili Makamı"na (Ör: Muhatap ülke Belçika ise; Belçika Yetkili Adli Makamına) hitaben devir isteminin konusunu, sebebini ve kapsamını açıklayan bir talepname hazırlanması gerekmektedir.

Devir talebinde, yaptırım kararının niteliği, sonuçları ve zamanaşımı süresi gibi bilgilere yer verilerek yaptırımın kesinleşmiş ve yerine getirilebilir olduğu belirtilmelidir. Bununla birlikte, devir talebine kesinleşen ve infazı gereken mahkûmiyet kararının, infaz durumunu gösterir bilgi ve belgenin onaylı örnekleri ile uygulanan kanun madde metinleri ve tercümelere eklenmelidir. İnfaz devrine ilişkin örnek talepname ekte (Ek:3) yer almaktadır.

Ayrıca, talep olması halinde, yaptırıma ilişkin dosyanın tamamının veya bir kısmının onaylı suretinin gönderileceğinin de talepname de belirtilmesi uygun olacaktır.

Müsadere taleplerinde ise, hakkında işbirliği istenilen mal varlığı değeri ve bulunduğu yer, ilgili kişi veya kişilerle ilişkisi ve suçla tüm bağlantılarının yanı sıra diğer kişiler ve mal varlığı değerleri üzerindeki haklara ilişkin bilgilerin belirtilmesinde fayda bulunmaktadır.

III- Talebin Değerlendirilmesi ve İletilmesi

Ceza Yargılarının Milletlerarası Değeri Konusunda Avrupa Sözleşmesi ile konuya ilişkin olarak Ülkemizin taraf olduğu diğer ikili ve çok taraflı sözleşmelerde, kural olarak bir ceza yaptırımının infazının diğer bir âkit ülke makamına devrine ilişkin taleplerin merkezî makamlar aracılığıyla iletileceği ve talebin sözleşme hükümlerine aykırı olması halinde merkezî makam tarafından reddedilebileceği belirtilmiştir. Ceza Yargılarının Milletlerarası Değeri Konusunda Avrupa Sözleşmesi'nin Onaylanması ve Uygun Bulunmasına İlişkin 2081 sayılı Kanun'un 2'nci maddesinde, anılan sözleşme hükümlerinin uygulanmasıyla ilgili olarak Devlet tarafından yapılması gereken işlemlerin Adalet Bakanlığı tarafından yerine getirileceği hüküm altına alınmıştır.

Türk adli makamlarınca muhakemenin devri talebinde bulunulması halinde bu talebin Türk Merkezî Makamı olan Adalet Bakanlığı Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğüne gönderilmesi gerekmektedir. Bu şekilde gönderilen infazın devri talepleri muhatap ülke makamlarına iletilmeden önce merkezî makam tarafından bir değerlendirme sürecinden geçilir. Bu kapsamda, merkezî makam, talebi inceler, gerekli gördüğü takdirde ilgili adli makamndan ek bilgi ve belge ister veya gerekli eksikliklerin giderilebilmesi için talebi iade edebilir. Merkezî makam, talebin ulusal mevzuata veya taraf olduğumuz uluslararası anlaşmalara aykırı olduğunu ya da şartların oluşmadığını değerlendirirse talebi reddedebilir. Yapılan değerlendirme sonrası, talebin uygun bulunması halinde infazın devri talebi merkezî makam tarafından muhatap ülke merkezî makamına iletilir.

Özellikle, terör suçları ve devlete karşı işlenen suçlara ilişkin hükmolunan yaptırımların, ileride infazın devredilmesi halinde, söz konusu yaptırımın infazının politik sebeplerle akamete uğratılması veya Ülkemizin aleyhine kullanılması gibi riskler bulunmaktadır. Bu nedenle, işbu suçlara ilişkin olarak verilen cezaların infazının devri talebinde bulunmadan önce merkezî makamdaki görüş alınmasının faydalı olacağı düşünülmektedir. Benzer şekilde, muhatap ülkedeki iç karışıklıklar, siyasî sorunlar veya başka sebeplerden dolayı ileride infazın devredilmesi halinde, söz konusu infazın o ülke makamlarınca sağlıklı şekilde yerine getirilememesi riski bulunuyorsa, infazın devri talebinde bulunmadan önce Merkezî Makamdan görüş alınması uygun olacaktır.

IV- Geçici Tedbirlerin İstenilmesi

Gecikmesinde sakınca bulunan hallerde infaz devri talebinden önce veya birlikte talep edilen devlet makamlarından arama, el koyma ve tutuklama dâhil bütün koruma tedbirlerinin alınması istenilebilir. (Adli İşbirliği Kanun Tasarısı Taslağı md.156)

V- İnfazın Yabancı Devlete Devredilmesinin Sonuçları

Ceza Yargılarının Milletlerarası Değeri Konusunda Avrupa Sözleşmesi (md.11) ve Adli İşbirliği Kanun Tasarısı Taslağı (md.157) dikkate alındığında, Türk adli makamlarınca hükmolunan yaptırımın infazı yabancı devlete devredildikten sonra artık Türkiye’de yerine getirilemez. Bununla birlikte, infazın devri talebinin yabancı devlet makamlarınca kabul edilmemesi, işleme konulmaması, reddedilmesi veya kabul edildikten sonra vazgeçmesi, infaza başlanmaması ya da infazın yerine getirilmemesi halinde Türk adli makamlarınca anılan yaptırımın infazına devam edilir.

Bu nedenle, infazın sonuçsuz bırakılmaması için infazın devrine ilişkin talebin akıbetinin ilgili adli makam tarafından merkezî makam aracılığıyla muhatap devletten düzenli olarak takibinin yapılması önem arz etmektedir.

İnfazın devri kararından sonra adli makam tarafından, sadece gecikmesinde sakınca bulunan hallerde tedbir mahiyetindeki usule ilişkin işlemler yapılabilir.

İkinci Bölüm: **Yabancı Devlet Makamlarınca Hükmolunan Yaptırımın İnfazının Türk Adli Makamlarınca Devralınması**

I- İnfazın Devralınmasının Şartları Nelerdir?

Ceza Yargılarının Milletlerarası Değeri Konusunda Avrupa Sözleşmesi ile konuya ilişkin olarak Ülkemizin taraf olduğu diğer ikili ve çok taraflı sözleşmelerde, infazın devrine ilişkin bir talepte bulunulması halinde talebi alan devletin yetkili makamlarının devir talebini kendi mevzuat hükümlerine göre değerlendirecekleri ve talebin işleme konulmasına karar verilmesi

halinde infazın talebi alan devletin mevzuat hükümlerine göre yerine getirileceği hüküm altına alınmıştır. Bu itibarla, yabancı devlet makamlarınca iletilen infazın devri taleplerinin Türk adli makamlarınca devralınabilmesi için talebin öncelikle Türk mevzuatına uygun olması gerekmektedir. Benzer şekilde, Adli İşbirliği Kanun Tasarısı Taslağında (md.160) şu hükümlere yer verilmiştir;

Yabancı bir devletin infaz devrine dair talebi, aşağıdaki şartların gerçekleşmesi halinde kısmen veya tamamen yerine getirilir:

- a) Talebe konu eylem Türk hukukuna göre suç teşkil ediyorsa,
- b) İnfaz kabiliyeti bulunuyorsa,
- c) İlgili kişi hakkında yaptırım uygulanabilir ise,
- ç) El koyma veya müsadereye ilişkin karara konu malvarlığı değeri yurtiçinde bulunuyor veya ulaşılabilir ise,
- d) Talebe konu yaptırım zamanaşımına uğramamışsa,
- e) Talebe konu eylem veya ilgili kişi genel ya da özel affa uğramamış ise,

Talebe konu eylem nedeniyle yabancı devletin infaz devrine dair talebi, aşağıdaki durumlardan birinin varlığı halinde yerine getirilmez:

- a) Türkiye’de soruşturma veya kovuşturma yapılmakta ise,
- b) İlgili kişi hakkında önödeme ve uzlaşma hükümleri uygulanmışsa,
- c) Kamu davasının açılması ertelenmişse,
- ç) İlgili kişi hakkında beraat veya düşme kararı verilmişse,
- d) Hapis cezasına hükmolunup da bu yaptırım infaz edilmiş ya da ediliyorsa,
- e) Hapse hükmolunup da bu yaptırım affa uğramış ya da zamanaşımı nedeniyle yaptırımın infazı kabil değilse,
- f) Hükümün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilmiş ise,

Yabancı devletin infaz devri talebi, aşağıdaki durumlardan birinin varlığı halinde Merkezî Makam tarafından reddedilebilir:

- a) İlgili kişi mutad olarak Türkiye’de bulunmuyorsa,
- b) Türkiye yaptırımı maddi ve hukukî açıdan yerine getirme imkânına sahip değilse,

- c) Yaptırımın, hüküm devletinde yerine getirilmesi ilgili kişinin topluma yeniden katılma imkânlarını artırıyororsa,
- ç) Fiil, hüküm devletinin ülkesi dışında işlenmişse,
- d) İnfazı talep edilen hapis cezası ve güvenlik tedbirinin süresi bir yıldan az ise,
- e) Yaptırım, psikiyatrik bir önlemi veya sağlık hizmetini veya özgürlükten mahrumiyeti içeren başka bir önlemi içermekteyse.

II- Devir Talebinin Değerlendirilmesi

A- Merkezî Makamın İncelemesinin Kapsamı Nedir?

Daha önce de belirtildiği üzere, Ceza Yargılarının Milletlerarası Değeri Konusunda Avrupa Sözleşmesi ile konuya ilişkin olarak Ülkemizin taraf olduğu diğer ikili ve çok taraflı sözleşmelerde, kural olarak bir ceza yaptırımının infazının diğer bir âkit ülke makamına devrine ilişkin taleplerin merkezî makamlar aracılığıyla iletileceği ve talebin sözleşme hükümlerine aykırı olması halinde merkezî makam tarafından reddedilebileceği belirtilmiştir.

Bu itibarla, Merkezî Makam, infazın devralınması talebini inceler, gerekli gördüğü takdirde ilgili yabancı devletten ek bilgi ve belge ister ve şartların oluşmadığını değerlendirirse talebi reddedebilir. Merkezî makam talebi uygun bulması halinde infazın devralınmasına ilişkin talebi ekleriyle birlikte yetkili ve görevli adlî makama iletilir.

B- Yetkili ve Görevli Adlî Makam Neresidir?

Yabancı devlet makamlarınca iletilen infazın devralınması taleplerine ilişkin olarak Türk mevzuat hükümleri uygulanacağından yetkili ve görevli adlî makamın belirlenmesinde Ceza Yargılarının Milletlerarası Değeri Konusunda Avrupa Sözleşmesi'nin Onaylanması ve Uygun Bulunmasına İlişkin 2081 sayılı Kanun'un 4'üncü maddesinde, Sözleşme hükümleri dairesinde gerekli inceleme ve karar verme hususunda yetkili mahkemenin, hükümlünün Türkiye'de mutad olarak oturduğu yerdeki, böyle bir yer yoksa Türkiye'de bulunduğu yerdeki, Türkiye'de bulunmuyorsa Ankara'daki, yabancı mahkûmiyet kararına esas teşkil eden suçta ve cezasına göre görevli mahkeme olduğu belirtilmiştir.

Bununla birlikte, uygulamada 2081 sayılı Kanun ile 3002 sayılı "Türk Vatandaşları Hakkında Yabancı Ülke Mahkemelerinden ve Yabancılar Hakkında Türk Mahkemelerinden Verilen Ceza Mahkûmiyetlerinin İnfazına Dair Kanun"un uygulama alanları farklı olmasına rağmen genellikle birbirleri ile karıştırıldıkları ve her iki yasada yetkili ve görevli adli makâmın belirlenmesinde farklı düzenlemeler bulunduğundan infazın devri konusunda adli makâmlar arasında sıklıkla olumsuz yetki uyuşmazlığı yaşandığı görülmektedir.

Nitekim, infazın devri konusundaki uygulama farklılıkları Yargıtay kararlarına da yansımaktadır. Konuya ilişkin olarak, Ankara ve Konya Ağır Ceza Mahkemeleri arasında meydana gelen olumsuz yetki uyuşmazlığı sonucu Yargıtay 5. Ceza Dairesinin 20/10/2005 tarihli ve 2005/16647 Esas, 2005/21507 Karar sayılı ilamı ile 3002 sayılı Kanunun, Ceza Yargılarının Milletlerarası Değeri Konusunda Avrupa Sözleşmesi'ne dayanılarak yapılan taleplere uygulanamayacağına ilişkin Ankara 10. Ağır Ceza Mahkemesi kararını doğru bularak, Konya Ağır Ceza Mahkemesinin yetkisizlik kararını kaldırmıştır.

Buna karşın, Ceza Yargılarının Milletlerarası Değeri Konusunda Avrupa Sözleşmesi kapsamında Hollanda'da verilmiş olan mahkûmiyet kararının infazının devralınmasına ilişkin olarak, Elazığ ve Ankara Ağır Ceza Mahkemeleri arasında meydana gelen olumsuz yetki uyuşmazlığı hakkında Yargıtay 5. Ceza Dairesinin 28/01/2014 tarihli ve 2014/131 Esas, 2014/898 Karar sayılı ilamı ile bu kez, Türk vatandaşları hakkında yabancı ülke mahkemelerinden verilen ceza mahkûmiyetlerinin nasıl ve ne şekilde infaz edileceğine ilişkin olarak 2081 sayılı Kanun hükümlerinin günümüz itibarı ile artık güncel olmadığı, bu tür durumlarda nasıl işlem yapılacağı hususunda 3002 sayılı Kanun hükümlerinin uygulanması gerektiğine dayanan Elazığ 1. Ağır Ceza Mahkemesi kararını doğru bularak, Ankara Ağır Ceza Mahkemesinin yetkisizlik kararını kaldırmıştır.

Bu duruma bir çözüm getirilebilmesi ve yetki uyuşmazlığının çözülebilmesi için infazın devralınmasında yetkili ve görevli adli makam hususu Adli İşbirliği Tasarısı Taslağında ele alınmış ve Taslağın 164'üncü maddesinde, infazın devralınmasına ilişkin taleplerin yetkili Ankara Ağır Ceza Mahkemesi tarafından verilecek karar ile yerine getirileceği hükmüne yer verilmiştir.

C- İnfazın Devralınmasında Geçici Tedbirler Uygulanabilir mi?

İnfazın devralınması talebinin kabulünden önce, talep eden devletin isteği üzerine, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ve diğer kanunlarda düzenlenen usul ve esaslar uyarınca arama, el koyma ve tutuklama dâhil tüm koruma tedbirleri uygulanabilir. Bununla birlikte, 2081 sayılı Kanun'un 4'üncü maddesinin son fıkrasında Sözleşmenin 32'nci maddesinin 2. bendi gereğince yöneltilen geçici tutuklama taleplerinin, Ankara Sulh Ceza Mahkemesinde inceleneceği ifade edilmiştir.

Öte yandan, infazın devralınması en başından itibaren mümkün görünmüyorsa koruma tedbiri uygulanmasından kaçınılmalı ve talep muhatap devlete iade edilmek üzere Merkezî Makama iletilmelidir. (Adli İşbirliği Kanun Tasarısı Taslağı md.163)

D- Talebin Kabulü Halinde İzlenecek Usul ve Esaslar

Ceza Yargılarının Milletlerarası Değeri Konusunda Avrupa Sözleşmesi'nin 37'nci maddesinde isteyen devlette hükmolunan bir yaptırımın istenilen devlette yerine getirilebilmesinin istenilen devletin yetkili mahkemesinin kararı ile mümkün olduğu belirtilmiştir.

Benzer şekilde, Adli İşbirliği Kanun Tasarısı Taslağı 'nda (md.166) talebin kabulü halinde izlenecek usul ve esaslarla ilgili şu hükümlere yer verilmiştir;

- Yetkili ve görevli adlî makam infaz devri talebini kabul ederse Türk hukukuna göre dönüştürme kararı verir.

- Adlî makam dönüştürme kararında, yabancı mahkeme kararında belirtilen suç konusu fiilin sübut sebepleriyle bağlıdır.

- İnfaz devrinin kabulüne ilişkin karar, Merkezî Makam aracılığıyla talep eden yabancı devlete derhal bildirilmelidir.

Diğer taraftan, 2081 sayılı Kanunun 5'inci maddesi gereğince yabancı hükmün infazının sağlanabilmesine ilişkin olarak yetkili ve görevli adlî makam tarafından verilecek dönüşüm kararına karşı itiraz yasa yoluna başvurulabilmesi mümkündür.

E- İlgili Kişinin Beyanının Alınması

Yetkili ve görevli adlî makam, infaz devri talebi hakkında bir karar vermeden önce, mümkün olduğu takdirde, ilgili kişinin beyanını alır. (Adli İşbirliği Kanun Tasarısı Taslağı md.167)

F- Yaptırımlara Göre Özel Hükümler

İnfazın devralınması talebine konu yaptırımın türüne göre infaz usulünde özel uygulamalar gerekebilmektedir. Adlî İşbirliği Kanun Tasarısı Taslağında (md. 168 vd.) bu konuda aşağıdaki hükümlere yer verilmiştir.

1- Hapis Cezası

Mahkeme, infaz devri talebini kabul ederse, hapis cezasını aşağıdaki şekilde belirler;

a) Hapis cezası, süresi bakımından Türk hukukunda yer alan yaptırımdan farklı ise, ceza yeniden tayin edilir. Bu yaptırım, hüküm devletinde hükümlenenden nitelik veya süre bakımından farklı olabilir, ancak daha ağır olamaz. Fiil, Türk hukukuna göre daha hafif cezayı gerektirdiği takdirde, müeyyide buna göre tayin olunur.

b) Hapis cezası, niteliği bakımından Türk hukukunda yer alan yaptırımdan farklı ise, Türk kanunlarının aynı fiil için öngördüğü ceza veya yaptırım tayin edilir. Bu durumda yaptırım adlî para cezası olarak tayin edilemez.

c) Yabancı mahkeme kararında sübutu kabul edilen suçun karşılığı olarak Türk kanunlarında hapis cezası ile adlî para cezasının seçimlik olarak uygulanması öngörülmüş ise mahkemece dönüştürme kararında hapis cezası esas alınır.

2- Adlî Para Cezaları

Mahkeme, adlî para cezasının yerine getirilmesini kabul edince, kararın verildiği tarihteki kuru esas tutarak yabancı parayı Türk lirasına çevirir. Ödettirecek adlî para cezası tespit edilirken, aynı eylem için Türk kanununun kabul ettiği yukarı had aşılamaz.

Mahkeme, Türk kanunu aynı eylem için bu yaptırımı öngörmemişse veya hüküm devletinde hükmolunan yaptırım Türk kanunundaki yukarı haddi aşıyorsa ya da Türk kanunu aynı eylem için para cezası dışında daha ağır bir yaptırım öngördüğü takdirde hüküm devletinde hükmolunan miktara kadar adli para cezasının infazına karar verebilir.

İnfaz aşamasına geçildikten sonra adli para cezasının yerine getirilmesi mümkün olmadığı takdirde, talep eden devletin kanunlarının izin vermesi ve para cezasının hapis cezasına çevrilmesini istediğini açıkça bildirmiş olması şartıyla, bu ceza hapis cezasına çevrilebilir.

Talep eden devlette verilen kararda para cezasının ödenmemesi halinde hapis cezasına çevrileceği belirtilmiş ise, Türk kanununun öngördüğü kurallara göre cezanın niteliği ve süresi tayin edilir. Mahkeme, yaptırımı tayin ederken ilgili kişinin hüküm devletinde verilen kararlarla belirlenen yaptırım durumunu ağırlaştırılmaz.

3- Müsadere

Mahkeme, belli bir miktar paraya ilişkin müsadere kararının yerine getirilmesini kabul edince, kararın verildiği tarihteki Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası döviz alış kuru üzerinden Türk lirasına çevirir. Müsadere talebinde belirtilen miktar aşılamaz.

Bir müsadere talebinin belirli bir miktar parayı konu edinmesi durumunda, mahkeme kararıyla, ödemenin tamamının alınamaması halinde müsadere, aynı amaç doğrultusunda bir mal varlığı değeri üzerinden infaz edilebilir.

Bir müsadere talebinin belirli bir eşyayı konu edinmesi durumunda, hüküm devleti onay verdiği takdirde, mahkeme kararıyla müsadere, eşyanın değerine eşdeğer olan bir para tutarının ödenmesi şeklinde yerine getirilebilir. Müsadere edilen eşya özel bir değer taşıyorsa, talep halinde hüküm devletine geri verilebilir.

Müsadere talebinin infazı malvarlığının hâlihazırda Türk yargı yetkisinden kaynaklanan el koyma ve müsadere işlemlerine konu olması halinde er-

telenebilir ve erteleme süresince koruma tedbirleri uygulanabilir. Erteleme halinde, gerekçesi ve mümkünse tahmini bekleme süresi hüküm devletine bildirilir.

Belirli bir miktar parayla ilgili müsadere talep veya taleplerini karşılayacak yeterli malvarlığının olmaması veya aynı malvarlığına ilişkin birden fazla müsadere talebinin bulunması halinde Merkezî Makam suçun ağırlığını, suçun işlendiği yeri, taleplerin düzenleme tarihi ve iletilme tarihini esas alarak öncelik sırasını belirler.

4- Hak Yoksunlukları

Bir hak yoksunluğunun yerine getirilmesi istendiğinde, Türk kanunları aynı suç için hak yoksunluğuna hükmolünmesine izin veriyorsa, hüküm devletinde hükmolunan hak yoksunluğu uygulanır. Hak yoksunluğunun, Türk kanunları çerçevesinde yerine getirilmesinin uygunluğu değerlendirilir.

Hak yoksunluğunun yerine getirilmesine karar verilirse, hüküm devletinde tespit edilen sınırları aşmamak şartıyla Türk kanunlarının öngördüğü hadler içinde süre ya da tedbiri tayin edilir.

Hüküm birden fazla haktan yoksunluğa veya onları kullanmadan yasaklanmaya ilişkin ise, yoksunluk hakların bir kısmına hasredilebilir.

G- Gıyabi Yargılama Sonucu Verilen Hükümler

"Gıyabi yargılama"dan sanığın savunması alınmadan mahkûmiyetine karar verilmesi kastedilmektedir. Mukayeseli hukukta, ilgilinin itiraz etmesi halinde yeniden duruşma açılması şartıyla, müdafî tayin edilmek suretiyle yokluğunda yargılama yapılması ve mahkûmiyetine karar verilebilmesi görülmektedir (Ör: Fransa, Hollanda). Ancak, infaz devrinde gıyapta yargılama sonucunda verilen mahkûmiyet hükümlerinin devralınması bir sorun teşkil etmektedir.

Ceza Yargılarının Milletlerarası Değeri Konusunda Avrupa Sözleşmesi buna olanak tanımaktadır. Sözleşmesi'nin 3'ncü Bölümü «Gıyabî Hükümler

ve Ceza Kararnameleri» başlığını taşımaktadır. Sözleşmenin 21'inci maddesinin 2'nci fıkrasında "3'üncü fıkra hükmü saklı olmak üzere, sözleşen Devletlerden her birinin ceza yargılama makamları tarafından hükümlü duruşmada hazır bulunmadan, bir ceza davası sonunda verilen her karar bu Sözleşmeye göre gıyabî hüküm sayılacaktır." denilmektedir.

Sözleşmede talep eden devlette verilen kararın ilgiliye tebliğ edileceği ve söz konusu karara karşı itiraz edebileceği, itirazın hükümlünün seçimine göre ya isteyen Devletin yahut istenilen Devletin yargılama makamlarınca inceleneceği, 26'ncı maddesinde ise ayrıntılı bir şekilde duruşma usulü düzenlenmiştir. Anılan maddenin 3'üncü fıkrasında ise, *"Hükümlü hazır bulunursa yahut istenilen Devletin kanunlarına göre kendisini temsil ettirirse ve itirazın da kabul edilebilirliğine karar verilirse, eylem bu Devlette işlenmişçesine ve ceza davası zamanaşımına uğramamış olmak şartı ile, yargılama yapılır. İsteyen Devlette verilmiş olan hüküm verilmemiş sayılır."* denilmektedir.

Söz konusu düzenleme karşısında, infaz devrinde gıyapta mahkûmiyetin bulunması halinde, ilgili itiraz ederse, duruşma açılmasının zorunlu olacağı değerlendirilmektedir. Ayrıca, istenilen devlet Türkiye olduğundan, duruşmada Ceza Muhakemesi Kanunu hükümleri uygulanacak olup, ilgili şahıs CMK'daki tüm haklardan yararlanacaktır.

III- İnfazın Devralınmasının Sonuçları Nelerdir?

A- Yeniden Takibat Yasağı

İnfazın devralınması kabul edildiği takdirde, Türk Ceza Kanunu'nun 9'uncu maddesi hükmü saklı kalmak kaydıyla, aynı fiile ilişkin artık Türk hukukuna göre bir adli takibat yapılamaz. (Adli İşbirliği Kanun Tasarısı Taslağı md.172)

B- Hükümün İnfazında Yetki ve Yargılamanın Yenilenmesi

Daha önce belirtildiği üzere, yabancı devlet makamlarından devralınan hüküm Türk kanunlarına göre infaz edilecektir. İnfazın yerine getirilmesi

bakımından gerekli kararları almaya sadece Türk makamları yetkili olacaktır.

Mahkûmiyete karşı yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulması halinde karar verme yetkisi hüküm devletine aittir. (Adli İşbirliği Kanun Tasarısı Taslağı md.173)

C- İnfazın Sonlandırılması

İnfazın sonlandırılması ile ilgili olarak, Adli İşbirliği Kanun Tasarısı Taslağı (md.175) aşağıdaki hükümlere yer verilmiştir;

- İnfaz devrine ilişkin şartlardan birinin ortadan kalkması halinde, talebin kabulüne ilişkin karar geri alınabilir. Diğer hallerde, kabul kararının geri alınması ancak talep eden devletin muvafakati ile mümkündür.

- Türkiye Cumhuriyeti Devleti yetkili makamları; talep eden devlette genel af, özel af veya yargılamanın yenilenmesi yahut herhangi bir kararın yaptırımının yerine getirilebilir olma vasfını kaybettiğini öğrendiğinde derhal infaza son verir

- İnfazı yerine getiren makam, devralınan infazın yerine getirilmesi halinde sonucunu hüküm devletine bildirir.

D- Adli Sicile Kayıt

İnfazın devrine konu kesinleşen kararlar adli sicil kaydının tutulmasından sorumlu makam olan Adalet Bakanlığı Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğüne bildirilir. (Adli İşbirliği Kanun Tasarısı Taslağı md.176)

E- Bilgi Sağlama

Ceza Yargılarının Milletlerarası Değeri Konusunda Avrupa Sözleşmesi (md.18) ve Adli İşbirliği Kanun Tasarısı Taslağı (md.179) infazın devralınmasıyla ilgili olarak talep eden devlete bilgi verme yükümlülüğü getirmiştir. Bu kapsamda, Taslakta bilgi verme hususu aşağıdaki şekilde düzenlenmiştir:

Talep eden devlette aşağıdaki durumlar hakkında bilgi verilir:

- a) Kararın adli makama iletildiği,
- b) Kararın kabul edilmediği ve infaz edilmeyeceğine ilişkin her türlü karar ve söz konusu kararın gerekçeleri,
- c) Kararın tümüyle veya kısmen infaz edilmeyeceği ve bu durumun gerekçeleri,
- ç) Kararın infaz edildiği,
- d) İnfazın ertelenmesi ve gerekçesi.



Kontrol Listesi



I) Muhakeme/İnfaz Devrine ilişkin adli yardımlaşma talepnamesi "İlgili Yabancı Devlet Adli Makamına" (Ör. "Danimarka Yetkili Adli Makamına") hitaben hazırlandı.	
II) Talepnameye, talepte bulunan adli makamın adı (Ör. ... Mahkemesi/Cumhuriyet Başsavcılığı) ve talebin ilgisinin (şüpheli, sanık, hükümlü) kimlik bilgileri ve muhatap ülkedeki açık adres bilgileri yazıldı.	
III) Talebin amacı, konusu ve sebebi, talebe konu suçun hukuki vasıflandırılması, (infaz devrinde hükme esas ceza türü ve miktarı), suça ilişkin (dava veya ceza) zamanaşımı süresi ile suça konu olayın özeti talepnameye yalnız bir dille dercedildi.	
IV) Talepnamede, Ülkemiz ile muhatap ülkenin taraf buldukları ilgili uluslararası sözleşme ve/veya ikili anlaşmaya atıf yapıldı.	
V) Talepnameye, talebin yerine getirilmesi ile ilgili olan adli evraklar eklendi. (Ör. İddianame, mahkeme kararı, Yargıtay ilamı, ilgili kanun madde metinleri, ifade suretleri, parmak izi, deliller, bilirkişi raporları, müddetname, vb.)	
VI) Talepname ilgili hâkim veya Cumhuriyet savcısı tarafından ıslak imza ile imzalandı ve mühürlendi.	
VII) Talepnamenin eki adli evrak, yetkili kalem memuru tarafından imzalandı ve mühürlendi.	
VIII) Talepname ve eki adli evrakın tamamı, muhatap yabancı ülkenin resmi diline tercüme edildi. Tercüme evrakı yetkili kalem memuru ve tercüman tarafından şerh düşülmek suretiyle imzalandı ve mühürlendi.	
IX) Evrak dışındaki diğer gönderilecek eşyalar (CD, delil poşeti vb.) yetkili kalem memuru tarafından delildir şerhi düşülmek suretiyle imzalandı ve mühürlendi.	
X) Talepname ve eki adli evrak, tercümeleriyle beraber 2 takım halinde, bir üst yazıya bağlanarak Merkezî Makam olan Adalet Bakanlığı UHDİGM'e iletildi.	

Sıkça Sorulan Sorular?

SORU : Yurtdışında ikamet eden bir şüpheli/sanık hakkında yürütülmekte olan soruşturmayı/kovuşturmayı şüphelinin/sanığın bulunduğu ülkedeki adli makamlara devredebilir miyiz?

Kural olarak, Ülkemizde yürütülmekte olan bir soruşturma ya da kovuşturma (kısmen veya tamamen) yabancı bir devlet adli makamlarına (Ör. Romanya'ya) devredilebilir. Bununla birlikte, mevcut hukuki durum itibarıyla sadece Ceza Kovuşturmalarının Aktarılmasına Dair Avrupa Sözleşmesine taraf olan ülkeler ve muhakemenin devri konusunda Ülkemiz ile birlikte ikili ve çok taraflı sözleşmelere taraf olan ülkeler açısından bu husus geçerlidir. Diğer ülkeler açısından ise muhakemenin devrine yönelik talepler sadece bir ihbar olarak kabul edilebilir. Bu durumda, muhakemenin devri mümkün olmadığından bizdeki esas kapatılamaz. Adli İşbirliği Kanun Tasarısı Taslağı'nda ise yapılan düzenlemeler ile muhakemenin devrine genel anlamda olanak tanınmıştır.

SORU : Yurtdışında bulunan bir şüpheli/sanık hakkında suç teşkil eden eylemleri nedeniyle yürütülmekte olan bir soruşturmanın/kovuşturmanın sanığın yabancı bir ülkede cezaevinde bulunuyor olması veya yürütülen soruşturmaya/kovuşturmaya ilişkin olarak fiili imkânsızlık durumunda veya aynı suçtan dolayı birden fazla devlette mükerrer muhakeme yapılmasının önlenmesi ("Ne Bis In Idem" kuralı) amacıyla başka bir devlete aktarılabilmesi mümkün müdür?

Ülkemizde yürütülmekte olan bir soruşturma ya da kovuşturmanın yukarıda belirtilen şartlardan birinin veya bir kaçının varlığı halinde söz konusu soruşturma ya da kovuşturma Ülkemizin bu konuda taraf olduğu iki ve çok taraflı sözleşmeler temelinde muhatap yabancı devlet adli makamlarına (Ör. Şüpheli Hollanda'da cezaevinde bulunuyor ise Hollanda adli makamlarına) devredilebilir.

SORU :Yürütülmekte olan bir muhakemenin devrine yönelik hazırlanan taleptenimenden elektronik imza ile imzalanması neden yeterli görülmemekte ve ıslak imzalı olması istenilmektedir?

Mevzuatımız açısından evrakın güvenli elektronik imza ile imzalanması ıslak imza ile aynı hukukî geçerliliğe sahiptir. Ancak, elektronik imza her ülkede aynı geçerliliğe sahip olmadığından uygulamada sıklıkla elektronik imzalı taleptenimendenin muhatap ülke makamlarınca ıslak imzalı olmaması nedeniyle iade edildiği görülmektedir. Bu nedenle, taleplerimizin sırf bu sebeple sonuçsuz kalmasını engellemek amacıyla adli makamlarca hazırlanan taleptenimendenin elektronik imzadan ziyade ıslak imza ile imzalanması ve usulüne uygun şekilde mühürlenmesi gerekmektedir.

SORU : Kaçak olarak yurtdışında bulunan bir hükümlü hakkında Ülkemizde hükmolunan hapis cezasının infazını hükümlünün bulunduğu ülkenin yetkili makamlarına devredebilir miyiz?

Kural olarak, Ülkemizde verilmiş olan kesinleşmiş ceza yaptırımlarının (hapis cezası, adli para cezası, güvenlik tedbiri, müsadere kararı vb.) infazı yabancı bir devlet yetkili makamlarına (Ör. Avusturya'ya) devredilebilir. Bununla birlikte, mevcut hukukî durum itibarıyla sadece Ceza Yargılarının Milletlerarası Değeri Konusunda Avrupa Sözleşmesine taraf olan ülkeler ve infazın devri konusunda Ülkemiz ile birlikte ikili ve çok taraflı sözleşmelere taraf olan ülkeler açısından bu husus geçerlidir.

SORU :Türk yargı makamlarınca bir hükümlü hakkında hükmolunan kesinleşmiş hapis cezasının hükümlünün yurtdışında ikamet ediyor olması, yabancı bir ülkede cezaevinde bulunuyor olması veya infazın ülkemizde yerine getirilmesinde fiili imkânsızlık olması durumunda söz konusu hapis cezasının infazının başka bir devlete aktarılabilmesi mümkün müdür?

Ülkemizde verilmiş olan kesinleşmiş ceza yaptırımlarının infazının yurtdışında belirtilen şartlardan birinin veya bir kaçının varlığı halinde Ülkemizin bu konuda taraf olduğu iki ve çok taraflı sözleşmeler temelinde muhatap yabancı devlet yetkili makamlarına (Ör. hükümlü İsveç'te cezaevinde bulunuyor ise İsveç yetkili makamına) devredilebilir.

Ek:1 Soruşturmanın devri talepname örneği

T.C.
..... CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞI

.../.../.....
(düzenlendiği yer)

.... YETKİLİ ADLİ MAKAMINA**ŞÜPHELİYE İLİŞKİN BİLGİLER :**

Adı / Soyadı :

Anne / Baba Adı :

Doğum tarihi / yeri :

Uyruğu :

Bilinen en son adresi : (Yurtdışı adresi biliniyorsa tam adres, bilinmiyorsa ülke/şehir gibi bilinen bilgiler yazılmalıdır.)

SORUŞTURMA KONUSU SUÇA İLİŞKİN BİLGİLER :

Suç : Ör. Kasten Adam Öldürme

Suç Tarihi :

Suçun İşlendiği Yer :

İlgili Ceza Hükümleri : Ör. 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu Madde 81,.....

Suç İçin Kanunda Öngörülen Ceza Türü / Miktarı :

Şüpheliye atfedilen suç için öngörülen hapis cezası – yıl – yıl arasındadır.

SUÇUN İŞLENİŞİNE İLİŞKİN OLGULAR :

Açıklama: Tercümede meydana gelen kayıplar ve anlam kaymaları nedeniyle çok uzun veya devrik cümleler yabancı adli makamlar tarafından anlaşılammaktadır. Özellikle kolluk tutanaklarından kopyalanarak talepname-

lere eklenen paragraflarda yer alan sıralı cümle yapısı ve devrik cümleler tercüme sırasında anlam değişikliğine uğramaktadır. Bu nedenle kısa ve düz cümlelerin kullanıldığı bir anlatım tercih edilmeli, taleptenimden Türkçesinden çok tercümesinin alacağı şeklin önemli olduğu dikkate alınmalıdır.

Soruşturma konusu olan suçun aşağıdaki şekilde işlendiği iddia edilmektedir :

Örnek olay:

Şüpheli M. KAYA ile (bundan sonra KAYA olarak geçecektir) maktul Y. TOPRAK (bundan sonra TOPRAK olarak geçecektir) arasında bir alacak meselesi nedeniyle husumet bulunmaktadır. KAYA 08.11.2009 günü TOPRAK'ı arayarak yüz yüze görüşmek istediğini söylemiştir. KAYA ve TOPRAK Ankara'nın Kayadibi Beldesi yakınında boş bir arazide buluşup tartışmaya başlamışlardır. Bir süre sonra tartışma kavgaya dönüşmüştür. TOPRAK olay yerinde bulunduğu bir demir çubukla KAYA'ya saldırmıştır. Kafasına aldığı darbe nedeniyle KAYA yere düşmüştür. 'seni öldüreceğim' diyerek tekrar KAYA'nın üzerine yürüdüğü sırada KAYA üzerinde taşıdığı ruhsatlı tabancası ile TOPRAK'a ateş etmiştir. Mermilerden biri TOPRAK'ın başına, diğeri de göğüs bölgesine isabet etmiştir. KAYA, TOPRAK'ı olay yerinde bırakıp ayrılmıştır. Saatler sonra oradan geçen tanıklar PH ve FS TOPRAK'ı yaralı halde bularak hastaneye götürmüştür. Hastanede 3 gün yoğun bakımda kalan TOPRAK aldığı yaralar nedeniyle 11.11.2009 tarihinde ölmüştür.

ŞÜPHELİ ALEYHİNDEKİ DELİLLER

Örnek :

1- Tanık PH ve tanık FS 14 Kasım 2009 tarihinde Cumhuriyet Savcısına verdikleri yeminli beyanlarında KAYA'nın TOPRAK'a ateş ettiğini gördüklerini belirtmişlerdir.

2- Adli Tıp Kurumunun balistik inceleme raporunda TOPRAK'ın vücudundan çıkan mermilerin KAYA'nın tabancasından atıldığı belirtilmiştir.

3- Otopsi raporunda TOPRAK'ın ateşli silah yaralanmasına bağlı olarak ölmüş olduğu tespit edilmiştir.

SORUŞTURMA SÜRECİNDE YAPILAN TÜM İŞLEMLER :

Şüpheli KAYA hakkında yukarıda belirtilen iddia nedeniyle Cumhuriyet Başsavcılığımızca soruşturma yürütülmektedir.

Aşağıda belirtilenlerle sınırlı olmamak şartıyla bu bölüme soruşturma için önem taşıyan hususlar yazılmalıdır.

Şüpheli kaçak durumda olduğu için kendisine ulaşılammış, savunması alınammıştır.

Şüpheli hakkında ... Mahkemesince ... tarihinde yakalama kararı çıkarılmıştır.

ZAMANAŞIMI :

5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 66. maddesinin ... fıkrası gereğince şüphelinin üzerine atılı suç için öngörülen zamanaşımı süresi yıldır.

Suç tarihi ve zamanaşımını kesen mevcut nedenler dikkate alındığında şüphelinin hakkındaki davanın tarihinde zamanaşımına uğrayacağı anlaşılmaktadır.

765 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 102. maddesinin ... fıkrası gereğince şüphelinin üzerine atılı suç için öngörülen zamanaşımı süresi yıldır.

SORUŞTURMANIN DEVRİNE İLİŞKİN TALEBİMİZ :

Şüpheli kaçak olduğu için Cumhuriyet Başsavcılığımızca yürütülen soruşturma sonuçlandırılmamaktadır.

Bu kısma, soruşturmanın devir nedenleri de yazılmalıdır.

Örnek :

Şüphelinin ülkenizde olduğu ve ülkeniz vatandaşlığını taşıdığı bu nedenle de suçlu iadesi kapsamında yargılanma veya infaz için ülkemize iadesinin mümkün olmadığı anlaşılmıştır.

Bu nedenle şüpheli hakkında Cumhuriyet Başsavcılığımızca yürütülen soruşturmayı aşağıda belirtilen Sözleşme kapsamında yetkili adli makamlarınıza devretmek istiyoruz.

Soruşturma konusu suçla ilgili olarak yapılan tüm adli işlemlere ilişkin bilgiler, toplanan tüm delillerin onaylı suretleri, şüphelinin kimliği ve sosyal ekonomik durumuna ilişkin bilgiler ekte sunulmuştur. Devir talebimizin kabulünün bildirilmesinden sonra ayrıca istenilmesi halinde toplanan delillerinin asılları tarafınıza iletilecektir.

Talebimizle ilgili olarak lütfen aşağıdaki işlemleri yerine getiriniz:
Soruşturmanın devrine ilişkin talebimizi kabul edip etmediğinizi bildiriniz.

Soruşturma konusu suçla ilişkin olarak mevzuatınızda yer alan ceza hükümlerini ve şüphelinin bu hükümlere göre alabileceği en üst ceza miktarını bildiriniz.

Yukarıda 'suçla ilişkin bilgiler bölümünde' belirtildiği gibi ceza mevzuatımız gereğince şüpheliye verilebilecek en üst ceza --- yıl – ay hapis cezası olduğundan Sözleşmenin 25. maddesi gereğince bu ceza miktarının üzerine çıkılmayacağı hususunu dikkate alınız.

Soruşturmanın devri talebimiz nedeniyle şüpheli hakkında soruşturmaya başlamanız durumunda soruşturma sürecinde alınan önemli kararlar ve yapılacak yargılama neticesinde verilecek nihai hüküm hakkında bilgi veriniz.

Tüm talep ve bilgilendirme işlemlerini Merkezî Makam olan T.C. Adalet Bakanlığını aracı kılarak yapınız.

ADLİ YARDIMLAŞMA TALEBİNİN DAYANAĞI OLAN SÖZLEŞME

Ceza Kovuşturmalarının Aktarılmasına Dair Avrupa Sözleşmesi (CETS 73)

Tercümanın dikkatine

Tercüme hangi dile yapılırsa yapılsın Sözleşmenin aşağıdaki İngilizce adını da bu bölüme ekleyiniz :

European Convention On the Transfer of Proceedings In Criminal Matters (CETS 73)

Eğer muhatap yabancı devlet anılan sözleşmeye taraf değilse, konuya ilişkin olarak Ülkemiz ile muhatap devletin taraf olduğu ikili veya çok taraflı sözleşmeler dayanak olarak gösterilmelidir.

GARANTİLER :

Bu talep ceza soruşturması ile ilgilidir.

Şüphelinin yargılandığı suç siyasî, askeri veya malî nitelikte değildir.

Bu talep; kişiler hakkında politik görüş, din, dil, ırk, cinsiyet, milliyet gibi konularda ayrımcılık yapılmasına ilişkin bir amaç içermemektedir.

SONUÇ :

Şüpheli KAYA'nın işlediği iddia edilen adam öldürme suçu nedeniyle Cumhuriyet Başsavcılığımızca yürütülen soruşturmanın Ceza Kovuşturmalarının Aktarılmasına Dair Avrupa Sözleşmesi (CETS 73) gereğince adli makamlarınızca devralınmasını rica ederim.

Ek bilgi veya belgeye ihtiyaç duyarsanız size ulaştırmamız için lütfen uygun bir süre veriniz.

Bu vesileyle en derin saygılarımı sunar, göstereceğiniz işbirliği için şimdiden teşekkür ederim.

NOT : Talepnameye aşağıdaki belgeler eklenmelidir. Ancak talepnamenin altına **ek listesi yapılmamalıdır**. Çünkü sonraki aşamada adli makam veya merkezî makam tarafından, eklerde yer alan bazı belgelerin gönderilmesinden vazgeçilebilmektedir.

Yargılama için önemi olmayan (tanığı ihzar müzekkeresi, tercüme gönderme yazısı vb.) evrakı ek yapmayınız.

Şikayet dilekçesi/İhbar tutanağı

Dosyada yer alan dava için önemli olan ifadeler, sorgu tutanakları

Bilirkişi raporları,

Varsa tutuklama müzekkeresi

İlgili kanun maddelerinin metinleri

Kimlik /pasaport fotokopisi

Varsa şüphelinin fotoğrafı, parmak izi,

Yukarıdaki evrakın tercümesi



EK:2 Kovuşturmanın devri talepname örneği

T.C.
..... MAHKEMESİ

.../.../.....
(düzenlendiği yer)

.....
... YETKİLİ ADLİ MAKAMINA

SANIĞA İLİŞKİN BİLGİLER :

Adı / Soyadı :

Anne / Baba Adı :

Doğum tarihi / yeri :

Uyruğu :

Bilinen en son adresi : (Yurtdışı adresi biliniyorsa tam adres, bilinmiyorsa ülke/şehir gibi bilinen bilgiler yazılmalıdır.)

YARGILAMA KONUSU SUÇA İLİŞKİN BİLGİLER :

Suç : Ör. Kasten Adam Öldürme

Suç Tarihi :

Suçun İşlendiği Yer :

İlgili Ceza Hükümleri : Ör. 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu

Madde 81, ...,...

Suç İçin Kanunda Öngörülen Ceza Türü / Miktarı :

Sanığa atfedilen suç için öngörülen hapis cezası – yıl – yıl arasındadır.

İddianameyi düzenleyen Cumhuriyet Başsavcılığı :

Tarih ve numarası :

SUÇUN İŞLENİŞİNE İLİŞKİN OLGULAR :

Açıklama: Tercümede meydana gelen kayıplar ve anlam kaymaları nedeniyle çok uzun veya devrik cümleler yabancı adli makamlar tarafından anlaşılammaktadır. Özellikle iddianamelerden kopyalanarak talepname-

lere eklenen paragraflarda yer alan sıralı cümle yapısı ve devrik cümleler tercüme sırasında anlam değişikliğine uğramaktadır. Bu nedenle kısa ve düz cümlelerin kullanıldığı bir anlatım tercih edilmeli, talepten önce Türkçesinden çok tercümesinin alacağı şeklin önemli olduğu dikkate alınmalıdır.

Yargılama konusu olan suçun aşağıdaki şekilde işlendiği iddia edilmektedir :

Örnek olay:

Sanık M. KAYA ile (bundan sonra KAYA olarak geçecektir) maktul Y. TOPRAK (bundan sonra TOPRAK olarak geçecektir) arasında bir alacak meselesi nedeniyle husumet bulunmaktadır. KAYA 08.11.2009 günü TOPRAK'ı arayarak yüz yüze görüşmek istediğini söylemiştir. KAYA ve TOPRAK Ankara'nın Kayadibi Beldesi yakınında boş bir arazide buluşup tartışmaya başlamışlardır. Bir süre sonra tartışma kavgaya dönüşmüştür. TOPRAK olay yerinde bulunduğu bir demir çubukla KAYA'ya saldırmıştır. Kafasına aldığı darbe nedeniyle KAYA yere düşmüştür. 'seni öldüreceğim' diyerek tekrar KAYA'nın üzerine yürüdüğü sırada KAYA üzerinde taşıdığı ruhsatlı tabancası ile TOPRAK'a ateş etmiştir. Mermilerden biri TOPRAK'ın başına, diğeri de göğüs bölgesine isabet etmiştir. KAYA, TOPRAK'ı olay yerinde bırakıp ayrılmıştır. Saatler sonra oradan geçen tanıklar PH ve FS TOPRAK'ı yaralı halde bularak hastaneye götürmüştür. Hastanede 3 gün yoğun bakımda kalan TOPRAK aldığı yaralar nedeniyle 11.11.2009 tarihinde ölmüştür.

SANIK ALEYHİNDEKİ DELİLLER

Örnek :

1- Tanık PH ve tanık FS 14 Kasım 2009 tarihinde Cumhuriyet Savcısına verdikleri yeminli beyanlarında KAYA'nın TOPRAK'a ateş ettiğini gördüklerini belirtmişlerdir.

2- Adli Tıp Kurumunun balistik inceleme raporunda TOPRAK'ın vücudundan çıkan mermilerin KAYA'nın tabancasından atıldığı belirtilmiştir.

3- Otopsi raporunda TOPRAK'ın ateşli silah yaralanmasına bağlı olarak ölmüş olduğu tespit edilmiştir.

YARGILAMA SÜRECİNDE YAPILAN TÜM İŞLEMLER :

Sanık KAYA hakkında yukarıda belirtilen iddianame ile Mahkememize kamu davası açılmıştır.

Aşağıda belirtilenlerle sınırlı olmamak şartıyla bu bölüme kovuşturma için önem taşıyan hususlar yazılmalıdır.

Sanık kaçak durumda olduğu için kendisine iddianame tebliğ edilememiştir, duruşmalara katılmamıştır.

Sanık hakkında ... Mahkemesince ... tarihinde yakalama kararı çıkarılmıştır.

ZAMANAŞIMI :

5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 66. maddesinin ... fıkrası gereğince sanığın üzerine atılı suç için öngörülen zamanaşımı süresi yıldır.

Suç tarihi ve zamanaşımını kesen mevcut nedenler dikkate alındığında sanık hakkındaki davanın ... tarihinde zamanaşımına uğrayacağı anlaşılmaktadır.

765 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 102. maddesinin ... fıkrası gereğince sanığın üzerine atılı suç için öngörülen zamanaşımı süresi yıldır.

KOVUŞTURMANIN DEVRİNE İLİŞKİN TALEBİMİZ :

Sanık kaçak olduğu için Mahkememizdeki yargılama sonuçlandırılmamaktadır.

Bu kısma, kovuşturmanın devir nedenleri de yazılmalıdır.

Örnek :

Sanığın ülkenizde olduğu ve ülkeniz vatandaşlığını taşıdığı bu nedenle de suçlu iadesi kapsamında yargılanma veya infaz için ülkemize iadesinin mümkün olmadığı anlaşılmıştır.

Bu nedenle sanık hakkında Mahkememizce yürütülen ceza kovuşturmasını aşağıda belirtilen Sözleşme kapsamında yetkili adli makamlarınıza devretmek istiyoruz.

Yargılama konusu suçla ilgili olarak yapılan tüm yargılama işlemlerine ilişkin bilgiler, toplanan tüm delillerin onaylı suretleri, sanığın kimliği ve sosyal ekonomik durumuna ilişkin bilgiler ekte sunulmuştur. Devir talebimizin kabulünün bildirilmesinden sonra ayrıca istenilmesi halinde toplanan delillerinin asılları tarafımıza iletilecektir.

Talebimizle ilgili olarak lütfen aşağıdaki işlemleri yerine getiriniz:

Kovuşturmanın devrine ilişkin talebimizi kabul edip etmediğinizi bildiriniz.

Yargılama konusu suçla ilişkin olarak mevzuatınızda yer alan ceza hükümlerini ve sanığın bu hükümlere göre alabileceği en üst ceza miktarını bildiriniz.

Yukarıda 'suçla ilişkin bilgiler bölümünde' belirtildiği gibi ceza mevzuatımız gereğince sanığa verilebilecek en üst ceza --- yıl – ay hapis cezası olduğundan Sözleşmenin 25. maddesi gereğince bu ceza miktarının üzerine çıkılamayacağı hususunu dikkate alınız.

Kovuşturmanın devri talebimiz nedeniyle sanık hakkında kovuşturmaya başlamanız durumunda yargılama sürecinde alınan önemli kararlar ve nihai hüküm hakkında bilgi veriniz.

Tüm talep ve bilgilendirme işlemlerini Merkezî Makam olan T.C. Adalet Bakanlığını aracı kılarak yapınız.

ADLÎ YARDIMLAŞMA TALEBİNİN DAYANAĞI OLAN SÖZLEŞME

Ceza Kovuşturmalarının Aktarılmasına Dair Avrupa Sözleşmesi (CETS 73)

Tercümanın dikkatine

Tercüme hangi dile yapılırsa yapılsın Sözleşmenin aşağıdaki İngilizce adını da bu bölüme ekleyiniz :

European Convention On the Transfer of Proceedings In Criminal Matters (CETS 73)

Eğer muhatap yabancı devlet anılan sözleşmeye taraf değilse, konuya ilişkin olarak Ülkemiz ile muhatap devletin taraf olduğu ikili veya çok taraflı sözleşmeler dayanak olarak gösterilmelidir.

GARANTİLER :

Bu talep ceza kovuşturması ile ilgilidir.

Sanığın yargılandığı suç siyasî, askeri veya malî nitelikte değildir.

Bu talep; kişiler hakkında politik görüş, din, dil, ırk, cinsiyet, milliyet gibi konularda ayrımcılık yapılmasına ilişkin bir amaç içermemektedir.

SONUÇ :

Sanık KAYA'nın işlediği iddia edilen adam öldürme suçu nedeniyle Mahkememizce yürütülen kovuşturmanın Ceza Kovuşturmalarının Aktarılmasına Dair Avrupa Sözleşmesi (CETS 73) gereğince adli makamlarınızca devralınmasını rica ederim.

Ek bilgi veya belgeye ihtiyaç duyarsanız size ulaştırmamız için lütfen uygun bir süre veriniz.

Bu vesileyle en derin saygılarımı sunar, göstereceğiniz işbirliği için şimdiden teşekkür ederim.

NOT : Talepnameye aşağıdaki belgeler eklenmelidir. Ancak talepnamenin altına **ek listesi yapılmamalıdır**. Çünkü sonraki aşamada, adli makam veya merkezî Makam tarafından eklerde yer alan bazı belgelerin gönderilmesinden vazgeçilebilmektedir.

Yargılama için önemi olmayan (tanığı ihzar müzekkeresi, tercüme gönderme yazısı vb.) evrakı ek yapmayınız.

İddianame

Dosyada yer alan dava için önemli olan ifadeler, sorgu tutanakları

Bilirkişi raporları,

Varsa tutuklama müzekkeresi

İlgili kanun maddelerinin metinleri

Kimlik /pasaport fotokopisi

Varsa sanığın fotoğrafı, parmak izi,

Yukarıdaki evrakın tercümesi.

EK:3 İnfazın devri talepname örneği**T.C.****..... CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞI**

.../.../.....

(düzenlendiği yer)

.....

.... YETKİLİ ADLİ MAKAMINA**HÜKÜMLÜYE İLİŞKİN BİLGİLER :**

Adı / Soyadı :

Anne / Baba Adı :

Doğum tarihi / yeri :

Uyruğu :

Bilinen en son adresi : (Yurtdışı adresi biliniyorsa tam adres, bilinmiyorsa ülke/şehir gibi bilinen bilgiler yazılmalıdır.)

MAHKÛMİYET HÜKMÜNE KONU SUÇA İLİŞKİN BİLGİLER :

Suç : Ör. Kasten Adam Öldürme

Suç Tarihi :

Suçun İşlendiği Yer :

İlgili Ceza Hükümleri : Ör. 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu
Madde 81,.....**Suç İçin Hükmolunan Ceza Türü / Miktarı :****Mahkûmiyet hükmünü veren Mahkemenin adı :****Kararın Tarih ve numarası :****HÜKME KONU SUÇUN İŞLENİŞİNE İLİŞKİN OLGULAR :**

Açıklama: Tercümede meydana gelen kayıplar ve anlam kaymaları nedeniyle çok uzun veya devrik cümleler yabancı adli makamlar tarafından

anlaşılammaktadır. Özellikle iddianamelerden veya gerekçeli karardan kopyalanarak taleplanelere eklenen paragraflarda yer alan sıralı cümle yapısı ve devrik cümleler tercüme sırasında anlam değişikliğine uğramaktadır. Bu nedenle kısa ve düz cümlelerin kullanıldığı bir anlatım tercih edilmeli, taleplamenin Türkçesinden çok tercümesinin alacağı şeklin önemli olduğu dikkate alınmalıdır.

Yapılan yargılama neticesinde mahkûmiyet hükmüne konu olan suçun aşağıdaki şekilde işlendiği belirlenmiştir :

Örnek olay:

Hükümlü M. KAYA ile (bundan sonra KAYA olarak geçecektir) maktul Y. TOPRAK (bundan sonra TOPRAK olarak geçecektir) arasında bir alacak meselesi nedeniyle husumet bulunmaktadır. KAYA 08.11.2009 günü TOPRAK'ı arayarak yüz yüze görüşmek istediğini söylemiştir. KAYA ve TOPRAK Ankara'nın Kayadibi Beldesi yakınında boş bir arazide buluşup tartışmaya başlamışlardır. Bir süre sonra tartışma kavgaya dönüşmüştür. TOPRAK olay yerinde bulunduğu bir demir çubukla KAYA'ya saldırmıştır. Kafasına aldığı darbe nedeniyle KAYA yere düşmüştür. 'seni öldüreceğim' diyerek tekrar KAYA'nın üzerine yürüdüğü sırada KAYA üzerinde taşıdığı ruhsatlı tabancası ile TOPRAK'a ateş etmiştir. Mermilerden biri TOPRAK'ın başına, diğeri de göğüs bölgesine isabet etmiştir. KAYA, TOPRAK'ı olay yerinde bırakıp ayrılmıştır. Saatler sonra oradan geçen tanıklar PH ve FS TOPRAK'ı yaralı halde bularak hastaneye götürmüştür. Hastanede 3 gün yoğun bakımda kalan TOPRAK aldığı yaralar nedeniyle 11.11.2009 tarihinde ölmüştür.

YARGILAMA SÜRECİNE İLİŞKİN BİLGİLER:

Sanık KAYA hakkındaMahkemesince yapılan yargılama neticesinde yukarıda belirtilen mahkûmiyet kararı ile yıl hapis cezasına ve/veya TL adlî para cezasına hükmolunmuştur. Söz konusu karar hükümlü tarafından temyiz edilmiş ancak temyiz incelemesini yapan Yargıtay ... Dairesinintarihli veesas,karar sayılı ilamı ile temyiz talebi yerinde görülmemiş ve verilen mahkûmiyet hükmü onanmış olup bu suretle karar kesinleşmiştir.

ZAMANAŞIMI :

5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 68. maddesinin ... fıkrası gereğince sanığın üzerine atılı suç için öngörülen ceza zamanaşımı süresi yıldır.

Hükümün kesinleştiği tarih ve zamanaşımını kesintiye uğratan mevcut nedenler dikkate alındığında hükümlü hakkındaki cezanın tarihinde zamanaşımına uğrayacağı anlaşılmaktadır.

765 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 112. maddesinin ... fıkrası gereğince sanığın üzerine atılı suç için öngörülen zamanaşımı süresi yıldır.

İNFAZIN DEVRİNE İLİŞKİN TALEBİMİZ :

Hükümlü kaçak olduğu için ülkemizde cezasının infazı gerçekleştirilememektedir.

Bu kısma, infazın devri nedenleri de yazılmalıdır.

Örnek :

Hükümlünün ülkenizde olduğu ve ülkeniz vatandaşlığını taşıdığı bu nedenle de suçlu iadesi kapsamında hükmolunan cezanın infazı için ülkemize iadesinin mümkün olmadığı anlaşılmıştır.

Bu nedenle hükümlü hakkında hükmolunan cezanın infazını aşağıda belirtilen Sözleşme kapsamında yetkili adli makamlarınıza devretmek istiyoruz.

Hükümlü hakkındaki (kesinleşme şerhini ihtiva eden) gerekçeli mahkûmiyet kararı, temyiz incelemesine ilişkin Yargıtay ilamı, hükmolunan hapis cezasının infazına ilişkin (muhtemel) hak ederek ve şartla tahliye sürelerini gösterir müddetname, hükme ilişkin ceza, ceza muhakemesi ve infaza ilişkin yasa madde metinleri tercümelere ile birlikte ekte sunulmuştur. Devir talebimizin kabulünün bildirilmesinden sonra ayrıca istenilmesi halinde söz konusu ceza dosyasının bir sureti iletilecektir.

Talebimizle ilgili olarak lütfen aşağıdaki işlemleri yerine getiriniz:

Hükümlü KAYA hakkında hükmolunan cezanın infazının devrine ilişkin talebimizi kabul edip etmediğinizi bildiriniz.

İnfazın devrine ilişkin olarak Sözleşmenin 37. maddesine göre anılan cezanın infazının yerine getirilebilmesi için yetkili mahkemenizden gerekli kararın alınmasına ilişkin işlemleri başlatınız ve mahkemenin bu konuda vereceği kararı tarafımıza bildiriniz.

Yukarıda 'mahkûmiyet hükmüne konu suça ilişkin bilgiler bölümünde'

belirtildiği gibi ceza mevzuatımız gereğince hükümlü verilen ceza --- yıl – ay hapis cezası olduğundan Sözleşmenin 44. maddesi gereğince bu ceza miktarının üzerine çıkılamayacağı hususunu dikkate alınız.

İnfazın devri talebimiz nedeniyle hükümlü hakkında verilen cezanın infazına başlamanız durumunda infaz sürecinde yapılan önemli işlemler ve alınan önemli kararlar hakkında bilgi veriniz.

Tüm talep ve bilgilendirme işlemlerini Merkezî Makam olan T.C. Adalet Bakanlığını aracı kılarak yapınız.

ADLÎ YARDIMLAŞMA TALEBİNİN DAYANAĞI OLAN SÖZLEŞME

Ceza Yargılarının Milletlerarası Değeri Konusunda Avrupa Sözleşmesi (CETS 70)

Tercümanın dikkatine

Tercüme hangi dile yapılırsa yapılsın Sözleşmenin aşağıdaki İngilizce adını da bu bölüme ekleyiniz :

European Convention on the International Validity of Criminal Judgments (CETS 70)

Eğer muhatap yabancı devlet anılan sözleşmeye taraf değilse, konuya ilişkin olarak Ülkemiz ile muhatap devletin taraf olduğu ikili veya çok taraflı sözleşmeler dayanak olarak gösterilmelidir.

GARANTİLER :

Bu talep cezanın infazı ile ilgilidir.

Hükme konu suç siyasî, askeri veya malî nitelikte değildir.

Bu talep; kişiler hakkında politik görüş, din, dil, ırk, cinsiyet, milliyet gibi konularda ayrımcılık yapılmasına ilişkin bir amaç içermemektedir.

SONUÇ :

Hükümlü KAYA'nın işlediği adam öldürme suçu nedeniyle Mahkemesince hükmolunan hapis ve/veya TL adlî para cezasının yürütülen infazının Ceza Yargılarının Milletlerarası Değeri Konusunda Avrupa Sözleşmesi (CETS 70) gereğince yetkili makamlarınızca devralınmasını rica ederim.

Ek bilgi veya belgeye ihtiyaç duyarsanız size ulaştırmamız için lütfen

uygun bir süre veriniz.

Bu vesileyle en derin saygılarımı sunar, göstereceğiniz işbirliği için şimdiden teşekkür ederim.

NOT : Talepnameye aşağıdaki belgeler eklenmelidir. Ancak talepnamenin altına **ek listesi yapılmamalıdır**. Çünkü sonraki aşamada, adli makam veya merkezî makam tarafından eklerde yer alan bazı belgelerin gönderilmesinden vazgeçilebilmektedir.

İnfaz için önemi olmayan (tanığı ihzar müzekkeresi, tercümeye gönderme yazısı vb.) evrakı ek yapmayınız.

Gerekçeli Karar (Kesinleşme Şerhini içerir)

Yargıtay İlamı

Müddetname

İlgili kanun maddelerinin metinleri

Kimlik /pasaport fotokopisi

Varsa hükümlünün fotoğrafı, parmak izi,

Yukarıdaki evrakın tercümesi.



Cezaî Konularında
Adlî İşbirliği
Rehberi

Hükümlü Nakli

BİRİNCİ BÖLÜM: GENEL BİLGİLER

I- GENEL OLARAK HÜKÜMLÜLERİN NAKLİ NEDİR?

Hükümlülerin nakli (transferi), hüküm devletinde, hükümlünün hakkında kesinleşmiş mahkûmiyet kararına istinaden, infaz edilmekte olan hürriyeti bağlayıcı cezasının tamamının veya bakiye kısmının, infaz devletinde yerine getirilmek üzere, her iki devletin anlaşması ve hükümlünün rızası çerçevesinde gönderilmesi olarak tanımlanabilir.

II- HÜKÜMLÜLERİN NAKLİ MÜESSESESİNİ DOĞURAN NEDEN

Bir hükümlü bakiye hürriyeti bağlayıcı cezasını, ailesinin ya da sosyal ve kültür ilişkisi içinde bulunduğu yerde çekerse, infaz sırasında daha iyi rehabilite olabilmekte ve infaz sonrasında topluma uyumu daha kolay olabilmektedir. Çünkü son yıllardaki bu konudaki genel eğilim, kişinin suçu işlediği ülkede değil de kendi ülkesinde cezasını çekmek suretiyle sosyal rehabilitesinin sağlanması yönündedir.

III- HÜKÜMLÜLERİN NAKLİ HUSUSUNDAKİ ULUSAL VE ULUSLARARASI MEVZUAT

Hükümlülerin nakline dair işlemlerin hukukî dayanağını, 08/05/1984 tarih ve 3002 sayılı "Türk Vatandaşları Hakkında Yabancı Ülke Mahkemelerinden ve Yabancılar Hakkında Türk Mahkemelerinden Verilen Ceza Mahkûmiyetlerinin İnfazına Dair Kanun" ile Türkiye'nin bu alanda taraf olduğu ikili anlaşmalar veya 3339 Sayılı Kanunla onaylanan Hükümlülerin Nakline Dair Sözleşme (HNDS) oluşturmaktadır.

A- HÜKÜMLÜLERİN NAKLİ İŞLEMİNİN ULUSLARARASI HUKUKA DAYANAN KAYNAKLARI

1-Hükümlü Nakline Dair Sözleşme

Avrupa Konseyi sözleşmelerinden birisi olup,1983 yılında Strazburg'ta imzaya açılmıştır. 46'sı Avrupa Konseyi üyesi olan 64 ülke Sözleşmeye ta-

raftır. Söz konusu Sözleşme, içeriği ve taraf olan ülkelerin sayısı bakımından en çok kabul görmüş olan nakil Sözleşmesidir. Birçok ikili anlaşma, bu Sözleşme model alınarak hazırlanmıştır. 1985 yılında Ülkemiz tarafından imzalanan Sözleşme, TBMM tarafından 1988 yılında onaylanarak, yürürlüğe girmiştir.

Anılan Sözleşmeye Ülkemiz:

- Tüm yazışmaların diplomatik kanaldan yapılması,
 - Nakle esas yazışma evrakının Türkçe tercümesi ile birlikte Ülkemize iletilmesi,
 - Nakil masraflarının mevzuatımıza uygun olarak yerine getiren devlet veya her iki tarafın anlaşması halinde, hüküm devleti tarafından ödenebileceği,
- Çekincelerini koymuştur.

2-İkili Anlaşmalar

Söz konusu ikili anlaşmaların bir kısmı müstakil olduğu gibi bir kısmı da muhatap ülke ile yapılan adlî işbirliği anlaşmasının bir bölümü olarak düzenlenmiştir. Bu anlaşmalar Hükümlülerin Nakline Dair Sözleşme usul ve prensipleri esas alınmakla birlikte, anlaşma yapılan ülkelerin hukuk sistemi göz önüne alınarak, bir takım farklı hükümler içermektedir.

3-Mütekabiliyet

Yabancı ülke ile aramızda herhangi bir akdi bağ yoksa, hükümlü nakli işlemleri mütekabiliyet ilkesi çerçevesinde yürütülmektedir.

B- HÜKÜMLÜ NAKLİ İŞLEMLERİNİN İÇ HUKUKUMUZA DAYANAN KAYNAKLARI :

1-3002 sayılı "Türk Vatandaşları Hakkında Yabancı Ülke Mahkemelerinden ve Yabancılar Hakkında Türk Mahkemelerinden Verilen Ceza Mahkûmiyetlerinin İnfazına Dair Kanun :

15/5/1984 tarih ve 18402 sayılı Resmi Gazete 'de yayımlanarak yürürlüğü giren kanun, nakli gerçekleşen hükümlüler hakkındaki mahkûmiyet

hükümlerinin hangi yöntemle infaz edileceğine dair hükümler içermektedir.

2-Bakanlığımızın 69/4 sayılı "Suçluların İadesi ve Hükümlü Nakli Konularında Adli Makamlarımızca Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar" Genelgesi

IV- HÜKÜMLÜ NAKLİNİN GENEL ŞARTLARI:

Hükümlü nakli işleminin gerçekleşebilmesi için aşağıdaki şartlarının hepsi birlikte bulunmalıdır.

A-Hükümlünün İnfaz Devleti Vatandaşı Olması

Bu koşulu örneklendirmek gerekirse; Türk vatandaşlığını kaybetmiş biri Almanya'dan Türkiye'ye naklini isteyemez. Türkiye'de cezası infaz edilmekte olan bir Polonya vatandaşı İngiltere'ye naklini isteyemez, sadece Polonya'ya nakli mümkündür.

Ayrıca, çifte vatandaşlık konusunda, gerek HNDS'da gerekse de Kanun'da açık bir hüküm bulunmasa da hükümlünün rehabilitasyonunun sağlanması için sosyal ve aile çevresinin yakın olduğu yere nakledilmesinin uygun olacağı düşünülmektedir. *Bu hususun halen taslak aşamasında bulunan "Türk Adli İşbirliği Kanunu Tasarısı" içerisinde hüküm altına alınması öngörülmektedir.*

B- Yargı Kararının Kesinleşmiş Olması

Hükümlü nakli, sadece fiilen cezası cezaevinde veya belirtilen tedbir şeklinde infaz edilen kişileri kapsamaktadır.

C- Hükümlü Nakil Talebinde Bulduğunda, En Az 6 Aylık Ceza İnfaz Süresi Kalmış Olması

Her ne kadar, 3002 sayılı yasanın 3/3 maddesinde nakil talebinde bulunduğu en az 1 yıllık ceza infaz süresi bulunması gerektiği belirtilmişse de, *HNDS gereğince hükümlünün az altı aylık mahkûmiyetinin bulunması*

veya mahkûmiyet süresinin belirsiz olması hükmü düzenlenmiş olup, uygulamada HNDS hükümleri nazara alınarak, hükümlünün en az 6 aylık ceza infaz süresi kalmış olması şartı aranmaktadır.

D- Hükümlünün Rızası

Hükümlünün rızası olmadan nakil işlemi gerçekleşemez. Hükümlü, nakil işleminin son aşamasında bile vazgeçerse, nakil işlemleri sona erdirilir. Hükümlünün, kısıtlı ya da çocuk olması durumunda vasi veya velisinin talebi üzerine nakil işlemleri başlatılmaktadır.

E- Mahkûmiyete Konu Eylemin Yerine Getiren Devlet Açısından da Suç Oluşturması

Mahkûmiyetin verilmesine esas olan fiil ya da fiiller, infaz Devlet hukukuna göre bir suç teşkil etmesi gerekmektedir. Örneğin, kişisel kullanım amacıyla az miktarda uyuşturucu bulundurmak Hollanda'da suç sayılmaktadır. Bu suç nedeniyle Ülkemizde mahkûm olan bir Hollanda vatandaşı, kendi ülkesine naklini isteyemez.

F- Hüküm Devleti ile İnfaz Devletinin Nakil Konusunda Anlaşmış Olmaları

Diğer tüm şartlar yerine gelse bile, hüküm devleti, infaz devletinde çekecek ceza süresini yetersiz bularak veya başka bir nedene dayanarak, nakle rıza göstermeyebilir veya infaz devleti hükümlüyü almak istemeyebilir. Bu durumda hükümlü nakli işlemi gerçekleşemez.

G- 3002 Sayılı Yasanın 3'üncü Maddesiyle Yurtdışından Ülkemize Yapılacak Hükümlü Nakli için Getirilen İlave Koşullar

- Hüküm devletindeki suçun Ülkemizde zamanaşımına uğramamış bulunması.
- Mahkûmiyete esas olan fiilin siyasî, askeri veya bunlara murtabit cürümlerden bulunmaması.
- Yerine getirme talebinin, Türk hukuk düzenine aykırı düşmemesi.

İKİNCİ BÖLÜM: HÜKÜMLÜ NAKLİ AŞAMALARI

I- ÜLKEMİZDEN YURTDIŞINA HÜKÜMLÜ NAKLİ SÜRECİ

1- Hükümlünün Bilgilendirilmesi ve Nakil Talebinin Alınması

HNDS'nin 4'üncü maddesi gereğince, Ülkemiz ceza infaz kurumlarında cezasının infazına başlanılan yabancı hükümlülere, Sözleşme ve Kanundan yararlanarak, yabancı bir devlette infaza devam olunabileceği hususu infaza başlayan savcılık tarafından bildirilmelidir. Hükümlü nakli için kesinleşmiş mahkûmiyet kararı gerekli olduğu için hüküm özlü ve tutuklulara bildirim yapılması gerekmemektedir.

Hükümlüye verilecek bilginin, kişinin anlayabileceği bir dilde olması da bu hakkın kavranması ve uygulanmasına imkân tanınması açısından önem arz etmektedir. Bu kapsamda, kesinleşmiş mahkûmiyet hükmü ile cezasının infazına başlanan yabancı hükümlüye cezasının bakiye kısmının infazı için vatandaşı olduğu ülkeye nakil hakkının bulunduğu, infaza başlayan Cumhuriyet başsavcılığı tarafından bildirilmesi, eğer yeterli derecede Türkçe bilmiyorsa, bu hakkının tercüman vasıtasıyla aktarılması gerekmektedir.

2- Başvuru Sonrası Nakil için Gerekli Bilgi ve Belgelerin Temini

Nakil talebinde bulunulan yabancı hükümlüye ilişkin aşağıda sayılan belgelerin Cumhuriyet başsavcılığınca hazırlanılarak, Adalet Bakanlığına iletilmesi gerekmektedir.

- Yabancı hükümlünün nakle muvafakat ettiğine dair imzalı beyanı,
- Hükümlü hakkında kesinleşme şerhini içeren mahkeme kararı ve mevcutsa Yargıtay ilâmı,
- Mahkûmiyet kararında ayrıca para cezasına veya mahkeme masraflarına hükmedilmiş ise, bunların ödendiğine dair belge,
- Müddetname örneği,
- Adı geçen hükümlünün pasaport veya kimlik belgesi örneği,
- Fotoğrafı,
- Hükümlüye tatbik olunan kanun madde metinleri,

- Ceza durumu, müşahede ve sınıflandırma, varsa sağlık raporu.

Yukarıda sayılan belgelerin Adalet Bakanlığına iletilmesini müteakip bilgi ve belgelerin incelenmesi yapıldıktan sonra herhangi bir eksikliğin tespit edilmemesi durumunda nakil evrakı hükümlünün nakil olacağı ülkenin diline tercümesinin yaptırılması için Adalet Bakanlığı tarafından Ankara Cumhuriyeti Başsavcılığına gönderilir.

3-Nakil Talebinin Yabancı Devlete İletilmesi

Nakil evrakının tercümesinin yapılmasını müteakip, adli evrak ve tercümesi, Dışişleri Bakanlığı aracılığıyla yabancı ülke adli makamlarına iletilir. Yabancı ülke adli makamlarının nakil hususunda muvafakatlerinin bulunup bulunmadığı, adı geçen nakline muvafakat edildiği takdirde, bakiye hürriyeti bağlayıcı cezasının infazı amacıyla anılan ülkeye fiilen teslimi durumunda, bakiye hürriyeti bağlayıcı cezanın ne şekilde infaz edileceği ile meşruten ve bihakkın tahliye tarihlerinin bildirilmesi istenilir.

4- Adalet Bakanının Oluru

Yabancı ülke makamlarının cevabı üzerine, hükümlünün nakline engel bir durum olmadığında, ilgili ülkeye ülkeye naklinin gerçekleştirilmesi amacıyla olur alınması amacıyla Adalet Bakanına arz edilir.

5- Hükümlünün Teslimi

Hükümlünün, uyuşu bulunduğu ülkeye nakline Adalet Bakanı tarafından olur verilmesi üzerine teslim tarihi belirlenir. Genellikle yabancı hükümlü teslimleri İstanbul'da gerçekleştirilmekte olup, hükümlünün İstanbul dışında bir yerde ceza infaz kurumunda bulunması halinde teslim tarihi öncesinde İstanbul'a naklinin yapılması sağlanır.

6- Nakil Sonrası İşlemler

Ülkemizde nakle konu olan cezanın veya cezaya konu suçun genel af, özel af veya cezayı ortadan kaldıran veya hafifleten diğer herhangi bir sebeple değişmesi halinde, hükümlü bu durumdan istifade etmesi amacıyla ilgili ülke makamlarına bildirimde bulunulur.

II- TÜRK VATANDAŞLARININ YURTDIŞINDAN ÜLKEMİZE NAKLİ

1- Nakil Talebinin Alınması ve Belge Temini

Yabancı bir ülkede işlemiş olduğu bir suç nedeniyle cezasının infazına devam edilen vatandaşımızın kendisi, vekili veya bir yakını tarafından bakiye hürriyeti bağlayıcı cezasının Ülkemizde infazını talep edilmesi üzerine, Adalet Bakanlığı talebin incelenmesi için ilgili ülkeden Dışişleri Bakanlığı vasıtasıyla varsa ikili sözleşme hükümleri veya HNDS'nin 6'ncı maddesine göre hüküm devletinin temin etmek zorunda olduğu bilgi ve belgeleri ister. Söz konusu belgelerin başlıcaları şunlardır;

a- Hükümlünün Rızasını Gösterir Belge:

Hükümlünün nakle rıza gösterdiğine dair hâkim huzurunda veya irade beyanını tespite yetkili Türk konsolosluk görevlisi tarafından alınmış yazılı beyanı bulunmalıdır. Söz konusu bu belge, hükümlünün Ülkemize nakledilme talebini ifade ettiği bir dilekçe şeklinde veya form şeklinde olabilir. Belgede mutlaka hükümlünün imzası bulunmalıdır.

b- Kesinleşmiş Hüküm:

Hükümlü hakkındaki kesinleşmiş yargı kararı kesinleşme şerhini veya buna ilişkin temyiz mahkemesi kararını içermeli ve bu kararlar onaylı olmalıdır.

c- İnfaz Bilgileri:

Hüküm devletinde infazın başlangıç tarihi, gözaltı süreleri, tutuklu kalınan süreler, bihakkın ve meşruten tahliye tarihlerini gösteren müddet-name veya benzeri bir belge mevcut olmalıdır.

c- Kanun Metinleri:

Mahkûmiyete esas ilâmda atıf yapılan kanun madde metinlerinin onaylı örnekleri bulunmalıdır.

d- Nakil Masraflarına İlişkin Beyan:

Nakil masraflarının kim tarafından karşılanacağına ilişkin olarak, Sözleşme'nin 17'inci maddesinde "Bu Sözleşme uygulanırken doğan masraflar münhasıran hüküm Devleti ülkesinde doğan masraflar dışında, yerine

getiren Devlet tarafından karşılanacaktır." hükmü yer almaktadır.

3002 sayılı Yasanın 15'inci maddesi hükmüne göre ise "Nakil masraflarını hükümlünün karşılamayı istemesi halinde, hükümlünün bulunduğu ülkeden Türkiye'ye getirilebilmesi için gerekli masraflar, hükümlü veya onun adına herhangi bir kimse tarafından karşılanır" şeklindedir.

Uygulamada nakil masrafları hükümlü veya yakınları tarafından karşılanmaktadır. Hükümlünün ödeme gücünün olmadığı tespit edildiğinde ise söz konusu masraflar gerekli araştırmalar yapıldıktan ve Adalet Bakanlığı tarafından uygun görüldükten sonra Bakanlığımız bütçesinden karşılanabilmektedir.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) ile Ülkemiz arasında yapılan hükümlü nakillerinde nakil masrafı alınmamaktadır.

e- Sağlık Durumuna İlişkin Belge:

Gerektiği takdirde, hükümlü hakkındaki tıbbî veya sosyal raporların dosya içerisine alınması sağlanmalıdır. .

f- Tercümeleler:

Yukarıda sayılan belgelerin Türkçe tercümeleleri bulunmalıdır.

2- Adalet Bakanlığınca Nakil Talebinin İncelenmesi ve Adalet Bakanının Oluru

Gerekli bilgi ve belgeler temin edildikten sonra merkezî makam olan Adalet Bakanlığı, nakil talebinin sözleşme ya da anlaşma ile iç hukukumuzda uygun olup olmadığını inceler. HNDS'a, ikili anlaşmalara ve iç hukukumuzdaki şartlara uymayan nakil taleplerinin reddi hususunda Adalet Bakanlığının takdir hakkı bulunmakta olup, bu kapsamdaki nakil talepleri Bakanlık tarafından incelendikten sonra reddedilebileceği gibi, talebin niteliğine göre kabul de edilebilir.

Nakil talebinin, Sözleşmeye ya da ikili anlaşma ile iç hukukumuzda uygun olduğunun tespitini müteakip, 3002 sayılı Yasanın 4'üncü maddesi uyarınca Adalet Bakanından "Olur" alınır.

3- Dönüşüm Kararının Alınması

Hükümlülerin Nakline Dair Sözleşme'nin 9'uncu maddesi uyarınca, infaz Devleti; derhal veya bir mahkeme kararı veya idarî kararlarla hüküm devletinde verilen cezanın infazına devam edebilir. Bu durumda infaz Devleti, hüküm devletince verilen mahkûmiyet kararındaki ceza türü ve miktarını değiştirmeksizin ve hiçbir işleme gerek kalmaksızın doğrudan uygulayabilir veya söz konusu hükmü yine değiştirmeksizin yargı kararı veya idari bir kararlarla infaza başlayabilir. Bununla birlikte Ülkemiz, HNDS 11'inci maddesinde yer alan ve 3002 sayılı Yasa gereğince düzenlenen, dönüşüm kararı verilerek, yabancı mahkeme hükmünün iç hukukumuzda uyarlanması yöntemini kabul etmiştir. Bu durumda, infaz devleti, nakle konu suçu kendi mevzuatı açısından değerlendirip, yeni bir hüküm tesis eder.

3002 sayılı Yasaya göre dönüşüm kararı için yetkili mahkeme Ankara Mahkemeleridir. Yasada, görevli mahkeme belirtilmediği için görevli mahkeme genel görev kurallarına göre belirlenecektir.

Bu kapsamda, Adalet Bakanlığı tarafından Ülkemize nakli uygun görülenler hakkında Türkiye'de uygulanacak müeyyidenin tayin edilmesi konusunda dönüşüm kararının alınması için yabancı ülkelere temin edilen tüm bilgi ve belgeler, Türkçe tercüme ile görevli mahkemeye iletilmek üzere, Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına iletilir. Mahkeme, dönüşüm kararını duruşma yapmaksızın verir ve gerekli görmesi halinde ek bilgi ve belge temin edilmesini Adalet Bakanlığında isteyebilir. Dönüşüm kararında, yabancı devlet mahkeme kararının oluşa ve sübuta ilişkin kısımlarına bağlı kalınır. Mesela, hüküm devletinin kararında, sanığın suçu haksız tahrik altında işlediği kabul edilmişse dönüşüm kararında da haksız tahrik hükümleri uygulanmak zorundadır.

Yabancı mahkeme kararında sübutu kabul edilen suça, Türk kanunlarına göre verilmesi gereken ceza veya bu suça en yakın ceza tayin olunur.

Tayin edilen ceza miktarı, yabancı mahkeme kararında tayin edilmiş ceza süresini geçemez. Dönüşüm kararında, yabancı ülkede tayin edilen ceza süresinden daha ağır bir ceza süresi tayin edilmesi, Sözleşmeyi ihlal anlamına gelir. Fiilin, Türk Hukukuna göre daha hafif bir cezayı gerektirmesi

halinde müeyyide buna göre tayin olunur.

Hürriyeti bağlayıcı ceza, para cezasına çevrilemez.

Hüküm devletinde tutuklulukta veya hükümlülükte geçen süreler cezadan mahsup edilir. Dönüşüm kararına karşı savcı, hükümlü ya da avukatı itirazda bulunabilir.

Görevli mahkeme, dönüşüm kararını en geç 15 gün içinde verir. Verilen karar varsa hükümlünün avukatına tebliğ edilir.

4- Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Makemeleri Tarafından Verilen Hükümler Hakkındaki Özel Durum

Hükümlü, KKTC mahkemelerince verilen mahkûmiyet kararlarında, birden fazla suçtan dolayı cezaya mahkûm edilmişse, KKTC Ceza Muhakemeleri Usulü Yasası'nın 117'inci maddesi gereği cezaların birlikte çekilmesi mümkün olmaktadır. Bir başka deyişle, kısa süreli cezaların uzun süreli cezanın içinde çekilmiş olacağı gözönüne alınarak, hükümlü hakkında yalnızca uzun süreli cezadan dolayı dönüşüm kararı verilmelidir.

5- Tercüme-Tevdi-Tebliğ

Ankara Mahkemelerince verilen dönüşüm kararı, müddetname, kararda atıf yapılan kanun madde metinleri ve hükümlünün kimlik bilgilerini gösterir belge, hüküm devleti dilinde tercüme edilmek üzere, Merkezî Makam tarafından Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilir.

Tercümesi yapılan işbu evrak, Dış misyon temsilciliğimiz aracılığı ile hükümlüye tebliğ edildikten sonra hüküm devletine bildirim yapılır. Tebliğ işleminden sonra hükümlü, dönüşüm kararına itiraz edebilir. Kesinleştirilen karar ile bu kararların infazının ne şekilde yapılacağına ilişkin bilginin hüküm devletiyle paylaşılarak, hükümlünün nakline muvafakat verilip verilmeyeceğine ilişkin bilgi talep edilir. Hüküm devletinin nakle onay vermesi durumunda, hükümlünün Ülkemize getirilmesi işlemleri, Adalet Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı ve Dışişleri Bakanlığı tarafından koordineli şekilde yerine getirilir.

6- Hükümlünün Teslim Alınması

Hükümlü tarafından ödenmesi taahhüt edilen nakil masrafları, Bakanlığımız tarafından belirtilen hesaba, hükümlü ya da hükümlü yakını tarafından yatırılır. İçişleri Bakanlığı yetkilileri, Interpol aracılığı ile hüküm devleti yetkilileri irtibat kurarak, seyahat programı hazırlarlar. Naklin gerçekleştirildiği tarih ve diğer ayrıntılar, diğer tüm ilgili kurumlar ile birlikte hükümlüyü teslim alarak infaza başlayacak Cumhuriyet Başsavcılığına bildirilir. Emniyet görevlileri hüküm ülkesine giderek, hükümlüyü teslim alırlar ve nakil işlemlerinde genellikle Atatürk Havalimanı kullanıldığından Bakırköy Cumhuriyet Başsavcılığına teslim ederler.

KKTC'den gelen hükümlüler genellikle, Adana Cumhuriyet Başsavcılığınca teslim alınmaktadır.

Dönüşüm kararı, hükümlü kimlik bilgileri ve seyahat programı hükümlüyü teslim alarak, infaza başlayacak Cumhuriyet Başsavcılığına iletilir. Cumhuriyet Başsavcılığı hükümlüyü teslim aldıktan sonra müddetname düzenleyerek, infaza başlar ve adli sicile kaydeder. Nakil yoluyla Türkiye'ye getirilen hükümlülerin cezaları, dönüşüm kararındaki hüküm doğrultusunda ve genel hükümler dairesinde infaz olunur.

7- Nakil Sonrası

Nakil işleminin gerçekleşmesi, hüküm devletinde infazın ertelenmesi sonucunu doğurmaktadır.

Sözleşmenin 8'inci maddesi uyarınca, hükümlünün, yerine getiren Devlet mercilerince teslim alınması, hüküm Devletinde mahkûmiyetinin infazının ertelenmesi sonucunu doğuracaktır.

Yerine getiren devlet mahkûmiyetin infazının tamamlandığı görüşüne varmış ise, hüküm devleti bundan böyle hükmü infaz edemeyecektir.

8- Mahkûmiyetin Esasını Oluşturan Konulara İlişkin İtiraz ve Talepleri Değerlendirme Yetkisi

Sözleşmenin 13'üncü maddesi ve 3002 sayılı Yasanın 9'uncu maddesi uyarınca yalnızca hüküm devleti, yargılamanın yeniden tetkiki için yapılacak her-

hangi bir başvuru hakkında karar verme yetkisine sahiptir.

Hükümün Türkiye’de infazı sırasında, hüküm devletinde veya Türkiye’de cezanın veya cezaya konu suçun genel af, özel af veya cezayı ortadan kaldıran veya hafifleten diğer herhangi bir sebeple değişmesi halinde, hükümlü bu durumdan istifade eder. Örneğin, mahkûmiyetten sonra suçun sübutunu etkileyecek yeni bir delil ortaya çıkmışsa bu delile dayanarak yargılamanın yenilenmesi talebi konusunda ancak hüküm devleti mahkemesi karar verebilir. Aynı şekilde, hüküm devletinde yapılan yasal değişiklikle, nakle konu suçun cezası indirilmişse, hükümlü yine hüküm devleti mahkemesinden cezasının indirilmesini isteyebilir. Ceza miktarı değişirse yeniden dönüşüm kararı alınması gerekir.

Ancak, Ülkemizde yapılan yasal değişiklik sonucunda suçun ceza miktarında indirim yapılmışsa, diğer tüm hükümlüler gibi, nakledilen hükümlü için de lehe yasa değerlendirmesi yapılır. Bu durumda, hükümlü, dönüşüm kararını vermiş olan Ankara Mahkemesine başvurarak hükmün, yapılan yasal değişikliğe göre uyarlanmasını isteyebilir. Mesela, hükümlünün suçunun cezası, dönüşüm kararının alındığı dönemde 10 yıl hapis ve bu miktar üzerinden Ülkemizde infaz olunacak ceza hesaplanmışsa, ancak daha sonra yürürlüğe giren kanunla ceza süresi 5 yıla indirilmişse hükümlü, yeniden değerlendirme talebinde bulunabilir.

9- İnfazın Sona Ermesi :

Sözleşmenin 15’inci maddesi gereğince yerine getiren infaz Devlet infazın sona erdiğini hüküm Devletine bildirecektir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR

A- ÜLKEMİZDEN YURTDIŞINA YAPILACAK NAKİLLERDE CUMHURİYET BAŞSAVCILIKLARININ YAPACAKLARI İŞLEMLER

1- Hükümün kesinleşmesini müteakip en az 6 ay hürriyeti bağlayıcı cezanın infazına başlanması ile birlikte, yabancı uyruklu veya çifte vatandaşlığa sahip hükümlüye, bakiye hapis cezasının infazı için vatandaşı olduğu ülkeye nakil hakkının bulunduğunu bildirir.

2- Hükümlü hakkında hürriyeti bağlayıcı ceza ile birlikte para cezası verilmişse veya yargılama masraflarına hükmedilmişse, nakil işlemlerinin bunların ödenmesini müteakip devam edileceğini hükümlüye bildirir.

3- Hükümlünün nakil talebinde bulunması halinde, aşağıda sayılan belgeleri, UYAP ortamında ve fiziken Adalet Bakanlığı Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğüne gönderir.

- Yabancı hükümlünün nakle muvafakat ettiği dair imzalı beyanı,
- Hükümlü hakkında kesinleşme şerhini içeren mahkeme kararı mevcutsa Yargıtay ilâmı,
- Mahkûmiyet kararında ayrıca para cezasına veya mahkeme masraflarına hükmedilmiş ise bunların ödendiğine dair belge,

- Müddetname örneği,
- Adı geçen hükümlünün pasaport ve kimlik belgesi örneği,
- Fotoğrafı,
- Hükümlüye tatbik olunan kanun madde metinleri,
- Ceza durumu, müşahede ve sınıflandırma, varsa sağlık raporu,

4- Eğer hükümlü teslim edilecek yer dışında bir ceza infaz kurumunda ise, teslim tarihinden önce teslim edileceği havaalanına en yakın ceza infaz kurumuna hükümlünün naklini sağlar.

5- Ülkemizde nakle konu olan cezanın veya cezaya konu suçun, genel af, özel af veya cezayı ortadan kaldıran veya hafifleten diğer herhangi bir sebeple değişmesi halinde, hükümlünün bu durumdan istifade etmesi için Adalet Bakanlığına bildirimde bulunur.

B- YURTDIŞINDAN ÜLKEMİZE NAKİL TALEPLERİNDE ANKARA CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞI VE MAHKEMELERİ TARAFINDAN YAPILMASI GEREKEN İŞLEMLER

1- Yabancı ülke makamları tarafından Türkçe tercümesi ile birlikte iletilen evrak, Adalet Bakanlığı tarafından uluslararası sözleşme ve mevzuata uygunluğu yönünden kontrol edilir ve uygun görülen talepler dönüşüm kararı alınmak üzere, Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilir.

2- Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı, iletilen evrakı, Bakanlık Muhabereye kaydettikten sonra genel görev kurallarına göre belirlenecek görevli mahkemeye sunar.

3- Görevli Ankara Mahkemesi, işbu evrakı, 15 gün içerisinde duruşma yapmaksızın karar verilmek üzere, değişik işe kaydeder ve işleme alır.

4- Görevli mahkeme tarafından nakil evrakının incelenmesi sonucunda, herhangi bir eksikliğin tespit edilmesi veya ek bilgi ve belgeye ihtiyaç duyulması halinde, bu hususlarının ikmali için Adalet Bakanlığında talepte bulunur.

5- Mahkeme, gönderilen bilgi ve belgelerde herhangi bir eksikliğin olmadığını düşünmesi halinde dönüşüm kararı verir.

6- Mahkeme tarafından verilen dönüşüm kararı, Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına tebliğ edilir.

7- Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından incelenecek kararda, itiraz sebeplerinin bulunması halinde karara itiraz edilebilir.

8- Karara itiraz edilmemesi veya itiraz üzerine kararın kesinleşmesi halinde hükümlünün muhtemel şartlı ve hakederek tahliye tarihlerini belirten bir müddetname düzenlenerek, evrak Adalet Bakanlığında gönderilir.

Sıkça Sorulan Sorular?

A- ÜLKEMİZDEN YURTDIŞINA HÜKÜMLÜ NAKLİ

Soru: Cezaevlerimizde hükümlü olarak cezasının infazına başlanılan yabancı uyruklu kişilere vatandaşı bulunduğu ülkeye nakil olabileceğini bildirmek gerekli midir?

Her ne kadar 3002 sayılı "Türk Vatandaşları Hakkında Yabancı Ülke Mahkemelerinden ve Yabancılar Hakkında Türk Mahkemelerinden Verilen Ceza Mahkûmiyetlerinin İnfazına Dair Kanun" gereğince bir zorunluluk bulunmasa da, Ülkemizin taraf olduğu HNDS'nin 4'üncü maddesi gereğince, Ülkemiz ceza infaz kurumlarında cezasının infazına başlanılan yabancı hükümlülere, Sözleşme ve Kanundan yararlanarak, yabancı bir devlette infaza devam olunabileceği hususu, infaza başlayan savcılık tarafından bildirilmelidir. Hükümlü nakli için kesinleşmiş mahkûmiyet kararı gerekli olduğundan, hüküm özlü ve tutuklulara bildirim yapılması gerekmemektedir.

Soru: Çifte vatandaşlığa sahip olan hükümlülerin uyruğu bulunduğu diğer ülkeye nakli mümkün mü?

Çifte vatandaşlığa sahip olan ve bu vatandaşlıklarından birisi Türkiye olan vatandaşımızın uyruğu bulunduğu diğer ülkeye nakil edilmesi mümkündür.

Soru: Hükümlü nakil talebinde bulunursa, gerekli belgelerin savcılıklarımız tarafından tercüme edilmesi gerekir mi?

Nakil için gerekli belgeler Adalet Bakanlığına gönderilirken, ilgili ülke dilinde tercümesi gerekmemektedir. Tercüme, evrakla ilgili olarak gerekli incelemeler yapıldıktan sonra Adalet Bakanlığı tarafından yaptırılmaktadır.

Soru: Hükümlü hakkında hürriyeti bağlayıcı ceza ile birlikte para cezasına ve yargılama masraflarına hükmedilmişse ve hü-

kümlü para cezası ve yargılama masraflarını ödememişse uyruğu bulunduğu ülkeye nakli mümkün mü?

Mümkün değildir. Hükümlü para cezasını, yargılama giderlerini ödeyene kadar nakil işlemleri sürdürülmez.

Soru: Nakil isteyen her hükümlünün uyruğu bulunduğu ülkeye nakli mümkün mü?

Sözleşmeler ve iç mevzuatımıza uygun olan tüm nakil talepleri yerine getirilmekle birlikte, gerekli şartları taşımayan talepler Adalet Bakanlığı tarafından reddedilmektedir.

B- YURTDIŞINDAN ÜLKEMİZE HÜKÜMLÜ NAKLİ:

Soru: Yurtdışından ülkemize nakil talep eden hükümlü vatandaşlarımızın işlemleri için hangi mahkemeler yetkilidir?

Yurtdışından ülkemize nakil talep eden hükümlü vatandaşlarımızın işlemleri, Adalet Bakanlığı tarafından takip edilmekte olup, yabancı mahkeme kararının Ülkemiz iç hukukuna uyarlanması 3002 sayılı Yasa gereğince Ankara Mahkemeleri tarafından yerine getirilmektedir.

Soru: Ankara Mahkemelerinin görev hususu nasıl belirlenmektedir?

Görev hususunda 3002 sayılı Yasada açık hüküm bulunmamakla birlikte, görevli mahkeme, genel görev kurallarına göre belirlenmektedir.

Soru: Görevli Ankara Mahkemesi dönüşüm kararını kaç gün içerisinde vermelidir?

Cevap: 3002 sayılı Yasa gereğince, nakil evrakları mahkemeye ulaştıktan sonra 15 gün içerisinde kararını, duruşma yapmaksızın dosya üzerinden vermelidir.

Soru: Mahkeme iletilen belgeleri yeterli görmezse veya eksik belge veya bilgi olduğunu tespit ederse, ek bilgi-belge isteyebilir mi?

Mahkeme eksik bilgi veya belge olduğunu tespit ederse, Adalet Bakanlığı vasıtasıyla ek bilgi-belge isteyebilir.

Soru: Hükümlü hakkında yabancı ülkede işlediği fiilden dolayı Ülkemizde karşılık gelen suçun cezasının yabancı ülke mahkemesi tarafından verilen cezadan az olması mümkün mü?

Hükümlü hakkında Ülkemiz ceza mevzuatı gereğince, yabancı ülke mahkeme kararında hükmedilenden daha az ceza verilmesi mümkün olmakla birlikte, ceza miktarı, yabancı mahkeme kararında tayin edilmiş ceza süresini geçemez.

Soru: Mahkemelerimiz, dönüşüm kararı verirken delil değerlendirmesi yapabilir mi?

Mahkemelerimiz, yabancı ülke mahkeme kararlarını subüt yönünden inceleyemez. Sadece, yabancı ülke mahkeme kararında hükmolunan müeyyideyi Ülkemiz hukukunda, karşılık gelen müeyyideye dönüştürmekle yetinmelidir.



www.cas.adalet.gov.tr



TÜRK CEZA ADALET SİSTEMİNİN ETKİNLİĞİNİN GELİŞTİRİLMESİ
AVRUPA BİRLİĞİ VE AVRUPA KONSEYİ ORTAK PROJESİ



COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

IMPROVING THE EFFICIENCY OF THE TURKISH CRIMINAL JUSTICE SYSTEM
EUROPEAN UNION / COUNCIL OF EUROPE JOINT PROGRAMME

Bu proje, Avrupa Birliği, Türkiye Cumhuriyeti ve Avrupa Konseyi tarafından yürütülmektedir. Bu projenin sözleşme makamı Merkezi Finans ve İhale Birimi'dir.
This project is co-funded by the European Union, the Republic of Turkey and the Council of Europe and implemented by the Council of Europe.
The Central Finance and Contracts Unit is the Contracting Authority of this Project.